

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Thematisch ambtsbericht staatsburgerschap- en vreemdelingenwetgeving in Centraal-Azië

september 2012

Colofon

Plaats	Den Haag
Opgesteld door	DCM/MA

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	5
2 Staatsburgerschaps- en vreemdelingenwetgeving in de voormalige Sovjet-Unie.....	6
2.1 Staatsburgerschap in de voormalige Sovjet-Unie	6
2.2 Het uiteenvallen van de Sovjet-Unie	6
3 Kazachstan	8
3.1 Landeninformatie	8
3.1.1 Land en volk	8
3.1.2 Staatsinrichting.....	8
3.2 Staatsburgerschapswetgeving in Kazachstan.....	9
3.2.1 De Wet op het Staatsburgerschap en de Grondwet.....	9
3.2.2 Verkrijging van het staatsburgerschap	9
3.2.3 Verlies van het staatsburgerschap.....	13
3.2.4 Procedure ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap	15
3.2.5 Overgangsrecht	18
3.2.6 Vaststelling van het staatsburgerschap van Kazachstaanse vreemdelingen.....	20
3.3 Vreemdelingenwetgeving.....	20
3.3.1 Vreemdelingen	20
3.3.2 Vluchtelingen	21
3.3.3 Ontheemden	23
4 Kirgizië	24
4.1 Landeninformatie	24
4.1.1 Land en volk	24
4.1.2 Staatsinrichting.....	24
4.2 Staatsburgerschapswetgeving in Kirgizië	25
4.2.1 Staatsburgerschapswet en de grondwet	25
4.2.2 Verkrijging van het staatsburgerschap	25
4.2.3 Verlies van het staatsburgerschap.....	29
4.2.4 Procedure ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap	30
4.2.5 Overgangsrecht	33
4.2.6 Vaststelling van het staatsburgerschap van Kirgizische vreemdelingen	34
4.3 Vreemdelingenwetgeving.....	35
4.3.1 Vreemdelingen	35
4.3.2 Vluchtelingen	36
4.3.3 Ontheemden	37
5 Oezbekistan	39
5.1 Landeninformatie	39
5.1.1 Land en volk	39
5.1.2 Staatsinrichting.....	39
5.2 Staatsburgerschapswetgeving	39
5.2.1 Staatsburgerschapswet en de grondwet	39
5.2.2 Verkrijging van het staatsburgerschap	40

5.2.3	Verlies van het staatsburgerschap.....	41
5.2.4	Procedure ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap	42
5.2.5	Overgangsrecht	44
5.2.6	Vaststelling van het staatsburgerschap van Oezbeekse vreemdelingen	45
5.3	Vreemdelingenwetgeving.....	45
5.3.1	Vreemdelingen	45
5.3.2	Vluchtelingen	47
5.3.3	Ontheemden	48
6	Tadzjikistan	49
6.1	Landeninformatie	49
6.1.1	Land en volk	49
6.1.2	Staatsinrichting.....	49
6.2	Staatsburgerschapswetgeving in Tadzjikistan.....	49
6.2.1	De Wet op het Staatsburgerschap en de grondwet.....	49
6.2.2	Verkrijging van het staatsburgerschap	50
6.2.3	Verlies van het staatsburgerschap.....	54
6.2.4	Procedure ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap	55
6.2.5	Overgangsrecht	57
6.2.6	Vaststelling van het staatsburgerschap van Tadzjiekse vreemdelingen	58
6.3	Vreemdelingenwetgeving.....	58
6.3.1	Vreemdelingen	58
6.3.2	Vluchtelingen	60
6.3.3	Ontheemden	62
7	Turkmenistan.....	63
7.1	Landeninformatie	63
7.1.1	Land en volk	63
7.1.2	Staatsinrichting.....	63
7.2	Staatsburgerschapswetgeving in Turkmenistan	63
7.2.1	De Wet op het Staatsburgerschap en de grondwet.....	63
7.2.2	Verkrijging van het staatsburgerschap	64
7.2.3	Verlies van het staatsburgerschap.....	67
7.2.4	Procedure ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap	68
7.2.5	Overgangsrecht	70
7.2.6	Vaststelling van het staatsburgerschap van Turkmeense vreemdelingen	71
7.3	Vreemdelingenwetgeving.....	71
7.3.1	Vreemdelingen	71
7.3.2	Vluchtelingen	73
7.3.3	Ontheemden	73
8	Bijlagen	75
8.1	Geraadpleegde bronnen	75
8.2	Overzichtskaart Centraal Azië.....	78

1 Inleiding

In dit thematisch ambtsbericht worden de staatsburgerschap- en vreemdelingenwetgeving in de Centraal-Aziatische Staten beschreven, voor zover deze van belang zijn voor besluitvorming omtrent de terugkeer van vreemdelingen naar hun land van herkomst en als achtergrondinformatie bij asielaanvragen. Dit ambtsbericht is een actualisering van en aanvulling op het algemeen ambtsbericht Staatsburgerschap- en Vreemdelingenwetgeving in de republieken van de voormalige Sovjet-Unie, laatstelijk verschenen in augustus 2002, en wel de hoofdstukken aangaande de Centraal-Aziatische staten: Kazachstan, Kirgizië, Oezbekistan, Tadzjikistan en Turkmenistan.

Bij de opstelling van dit ambtsbericht is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is opgenomen in de literatuurlijst.

Hoofdstuk twee geeft een kort historisch overzicht van de staatsburgerschap- en vreemdelingenwetgeving in de voormalige Sovjet-Unie. In de hoofdstukken drie tot en met zeven worden achtereenvolgens de staatsburgerschap- en vreemdelingenwetgevingen beschreven van Kazachstan, Kirgizië, Oezbekistan, Tadzjikistan en Turkmenistan. Elk van deze hoofdstukken valt uiteen in drie hoofdstukken (met subparagrafen).

De eerste paragraaf verschaft algemene informatie over land en volk en de staatsinrichting.

De tweede paragraaf besteedt aandacht aan de staatsburgerschapswetgeving. Na een korte chronologie van de staatsburgerschapswetgeving komen achtereenvolgens verkrijging en verlies van het staatsburgerschap, de procedure ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap, overgangsrecht en de vaststelling van het staatsburgerschap van uit het betreffende land afkomstige vreemdelingen aan de orde.

Tot slot volgt in de derde paragraaf een behandeling van de vreemdelingenwetgeving. Daarin komen achtereenvolgens de vreemdelingenwet en de positie van vluchtelingen en ontheemden aan bod.

2 Staatsburgerschap- en vreemdelingenwetgeving in de voormalige Sovjet-Unie

2.1 Staatsburgerschap in de voormalige Sovjet-Unie

De eerste Wet op het staatsburgerschap van de Sovjet-Unie dateert uit 1924. Hierna volgden nog de wetten van 1930, 1931, 1938, 1978 en laatstelijk 1990.¹

De burgers van de Sovjet-Unie beschikten over een binnenlands paspoort van de Sovjet-Unie met daarin een woonregistratie in de vorm van een stempel of een inlegvel, de zogenaamde *propiska*. In het binnenlandse paspoort stond eveneens de etniciteit (*natsionalnost*) vermeld.² De verkrijging van het staatsburgerschap bij geboorte vond plaats op basis van afstamming (*ius sanguinis*), hetgeen betekende dat een kind het staatsburgerschap van de Sovjet-Unie verkreeg via de ouders, ongeacht de plaats van geboorte.

In de Sovjet-Unie was men zowel Sovjetburger als burger van een afzonderlijke deelrepubliek. Het burgerschap van de deelrepubliek werd bepaald door de vaste woonplaats (*propiska*) en wijzigde automatisch bij vestiging in een andere deelrepubliek.

Meervoudig staatsburgerschap was in de Sovjet-Unie niet toegestaan. Verlies van het staatsburgerschap was mogelijk in geval van langdurig verblijf in het buitenland en kon alleen per decreet van de Opperste Sovjet. Personen die in de Sovjet-Unie geboren waren en er woonden, kon het staatsburgerschap worden ontnomen. Dit kwam evenwel bijna niet voor en betrof voornamelijk personen die door de Opperste Sovjet als dissident werden aangemerkt.³

2.2 Het uiteenvallen van de Sovjet-Unie

In december 1991 kwam er een definitief einde aan het staatkundige bestaan van de Sovjet-Unie. Op dat moment verkregen ook de Sovjetrepublieken die zich tot dan toe nog niet onafhankelijk hadden verklaard, hun onafhankelijkheid. Met uitzondering van Estland, Letland en Litouwen verenigden alle voormalige Sovjetrepublieken zich vervolgens in het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS).⁴

Alle voormalige Sovjetrepublieken hebben sinds 1991 eigen staatsburgerschap- en vreemdelingenwetgeving ingevoerd.⁵ De nieuwe wetten van de voormalige

¹ Zie ook Algemeen Ambtsbericht Staatsburgerschap- en Vreemdelingenwetgeving in de republieken van de voormalige Sovjet-Unie, augustus 2002.

² De vermelding van etniciteit staat wel bekend als de 'vijfde regel'. '*Natsionalnost*' heeft niet dezelfde betekenis als het Nederlandse 'nationaliteit'. Omwille van de duidelijkheid zullen in dit ambtsbericht alleen de termen 'staatsburgerschap' en 'eticiteit' worden gebruikt en zal de term 'nationaliteit' worden vermeden.

³ Een bekend voorbeeld hiervan is Nobelprijswinnaar Alexandr Solzjetsyn, die in 1974 werd verbannen. Hij herkreeg het staatsburgerschap van de Sovjet-Unie in 1990.

⁴ Het betrof Armenië, Azerbeidzjan, Kazachstan, Kirgizië, Moldavië, Oekraïne, Oezbekistan, Russische Federatie, Tadzjikistan, Turkmenistan en Wit-Rusland. Georgië trad in 1993 toe en is in 2008 weer uitgetreden naar aanleiding van het conflict met Rusland over Zuid-Ossetië. Oekraïne besloot in 1993 het GOS-Handvest niet te ratificeren en heeft sindsdien de status van waarnemer. Turkmenistan trad in 2005 uit als lidstaat en is sindsdien geassocieerd lid.

⁵ Dit geldt niet voor Estland, Letland en Litouwen, waar de Sovjetperiode wordt beschouwd als bezetting. Na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie werd in deze landen de staatsburgerschapswetgeving van vóór 1940,

Sovjetrepublieken zijn noch gelijklopend noch tegelijkertijd in werking getreden. In sommige staten is de oude sovjetwetgeving nog langere tijd van kracht gebleven in afwezigheid van nieuwe wetgeving.

Na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie kwam een stroom van miljoenen migranten op gang, voor een belangrijk deel bestaande uit Sovjetburgers die zich na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in een staat bevonden waarmee zij zich niet primair verwant voelden.⁶ Daarnaast vormden gewapende conflicten (waaronder in en rond Nagorny Karabach, Abchazië en Zuid-Ossetië) en welvaartsverschillen redenen om te migreren.⁷

Teneinde staatloosheid onder deze groepen migranten tegen te gaan en deels ook op aandringen van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), de Raad van Europa en UNHCR, werd in veel voormalige Sovjetrepublieken een vereenvoudigde wijze gecreëerd om het staatsburgerschap aan te vragen. Deze procedure gold doorgaans uitsluitend voor staatloze voormalige Sovjetburgers en met name voor personen die niet in de betreffende staat woonden, maar wel de etniciteit (*natsionalnost*) van de staat in kwestie bezaten, of er waren geboren.

die formeel altijd van kracht was gebleven, ook in de praktijk weer toegepast.

⁶ Het betrof met name honderdduizenden etnische Russen die vanuit de overige Sovjetrepublieken naar de Russische Federatie zijn gemigreerd.

⁷ Global Commission on International Migration: *Migration in the countries of the former Soviet Union* (september 2005).

3 Kazachstan

3.1 Landeninformatie

3.1.1 Land en volk

De Republiek Kazachstan verklaarde zich op 25 oktober 1990 soeverein en werd op 16 december 1991 onafhankelijk van de Sovjet-Unie. Kazachstan is met 2.724.900 vierkante kilometer de grootste van de Centraal-Aziatische staten. Het land grenst aan China, Kirgizië, de Russische Federatie, Turkmenistan en Oezbekistan.⁸

Kazachstan telt ruim 15,5 miljoen inwoners. De twee grootste steden zijn Almaty (1,4 miljoen inwoners) en de hoofdstad Astana (650.000 inwoners). Astana is sinds juni 1998 de hoofdstad. Daarvoor was Almaty de hoofdstad. Het Kazachs is de staatstaal. Daarnaast spreken de meeste mensen Russisch. Ongeveer 54% van de bevolking bestaat uit etnische Kazachen. Daarnaast leven er in Kazachstan etnische Russen (30%), etnische Oekraïners (3,7%), etnische Oezbeken (2,5%), etnische Duitsers (2,4%), etnische Tataren (1,7%) en etnische Oeigoeren (1,4%).⁹

De Islam (soennitisch) is de meest voorkomende godsdienst in Kazachstan op de voet gevolgd door het Russisch-Orthodoxe christendom (respectievelijk 47% en 44% van de bevolking).¹⁰

3.1.2 Staatsinrichting

De eerste Grondwet van het onafhankelijke Kazachstan is op 28 januari 1993 aangenomen. De huidige Grondwet is op 30 augustus 1995 per referendum aangenomen. De Grondwet is laatstelijk geamendeerd op 2 februari 2011.¹¹

Het land is bestuurlijk ingedeeld in veertien provincies (*oblasten*) en drie steden (Astana, Almaty en Baikonoer). Aan het hoofd van elk van deze provincies of steden staat een *akim* (gouverneur of burgemeester). De *akimats* van de provincies en belangrijke steden worden direct door de president benoemd. De akimats van de provincies benoemen de akimats voor de districten binnen hun regio en deze benoemen op hun beurt de akimats voor de dorpen binnen hun district op een door de president vastgestelde wijze.¹²

De Kazachstaanse Grondwet voorziet in een scheiding der machten. De uitvoerende macht berust bij de president. Op dit moment is dit Nursultan Nazarbayev. De rechterlijke en wetgevende macht worden gecontroleerd door de uitvoerende macht en zijn *de facto* niet onafhankelijk. Dit komt onder meer tot uiting in een vetorecht van de president op het doorvoeren van wetgeving en de benodigde goedkeuring van de president op het doorvoeren van wijzigingen op de Grondwet. De president controleert ook de regionale en lokale overheden. Nazarbayev is president van

⁸ CIA The World Factbook: *Kazakhstan* (5 juli 2012).

⁹ Ibid

¹⁰ Ibid.

¹¹ Website *Electronic government Kazakhstan* (www.e.gov.kz), CIA The World Factbook: *Kazakhstan* (5 juli 2012).

¹² Ibid.

Kazachstan sinds de onafhankelijkheid van de Sovjet-Unie in 1991. In december 2005 is Nazarbayev voor een termijn van zeven jaar tot president herkozen.¹³

3.2 Staatsburgerschapswetgeving in Kazachstan

3.2.1 De Wet op het Staatsburgerschap en de Grondwet

De Wet op het Staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan is op 20 december 1991 aangenomen en op 1 maart 1992 in werking getreden. De wet is laatstelijk geamendeerd op 22 juli 2011¹⁴ en op 27 april 2012¹⁵. Het staatsburgerschap van Kazachstan is verankerd in de Grondwet.¹⁶ De Staatsburgerschapswet is in overeenstemming met de Grondwet aangenomen. Artikel 10 van Grondwet vormt de wettelijke basis voor het Kazachstaanse staatsburgerschap. Dit artikel stipuleert dat het staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan wordt verkregen en verloren gaat in overeenstemming met de wet, dat er één voor iedereen gelijk staatsburgerschap van Kazachstan bestaat, dat van een staatsburger onder geen beding het staatsburgerschap of het recht van staatsburgerschap te veranderen mag worden ontnomen en dat een staatsburger onder geen beding mag worden uitgewezen uit het grondgebied van Kazachstan.¹⁷ Meervoudig staatsburgerschap wordt zowel krachtens de Grondwet als krachtens de Staatsburgerschapswet niet erkend.¹⁸ Volgens de Staatsburgerschapswet is de president van de Republiek Kazachstan bevoegd te beslissen in zaken omtrent toelating tot, herstel van en uittreding uit het staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan.¹⁹

3.2.2 Verrijving van het staatsburgerschap

Het staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan kan volgens artikel 10 van de Staatsburgerschapswet worden verkregen:²⁰

1. door geboorte;
2. door naturalisatie en herstel;
3. op gronden van interstatelijke overeenkomsten aangegaan door de Republiek Kazachstan;
4. op andere gronden voorzien in de wet.

Krachtens artikel 25 van de wet kan het staatsburgerschap van Kazachstan ook worden verkregen door adoptie.²¹

¹³ US Department of State: *Country report on human rights practices: Kazakhstan* (24 mei 2012), CIA The World Factbook: *Kazakhstan* (5 juli 2012).

¹⁴ De Staatsburgerschapswet is geamendeerd, samen met een aantal andere wetten die raakvlakken hebben met migratie, in de *Wet inzake de Introductie van amendementen op wetten van de Republiek Kazachstan met betrekking tot migratie aspecten* (22 juli 2011), zie www.e.gov.kz, Ernst & Young: *Legislative alert; New law on Migration of the population* (augustus 2011).

¹⁵ Zie http://base.spininform.ru/show_doc.fwx?rgn=1168.

¹⁶ Wet op het Staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan, artikel 2.

¹⁷ Grondwet, artikel 10. In artikel 21 van de Staatsburgerschapswet worden echter wel gronden voor onvrijwillig verlies van het staatsburgerschap genoemd (zie paragraaf 3.2.3).

¹⁸ Grondwet, artikel 10 en Staatsburgerschapswet, artikel 3.

¹⁹ Staatsburgerschapswet, artikel 29.

²⁰ Ibid., artikel 10.

²¹ Ibid., artikel 25.

Geboorte

Een kind waarvan op het moment van geboorte beide ouders staatsburger zijn van de Republiek Kazachstan, is staatsburger van Kazachstan ongeacht de geboorteplaats.²²

Indien de ouders een verschillend staatsburgerschap hebben, maar één van de ouders heeft op het moment van geboorte Kazachstaans staatsburgerschap, is het kind staatsburger van Kazachstan:

1. indien het op Kazachstaans grondgebied geboren is;²³
2. indien het buiten Kazachstan is geboren, terwijl ten minste één van de ouders een vaste woonplaats in Kazachstan heeft op het moment van geboorte.²⁴

Indien beide ouders met verschillend staatsburgerschap, van wie één Kazachstaans staatsburger is, op het moment van geboorte hun vaste woonplaats buiten Kazachstan hebben, wordt volgens artikel 12 van de Staatsburgerschapswet het staatsburgerschap van het kind, dat is geboren buiten Kazachstan, bepaald door een schriftelijke overeenkomst van de ouders.²⁵

Indien op het moment van geboorte één van de ouders het staatsburgerschap van Kazachstan heeft, terwijl de andere staatloos is, is het kind staatsburger van Kazachstan, ongeacht de geboorteplaats.²⁶

Bij vaststelling van vaderschap van een kind waarvan de moeder staatloos is, terwijl de vader staatsburger van Kazachstan is, wordt het kind, indien het nog geen veertien jaar is, Kazachstaans staatsburger ongeacht de geboorteplaats.²⁷ Indien de vaste woonplaats van het kind zich buiten Kazachstan bevindt, wordt zijn staatsburgerschap bepaald in overeenstemming met een schriftelijk verzoek van de ouders.²⁸

Een kind dat is geboren op het grondgebied van de Republiek Kazachstan uit staatloze ouders, is Kazachstaans staatsburger indien zijn ouders hun vaste woonplaats in Kazachstan hebben.²⁹

Naturalisatie

Vreemdelingen en staatlozen kunnen op hun verzoek worden toegelaten tot het staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan krachtens een hiertoe strekkend besluit van de president.³⁰

Op basis van de Staatsburgerschapswet komen voor toelating tot het staatsburgerschap van Kazachstan in aanmerking:

Personen die gedurende ten minste vijf jaar op legale wijze³¹ op het grondgebied van Kazachstan hebben gewoond,³² dan wel personen die tenminste drie jaar zijn

²² Staatsburgerschapswet, artikel 11.

²³ Ibid., artikel 12 lid 1.

²⁴ Ibid., lid 2.

²⁵ Ibid. Deze bepaling doet vreemd aan omdat dit zou impliceren dat de Kazachstaanse wet voorschrijft welke handelswijze gevolgd moet worden in voorkomende gevallen bij aangifte in het buitenland. De strekking van dit artikel is dat de ouders *onderling* overeenstemming bereiken over het staatsburgerschap van het kind en dit schriftelijk vastleggen, aangezien er meerdere opties zijn.

²⁶ Staatsburgerschapswet, artikel 12 lid 2.

²⁷ Vaststelling van het vaderschap komt voor in gevallen waarbij de ouders niet zijn gehuwd en de vader het kind dient te erkennen.

²⁸ Staatsburgerschapswet, artikel 12.

²⁹ Ibid., artikel 14.

³⁰ Ibid., artikel 15.

³¹ Hiermee wordt bedoeld: een permanente verblijfsvergunning (zie ook paragraaf 3.3.1).

getrouwd met een Kazachstaanse staatsburger.³³ Deze voorwaarden gelden niet voor:³⁴

1. minderjarigen en handelingsonbekwamen;
2. personen en hun familieleden die aan de Republiek Kazachstan een uitzonderlijke dienst hebben bewezen of een beroep uitoefenen dat voldoet aan behoeftes van Kazachstan, gespecificeerd door de president;
3. personen en hun nakomelingen die Kazachstan hebben verlaten en terug willen keren voor permanente vestiging in de Republiek Kazachstan als hun historisch vaderland.³⁵

Daarnaast worden toegelaten tot het staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan burgers van voormalige Sovjetrepublieken, die voor permanente vestiging naar Kazachstan zijn gekomen en die tenminste één naast familielid hebben met Kazachstaans staatsburgerschap (ongeacht de lengte van het verblijf van dit familielid in Kazachstan).³⁶

De toelating tot het staatsburgerschap van [buitenlandse] dienstplichtigen die daadwerkelijk in dienst zijn en die zijn gestationeerd op Kazachstaans grondgebied, wordt bepaald door interstatelijke overeenkomsten van de Republiek Kazachstan.³⁷

Weigeringsgronden

Een aanvraag ter verkrijging van het staatsburgerschap kan volgens de Staatsburgerschapswet worden geweigerd in de volgende gevallen:³⁸

1. indien de aanvrager naar internationaal recht een misdrijf tegen de menselijkheid heeft begaan of de soevereiniteit en onafhankelijkheid van de Republiek Kazachstan opzettelijk in gevaar brengt;
2. indien de aanvrager oproept tot verstoring van de eenheid en integriteit van het grondgebied van Kazachstan;
3. indien de aanvrager onrechtmatige handelingen verricht die schade toebrengen aan de staatsveiligheid en de volksgezondheid;
4. indien de aanvrager vijandelijkheden tussen staten, etnische of religieuze groeperingen aansticht, of handelingen pleegt die indruisen tegen het functioneren van de staatstaal;
5. indien de aanvrager is veroordeeld wegens terroristische activiteiten;

³² Tot die periode wordt volgens artikel 38 van de Staatsburgerschapswet gerekend: militaire diensttijd, alleen als de persoon tot die tijd in Kazachstan woonachtig was en de periode tussen de dag waarop hij uit het leger werd ontslagen en de dag van aankomst in Kazachstan met als doel permanent verblijf niet langer is dan drie maanden; de periode waarin de persoon buiten Kazachstan een opleiding heeft gevolgd, alleen als de periode tussen het beëindigen van de opleiding en de dag van aankomst in Kazachstan niet langer is dan drie maanden; de periode waarin de persoon op officiële zaken- of dienstreis buiten Kazachstan is, alleen als de periode tussen het beëindigen van de reis en de dag van aankomst in Kazachstan niet langer is dan drie maanden.

³³ Staatsburgerschapswet, artikel 16 lid 1. Dit artikel vermeldt geen andere voorwaarden waaraan personen die willen naturaliseren moeten voldoen. Artikel 1 van de Staatsburgerschapswet vermeldt wel een aantal plichten waaraan iedere staatsburger van Kazachstan moet voldoen: het respecteren van de Grondwet en de wetten van Kazachstan, het beschermen van de belangen van Kazachstan en haar territoriale integriteit, het tonen van eerbied voor de gewoontes, tradities, de staatstaal en de etnische talen van Kazachstan en het versterken van de macht, soevereiniteit en onafhankelijkheid van Kazachstan.

³⁴ Ibid.

³⁵ Het betreft hier etnisch Kazachse repatrianten, oftewel *oralmany*.

³⁶ Staatsburgerschapswet, artikel 16 lid 2. In de wet worden als naaste familieleden genoemd: een kind (adoptiekinderen inbegrepen), echtgeno(o)t(e), één van de ouders (adoptieouders inbegrepen), zus, broer, grootvader of grootmoeder.

³⁷ Staatsburgerschapswet, artikel 16.

³⁸ Ibid., artikel 17.

6. indien de aanvrager door een rechtbank tot gevaarlijke recidivist is verklaard;
7. indien de aanvrager staatsburger is van een vreemde mogendheid.³⁹

Herstel

Personen die in het verleden staatsburger zijn geweest van de Republiek Kazachstan, kunnen op hun verzoek hernieuwd worden toegelaten tot het staatsburgerschap van Kazachstan. Voor deze personen geldt in dit verband, dat zij niet ten minste vijf jaar op legale wijze in Kazachstan hoeven hebben verbleven dan wel gedurende ten minste drie jaar met een Kazachstaans staatsburger getrouwd hoeven zijn (de bepalingen van artikel 16, eerste lid, van de wet).⁴⁰

Interstatelijke overeenkomsten

De republiek Kazachstan heeft drie interstatelijke overeenkomsten met betrekking tot een vereenvoudigde wijze van verkrijging van het staatsburgerschap van de afzonderlijke partijen

1. Overeenkomst met de landen Wit-Rusland, Kirgizië en de Russische Federatie over een vereenvoudigde wijze van verkrijging van het staatsburgerschap van de respectieve landen.⁴¹ De vereenvoudigde procedure komt er op neer, dat het staatsburgerschap op basis van registratie in een vaste woonplaats, op het grondgebied van de staat waarvan het staatsburgerschap wordt beoogd, wordt verleend.⁴² Hierbij moet aan één van de volgende voorwaarden zijn voldaan:⁴³
 - de verzoeker moet het staatsburgerschap van de Wit-Russische SSR, de Kazachstaanse SSR, de Kirgizische SSR of de Russische Federatieve Socialistische Sovjetrepubliek (RSFSR) hebben bezeten, vóór 21 december 1991⁴⁴ geboren zijn of voor die datum woonachtig zijn geweest op het grondgebied van de staat waarvan het staatsburgerschap wordt beoogd;
 - de verzoeker heeft ten minste één naast familielid (te weten een echtgeno(o)t(e), een (adoptief) ouder, een (adoptief) kind, een zus of broer, een grootouder of een kleinkind) die een vaste woonplaats heeft op het grondgebied van de staat waarvan het staatsburgerschap wordt beoogd.
2. Overeenkomst met Oekraïne over vereenvoudigde wijze van verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap van de beide landen.⁴⁵ De overeenkomst

³⁹ Deze weigeringsgrond geldt niet voor personen zoals genoemd in de tweede alinea van artikel 16, lid 1 van de wet, namelijk: minderjarigen, handelingsonbekwamen, personen en hun familieleden die aan de Republiek Kazachstan een uitzonderlijke dienst hebben bewezen of een beroep uitoefenen dat voldoet aan de behoeftes gespecificeerd door de president en personen en hun nakomelingen die Kazachstan hebben verlaten en terug willen keren voor permanente vestiging in de Republiek Kazachstan als hun historische vaderland.

⁴⁰ Staatsburgerschapswet, artikel 18.

⁴¹ Overeenkomst tussen de Republiek Wit-Rusland, Republiek Kazachstan, de Kirgizische Republiek en de Russische Federatie over de vereenvoudigde wijze van verkrijging van staatsburgerschap van 26 februari 1999 (in werking getreden op 4 november 2000). Het gaat hierbij om het verkrijgen van het staatsburgerschap van één van de partijen door staatsburgers van de andere partijen in het kader van de bevordering en handhaving van de historisch nauwe banden tussen de partijen (zie artikel 1 van dit verdrag).

⁴² De procedure geschiedt dan tezamen met de inschrijving in de permanente woonplaats.

⁴³ Artikel 1 lid 1 van de overeenkomst.

⁴⁴ De datum waarop de akkoorden ter oprichting van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS) werden getekend door alle ex-Sovjetrepublieken (behalve Georgië), het zogenaamde Alma Ata Protocol. Hiermee werd de Sovjet-Unie opgeheven.

⁴⁵ Overeenkomst tussen Oekraïne en de Republiek Kazachstan op de vereenvoudigde verkrijging en beëindiging van staatsburgerschap door staatsburgers van Oekraïne die hun vaste woonplaats in de Republiek Kazachstan hebben en staatsburgers van de Republiek Kazachstan die hun vaste woonplaats in Oekraïne hebben, en op de voorkoming

voorziet in de mogelijkheid aan duurzaam op het grondgebied van de andere mogendheid verblijvende staatsburgers het staatsburgerschap te verlenen, tegelijk met het afleggen van het oude staatsburgerschap. Hierbij moet aan één van de volgende voorwaarden zijn voldaan:⁴⁶

- de verzoeker heeft een vaste woonplaats op het grondgebied van de mogendheid waarvan het staatsburgerschap wordt beoogd, ongeacht de duur van het woonachtig zijn;
- de verzoeker of één van zijn (adoptief) ouders of grootouders zijn geboren of hebben een vaste woonplaats gehad op het grondgebied van de staat waarvan het staatsburgerschap wordt beoogd, of de verzoeker heeft ten minste één naast familielid (te weten een echtgeno(o)t (e), een (adoptief) ouder, een (adoptief) kind, een zus of broer, een grootouder of kleinkind) die staatsburger is van het land waarvan het staatsburgerschap wordt beoogd en die daar een vaste woonplaats heeft.

3. Ten slotte heeft de Republiek Kazachstan een afzonderlijke overeenkomst met Wit-Rusland over een vereenvoudigde wijze van verkrijging van het staatsburgerschap van de respectieve landen.⁴⁷ Deze overeenkomst is formeel nog van kracht, maar is *de facto* achterhaald door de overeenkomst tussen Wit-Rusland, Kazachstan, Kirgizië en de Russische Federatie (hierboven genoemd).

3.2.3 *Verlies van het staatsburgerschap*

Het staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan kan worden verloren door (vrijwillig) afstand doen van het staatsburgerschap, of door onvrijwillig verlies.⁴⁸

Afstand doen

Een persoon kan op eigen verzoek afstand doen van het Kazachstaanse staatsburgerschap.⁴⁹ Een verzoek hiertoe kan worden geweigerd indien:

1. de verzoeker onvoldane verplichtingen heeft tegenover de Republiek Kazachstan;⁵⁰
2. de verzoeker eigendomsverplichtingen heeft verband houdende met materiële belangen van burgers, bedrijven, organisaties of (maatschappelijke) instellingen in Kazachstan;⁵¹
3. de verzoeker verdachte is in een strafzaak, dan wel een straf uitzit;

van gevallen van staatloosheid en dubbel staatsburgerschap van 19 mei 2000 (in werking getreden op 14 september 2000).

⁴⁶ Artikel 1 lid 1 van de overeenkomst.

⁴⁷ Overeenkomst tussen de Republiek Wit-Rusland en de Republiek Kazachstan over de vereenvoudigde wijze van verkrijging van staatsburgerschap door staatsburgers van de Republiek Wit-Rusland die op het grondgebied van de Republiek Kazachstan aankomen om aldaar duurzaam woonachtig te zijn en door staatsburgers van de Republiek Kazachstan die op het grondgebied van de Republiek Wit-Rusland aankomen om aldaar duurzaam woonachtig te zijn van 17 januari 1996 (in werking getreden op 31 juli 1998).

⁴⁸ Ibid., artikel 19. Hoewel de Grondwet uitdrukkelijk stipuleert dat een persoon het staatsburgerschap niet kan worden ontnomen (zie ook paragraaf 3.2.1), kan dit in praktijk krachtens de Staatsburgerschapswet wel.

⁴⁹ Ibid., artikel 20.

⁵⁰ Te denken valt hierbij aan een belastingschuld.

⁵¹ Te denken valt hierbij aan een huurschuld of lening.

4. het verzoek strijdig is met staatsveiligheidsbelangen van Kazachstan.

Onvrijwillig verlies

Personen kunnen het staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan onvrijwillig verliezen in de volgende gevallen:⁵²

1. indien betrokkene in dienst treedt van een veiligheidsdienst, politie, justitiële instelling of andere staatsinstellingen van een vreemde mogendheid. Uitzondering hierop vormen gevallen voorzien bij een interstatelijke overeenkomst;
2. indien het staatsburgerschap is verkregen door middel van het verstrekken van valse informatie of valse documenten;
3. op grond van een interstatelijke overeenkomst;⁵³
4. indien betrokkene het staatsburgerschap van een vreemde mogendheid heeft verkregen;
5. indien het huwelijk met een staatsburger van Kazachstan, dat als basis diende voor het verstrekken van het staatsburgerschap, ongeldig wordt verklaard door een rechtbank.

Voorheen konden personen ook het staatsburgerschap verliezen indien zij drie jaar lang verzuimden zich te laten registreren bij een consulaat van Kazachstan in het land van verblijf. Deze bepaling is echter via een amendement van 22 juli 2011 uit de wet geschrapt.⁵⁴

*Wijziging van het staatsburgerschap van kinderen in geval van wijziging van het staatsburgerschap van de ouders en bij adoptie en voogdij*⁵⁵

In het geval dat beide ouders (of de enige ouder) het staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan verkrijgen dan wel afstand doen van het staatsburgerschap van Kazachstan, wijzigt het staatsburgerschap van hun kind dienovereenkomstig, indien het nog geen veertien jaar is.⁵⁶

Indien slechts één van de ouders het staatsburgerschap van Kazachstan verkrijgt terwijl de andere ouder vreemd staatsburger of staatloos blijft, kan het kind op schriftelijk verzoek van de ouders Kazachstaans staatsburger worden.⁵⁷

Adoptie

Kinderen jonger dan veertien jaar met een vreemd staatsburgerschap of die staatloos zijn en die worden geadopteerd door staatsburgers van Kazachstan, verkrijgen van rechtswege het Kazachstaans staatsburgerschap. Indien één van de adoptieouders staatsburger van Kazachstan is en de andere ouder niet, verkrijgt het kind het Kazachstaans staatsburgerschap, op basis van schriftelijke instemming van de adoptieouders.⁵⁸

In geval van adoptie van een kind met Kazachstaans staatsburgerschap, waarbij de adoptieouders een vreemd staatsburgerschap hebben, houdt het kind het staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan, in ieder geval tot het de

⁵² Staatsburgerschapswet, artikel 21.

⁵³ Voor zover bekend heeft Kazachstan in praktijk geen interstatelijke overeenkomsten in dit verband.

⁵⁴ Wet 478-IV *Inzake de Introductie van amendementen op wetten van de Republiek Kazachstan met betrekking tot migratie aspecten* (22 juli 2011).

⁵⁵ Volgens artikelen 28 en 33 van de Staatsburgerschapswet kunnen wijzigingen in het staatsburgerschap van kinderen in de leeftijd tussen veertien en achttien jaar, alleen plaatsvinden met instemming van deze kinderen.

⁵⁶ Staatsburgerschapswet, artikel 22.

⁵⁷ Ibid., artikel 23.

⁵⁸ Ibid., artikel 25.

meerderjarige leeftijd heeft bereikt. Indien de adoptieouders van een kind met Kazachstaans staatsburgerschap uittreden uit het Kazachstaanse staatsburgerschap, blijft het kind eveneens staatsburger van Kazachstan, in ieder geval tot het bereiken van de meerderjarige leeftijd. In beide gevallen kan het kind eerst afstand doen van het Kazachstaans staatsburgerschap nadat de meerderjarige leeftijd is bereikt en indien het kind dit wenst.⁵⁹

Voogdij

Een kind jonger dan veertien jaar wonend op het grondgebied van de Republiek Kazachstan dat onder voogdij is geplaatst, behoudt het staatsburgerschap van Kazachstan op verzoek van de voogd, wanneer beide ouders dan wel de enige ouder afstand doen van het Kazachstaans staatsburgerschap.⁶⁰

3.2.4 Procedure ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap

De instanties in Kazachstan die bevoegd zijn met betrekking tot staatsburgerschaapsaangelegenheden zijn:⁶¹

1. de president;
2. (organen van) het ministerie van Binnenlandse Zaken;
3. het ministerie van Buitenlandse Zaken (en de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen).

Voorts bestaat er in Kazachstan een Commissie inzake staatsburgerschaapsaangelegenheden die door de president is ingesteld en direct onder hem valt. Deze commissie is verantwoordelijk voor de inleidende beoordeling van verzoeken met betrekking tot het staatsburgerschap van Kazachstan. De commissie legt een verklaring voor aan de president in elke voorkomende staatsburgerschaapskwestie.⁶² De commissie is tevens (mede)verantwoordelijk voor het toezicht op de tenuitvoerlegging van besluiten met betrekking tot het staatsburgerschap van Kazachstan.⁶³

De president is in de Republiek Kazachstan de bevoegde persoon die beslist in staatsburgerschaapsaangelegenheden. De president vaardigt verordeningen en decreten uit in gevallen van toelating tot of wijziging van het staatsburgerschap en in gevallen van weigering van een verzoek inzake het staatsburgerschap van Kazachstan.⁶⁴

De organen van het ministerie van Binnenlandse Zaken⁶⁵ zijn belast met het in ontvangst nemen van verzoeken met betrekking tot het staatsburgerschap van Kazachstan van burgers die hun vaste woonplaats in Kazachstan hebben en leggen deze verzoeken, tezamen met de benodigde documenten, voor aan de president van Kazachstan. De organen van Binnenlandse Zaken hebben tevens de verantwoording

⁵⁹ Staatsburgerschapswet, artikel 27.

⁶⁰ Ibid., artikel 26.

⁶¹ Ibid., artikel 29, 30 en 31.

⁶² Ibid., artikel 35.

⁶³ Ibid., artikel 40.

⁶⁴ Ibid., artikel 29 en 36.

⁶⁵ Deze plaatselijke kantoren staan ook bekend onder de Russische afkorting ЗАГС (ZAGS: Запись Актов Гражданского Состояния) of OVIR (visum en registratie afdeling van het ministerie van Binnenlandse Zaken).

voor de registratie van verkrijging en verlies van en uittreding uit het staatsburgerschap.⁶⁶

Het ministerie van Buitenlandse Zaken en de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen van Kazachstan in het buitenland nemen verzoeken met betrekking tot het staatsburgerschap in ontvangst van personen die buiten Kazachstan wonen en leggen deze verzoeken, vergezeld van de benodigde documenten, voor aan de president. Buitenlandse Zaken en de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen zijn tevens belast met de registratie van Kazachstaanse staatsburgers in het buitenland en van het verlies van Kazachstaanse staatsburgerschappen in het buitenland. In landen waar een diplomatieke vertegenwoordiging van Kazachstan ontbreekt, worden deze werkzaamheden op grond van overeenkomsten uitgevoerd door vertegenwoordigingen van andere mogendheden.⁶⁷

Verzoeken en verklaringen met betrekking tot het staatsburgerschap van Kazachstan, moeten volgens de wet binnen een termijn van zes maanden worden behandeld door de bevoegde autoriteiten. Tegen besluiten inzake staatsburgerschapskwesties, tegen de weigering een aanvraag in behandeling te nemen of tegen andere ongeoorloofde handelingen van overheids personeel met betrekking tot staatsburgerschapspedures kan beroep worden aangetekend bij een hogere instantie dan de instantie waartegen beroep wordt aangetekend, dan wel bij de rechter. Klachten kunnen worden gericht aan de president. De president is bevoegd beslissingen te herzien.⁶⁸ In de praktijk houden de Kazachstaanse autoriteiten zich vaak niet aan de wettelijke termijnen en duren procedures langer. De lengte van de procedure en soms zelfs het in behandeling nemen van een aanvraag, hangt voor een belangrijk deel af van de bereidheid bij de aanvrager tot het betalen van (extra) geld. Dit geldt ook voor gerechtelijke procedures. De verzoeker dient volgens informatie van de Kazachstaanse overheid standaard een ontvangstbewijs van het verzoek te ontvangen van de bevoegde autoriteit. In hoeverre dit in praktijk gebeurt is niet bekend.⁶⁹

Verkrijging

Wanneer iemand het staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan wenst aan te vragen dient hij hiertoe een aanvraag in te dienen bij een lokale vestiging van het Kazachstaanse ministerie van Binnenlandse Zaken, dan wel bij een diplomatieke post in het buitenland indien de aanvrager in het buitenland woont. De volgende documenten dienen hierbij te worden overgelegd:⁷⁰

1. een aanvraagformulier, gericht aan de president van Kazachstan;
2. een identiteitsdocument;
3. een curriculum vitae;
4. vier pasfoto's (3,5 x 4,5 cm);
5. een werkgeversverklaring of een document dat de status van student bevestigt;

⁶⁶ Staatsburgerschapswet, artikel 31.

⁶⁷ Ibid., artikel 31.

⁶⁸ Ibid., artikel 32 en 41.

⁶⁹ De rechterlijke macht in Kazachstan is niet onafhankelijk (zie 'Staatsinrichting'). Rechtbanken worden door waarnemers in Kazachstan beschouwd als corrupt en onbetrouwbaar. US Department of State: *Country report on human rights practices 2011* (mei 2012), Refugees International: Republic of Kazakhstan: *Neglecting refugees, engendering statelessness* (20 december 2007), OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia: *Kazakhstan Monitoring Report* (September 2011), website 'elektronische overheid' Kazachstan van de Republiek Kazachstan (www.e.gov.kz).

⁷⁰ Een overzicht van deze documenten en van de te volgen procedure is te vinden op de 'elektronische overheid' website van de Republiek Kazachstan (www.e.gov.kz).

6. een document dat aangeeft of de aanvrager wel of geen strafblad heeft;
7. bewijs van betaalde belasting of de vrijstelling daarvan;
8. geboortecertificaten van eventuele kinderen en een huwelijksakte dan wel scheidingsakte;
9. notarieel gewaarmerkte toestemming van kinderen in de leeftijd tussen veertien en achttien jaar;
10. eventuele documenten die de gradatie van verwantschap met Kazachstaanse staatsburgers aantonen (bijvoorbeeld huwelijksaktes of geboorteaktes);
11. (indien van toepassing) een bewijs van permanente woonregistratie van de verwante(n);
12. verklaring van het afleggen van het staatsburgerschap van een andere mogendheid, dan wel de afwezigheid van een ander staatsburgerschap, afgegeven door een bevoegde autoriteit.

Indien iemand het staatsburgerschap van Kazachstan wenst aan te vragen via de vereenvoudigde procedure op basis van de interstatelijke overeenkomst tussen Wit-Rusland, Kazachstan, Kirgizië en de Russische Federatie, dient hij bij een lokale vestiging van het ministerie van Binnenlandse Zaken een aanvraag in te dienen. Volgens de overeenkomst moeten hierbij de volgende documenten worden overgelegd:⁷¹

1. een aanvraagformulier
2. een paspoort of ander identiteitsbewijs waaruit blijkt dat de betrokkene het staatsburgerschap van één van de andere landen bezit;
3. een notarieel gewaarmerkte kopie van de geboorteakte en huwelijksakte (indien van toepassing);
4. een document waaruit blijkt dat de betrokkene aan de voorwaarden uit lid 1 van artikel 1 van het verdrag voldoet (zie paragraaf 3.2.2, Interstatelijke overeenkomsten).

Indien iemand het staatsburgerschap van Kazachstan wenst aan te vragen via de vereenvoudigde procedure op basis van de interstatelijke overeenkomst tussen Kazachstan en Oekraïne, dient hij bij een lokale vestiging van het ministerie van Binnenlandse Zaken een aanvraag in te dienen. Volgens deze overeenkomst moeten de volgende documenten hierbij worden overgelegd:⁷²

1. een aanvraagformulier;
2. drie pasfoto's;
3. documenten waaruit blijkt dat de betrokkene aan de voorwaarden uit punt 1 van artikel 1 van het verdrag voldoet (zie paragraaf 3.2.2, Interstatelijke overeenkomsten);
4. een document waaruit blijkt dat betrokkene rechtmatig zijn vaste woonplaats heeft op het grondgebied van Kazachstan;
5. (indien van toepassing) een document waaruit blijkt dat betrokkene zijn militaire dienstplicht heeft vervuld, dan wel waaruit blijkt dat hij is vrijgesteld van militaire dienstplicht.

⁷¹ Overeenkomst, artikel 2.

⁷² Ibid.

3.2.5 Overgangsrecht

De huidige Staatsburgerschapswet is de eerste sinds de staatsonafhankelijkheid van de Republiek Kazachstan ten opzichte van de Sovjet-Unie.⁷³ Volgens de Wet op het Staatsburgerschap worden de volgende personen erkend als staatsburger van Kazachstan:

1. personen die op de dag van in werking treden van deze wet hun vaste woonplaats in de Republiek Kazachstan hadden;
2. personen die zijn geboren op het grondgebied van de Republiek Kazachstan en niet een vreemd staatsburgerschap bezitten;
3. personen die het staatsburgerschap in overeenstemming met deze wet hebben verkregen.

Voorts vermeldt artikel 3 van de Staatsburgerschapswet dat de Republiek Kazachstan de voorwaarden bepaalt voor de terugkeer van personen die werden gedwongen het grondgebied van Kazachstan te verlaten als gevolg van massale onderdrukking, gedwongen collectivisatie of andere onmenselijke politieke acties. Dit geldt ook voor hun nakomelingen en voor etnische Kazachen die (om andere redenen) op het grondgebied van vreemde mogendheden wonen.⁷⁴

De hierboven vermelde bepalingen zien vooral op etnische Kazachen, die in de Sovjettijd (vaak gedwongen) Kazachstan hebben verlaten en zich permanent willen vestigen in Kazachstan als hun 'historisch vaderland' (repatrianten of *oralmany*). Voor deze groep mensen is de eis dat zij eerst vijf jaar permanent in Kazachstan hebben verbleven of ten minste drie jaar met een Kazachstaanse staatsburger getrouwd zijn niet van toepassing.⁷⁵

De Wet op de Staatsonafhankelijkheid van de Republiek Kazachstan⁷⁶ kent een bepaling, waarin staat dat aan alle Kazachen die gedwongen het grondgebied van de Republiek Kazachstan hebben verlaten en die in het buitenland wonen, het recht op het bezit van het Kazachstaanse staatsburgerschap wordt verleend, tegelijk met het bezit van het staatsburgerschap van vreemde mogendheden, indien dit niet in strijd is met de wetten van die mogendheden.⁷⁷

Alle andere burgers van de Sovjet-Unie konden via de normale naturalisatieprocedure het staatsburgerschap van Kazachstan verkrijgen (zie paragraaf 3.2.2). Echter, in praktijk komt staatloosheid in Kazachstan veel voor.⁷⁸

Staatloosheid

Kazachstan is tot op heden niet toegetreden tot de VN-verdragen inzake staatloosheid: het Verdrag inzake de Status van staatlozen (1954) en het Verdrag inzake het Terugdringen van staatloosheid (1961).⁷⁹

De regering van Kazachstan meldde in 2007 dat er zich in het land 7.538 staatlozen bevonden, afkomstig uit de landen van het GOS en nog eens 449 personen die als

⁷³ Kazachstan werd op 16 december 1991 officieel onafhankelijk van de Sovjet-Unie.

⁷⁴ Staatsburgerschapswet artikel 3

⁷⁵ Ibid., artikel 16 lid 1.

⁷⁶ Deze wet is in werking getreden op 16 december 1991.

⁷⁷ Wet op de Staatsonafhankelijkheid van de Republiek Kazachstan, artikel 7.

⁷⁸ UN in Kazakhstan: *UNHCR Kazakhstan marks 50th anniversary of 1961 Convention on Reduction of Statelessness* (29 augustus 2011), Refugees International: *Republic of Kazakhstan: Neglecting refugees, engendering statelessness* (20 december 2007), International Observatory on Statelessness: *Kazakhstan* (geraadpleegd op 14 november 2011).

⁷⁹ Zie VN-verdragen website (www.treaties.un.org).

staatloos geregistreerd staan afkomstig uit andere landen. De website van UNHCR vermeldt een vergelijkbaar totaal aantal staatlozen van 7.966 personen per 1 januari 2012.⁸⁰ Dit betreft echter het aantal officieel geregistreerde staatlozen.⁸¹ Het feitelijk aantal staatlozen in Kazachstan is moeilijk vast te stellen en ligt waarschijnlijk veel hoger dan het officiële aantal. UNHCR schat het feitelijk aantal staatlozen op 60.000 tot 100.000 personen.⁸² Staatloosheid onder voormalige burgers van de Sovjet-Unie in Kazachstan ontstond doordat personen op een sovjetpaspoort Kazachstan in waren gereisd waarvan de geldigheid vervolgens verliep, zonder dat zij aanspraak hebben gemaakt of konden maken op het Kazachstaanse staatsburgerschap.⁸³

Staatloosheid wordt in Kazachstan in de hand gewerkt doordat de wetgeving vooral is ingericht op de verkrijging van staatsburgerschap door etnische Kazachen.⁸⁴ Bovendien is de procedure voor het aanvragen van staatsburgerschap in praktijk vaak langdurig en bureaucratisch, waardoor sommigen er actief voor kozen zich te laten registreren als staatloze in plaats van een staatsburgerschapaanvraag in te dienen.⁸⁵ Dit verschaft hun in ieder geval de mogelijkheid tot legaal leven en werken in Kazachstan.⁸⁶

Voorts biedt de Kazachstaanse wetgeving niet voldoende vangnetten tegen staatloosheid. Zo is het niet verplicht een ander staatsburgerschap te hebben of in het vooruitzicht te hebben bij afstand doen of verlies. Ook verplicht de Kazachstaanse overheid het afleggen van het oude staatsburgerschap bij aanvraag van het Kazachstaanse staatsburgerschap. Hierdoor wordt de aanvrager in ieder geval voor de duur van de aanvraag staatloos, zonder dat er een garantie is dat hij het staatsburgerschap van Kazachstan zal verkrijgen. Ten slotte kan het voorkomen dat personen hun staatsburgerschap kwijtraken doordat zij er niet in slagen zich tijdig te laten registreren bij een consulaat van hun herkomstland in Kazachstan bij duurzaam verblijf in Kazachstan. Dit geldt alleen voor landen waar een dergelijke wetsbepaling van kracht is.⁸⁷

⁸⁰ Website UNHCR: *Kazakhstan* (www.unhcr.org), Refugees International: *Republic of Kazakhstan: Neglecting refugees, engendering statelessness* (20 december 2007), International Observatory on Statelessness: *Kazakhstan* (geraadpleegd op 14 november 2011).

⁸¹ Dit houdt in alleen de staatlozen met een permanente verblijfsvergunning en een officieel staatlozen document. UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011).

⁸² Refugees International: *Republic of Kazakhstan: Neglecting refugees, engendering statelessness* (20 december 2007), International Observatory on Statelessness: *Kazakhstan* (geraadpleegd op 14 november 2011), US Department of State: *Kazakhstan country report on human rights practices 2011* (mei 2012).

⁸³ Weliswaar hadden velen van hen een band met Kazachstan door geboorte of ingezetenschap, maar slaagden zij er door onvolkomen wetgeving en (lokale) praktijken van autoriteiten niet in het Kazachstaanse staatsburgerschap te verkrijgen. UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011).

⁸⁴ Etnische Kazachen hoeven aan minder voorwaarden te voldoen bij de verkrijging van het staatsburgerschap (zie ook paragraaf 3.2.2. en 3.2.5.).

⁸⁵ In Kazachstan (zowel als in de overige Centraal-Aziatische staten) bestaat weliswaar geen formele procedure voor de vaststelling van staatlozen, maar wordt een persoon wanneer blijkt dat hij geen staatsburgerschap kan aantonen automatisch geregistreerd als staatloze, in geval van bijvoorbeeld een aanvraag voor een (tijdelijke of permanente) verblijfsvergunning. Ook worden personen soms via registratieacties, uitgevoerd door UNHCR en de overheid, geregistreerd als staatloze. Dit is in praktijk voor veel mensen bureaucratisch minder belastend dan een staatsburgerschapaanvraag. UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011).

⁸⁶ Officieel door de staat erkende staatlozen zijn echter beperkt in hun bewegingsvrijheid en kunnen niet vrijelijk de Kazachstaanse grens over.

⁸⁷ Van de Centraal-Aziatische staten kennen Oezbekistan en Tadzjikistan een dergelijke bepaling. Turkmenistan, Kazachstan (sinds 2011, zie paragraaf 3.2.3) en Kirgizië (sinds de nieuwe Staatsburgerschapswet uit 2007) niet. UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011).

3.2.6 *Vaststelling van het staatsburgerschap van Kazachstaanse vreemdelingen*

Het staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan kan worden vastgesteld aan de hand van een Kazachstaans identiteitsbewijs dan wel paspoort. Het staatsburgerschap van een kind jonger dan zestien jaar kan worden vastgesteld aan de hand van een geboorteakte dan wel inschrijving in het paspoort van één van zijn ouders.⁸⁸

De Kazachstaanse overheid hanteert een digitaal systeem waarmee identiteitsgegevens kunnen worden geverifieerd en het staatsburgerschap van personen kan worden vastgesteld. Het ministerie van Binnenlandse Zaken is verantwoordelijk voor de registratie van staatsburgers. ⁸⁹ De lokale (migratie) kantoren van het ministerie van Binnenlandse Zaken hebben toegang tot de centrale database van de staatsburgersregistratie. Consulaten van Kazachstan in het buitenland stellen het staatsburgerschap vast van personen die hun vast verblijf in het buitenland hebben (zie ook paragraaf 3.2.4.).⁹⁰ De identiteit van een vreemdeling (in Nederland) die stelt staatsburger van Kazachstan te zijn, moet via de diplomatieke vertegenwoordiging van Kazachstan in het centrale systeem aan de hand van persoonsgegevens zoals naam, geboortegegevens en vaste woonplaatsregistratie kunnen worden vastgesteld.

Op 12 januari 2007 trad in Kazachstan de Wet op de registratie van identificatienummers in werking. Op basis van deze wet (laatst gewijzigd op 10 juli 2012)⁹¹ wordt iedere staatsburger van Kazachstan door middel van een unieke identificatiecode geregistreerd in de centrale civiele registratie. Deze code wordt thans ook in Kazachstaanse paspoorten en identiteitskaarten opgenomen.⁹² Vanaf januari 2009 geeft de Kazachstaanse overheid officieel biometrische paspoorten uit.⁹³

3.3 **Vreemdelingenwetgeving**

3.3.1 *Vreemdelingen*

De Republiek Kazachstan heeft geen officiële vreemdelingenwet. Zaken met betrekking tot het verblijf van vreemdelingen op het grondgebied van de Republiek Kazachstan worden geregeld door middel van een presidentieel decreet dat de juridische status van een wet heeft, door middel van de *Wet inzake Bevolkingsmigratie* (Migratiewet) en door een *Overheidsregulering inzake de binnenkomst en het verblijf in Kazachstan en het vertrek uit Kazachstan van vreemdelingen*. Het decreet, *On the legal status of foreign citizens in the Republic of Kazakhstan*⁹⁴, is op 19 juni 1995 aangenomen en op 24 juni 1995 in werking getreden (met latere wijzigingen, laatstelijk voor zover bekend op 22 juli 2011). De Migratiewet is op 22 juli 2011 aangenomen en op 17 augustus 2011 in werking

⁸⁸ Staatsburgerschapswet, artikel 4. Met behulp van deze documenten kan het staatsburgerschap van personen door de autoriteiten van Kazachstan worden nagetrokken in het register.

⁸⁹ Ibid., artikel 30.

⁹⁰ Ibid., artikel 31.

⁹¹ Zie http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30118294.

⁹² Zie de website van de Kazachstaanse overheid (www.e.gov.kz).

⁹³ Zie de website van de Kazachstaanse overheid (www.e.gov.kz), Institute for War and Peace Reporting (IWPR): *Kazakhstan's new passports to show ethnicity* (2 maart 2009). Het is onbekend in hoeverre in praktijk Kazachstaanse staatsburgers daadwerkelijk biometrische paspoorten bezitten.

⁹⁴ Wet no. 2337.

getreden. De regulering is op 28 januari 2000 aangenomen en in werking getreden.⁹⁵

Vreemdelingen en staatlozen kunnen op basis van de bovengenoemde wetgeving een aanvraag indienen voor een tijdelijke verblijfsvergunning en voor een permanente verblijfsvergunning.

Vreemdelingen en staatlozen die langer dan vijf dagen in Kazachstan willen blijven, dienen zich binnen vijf dagen na aankomst in Kazachstan te laten registreren bij een grenscontrolepost, in een hotel of bij een lokaal politiebureau. Voor een aantal landen, waaronder Nederland, geldt dat de registratie al kan worden verkregen op het consulaat van Kazachstan in het betreffende land, tezamen met het visum.⁹⁶ Tijdelijk verblijf in Kazachstan vindt plaats op basis (en voor de duur) van het visum en het identiteitsdocument van de betrokkene.⁹⁷ Tijdelijke verblijfsvergunningen zijn maximaal vijf jaar geldig en kunnen met nog eens drie jaar verlengd worden.⁹⁸

Wanneer een persoon ten minste drie jaar op een tijdelijke vergunning heeft verbleven op het grondgebied van Kazachstan, kan een permanente verblijfsvergunning worden aangevraagd.⁹⁹ Permanente verblijfsvergunningen kunnen alleen in Kazachstan worden aangevraagd bij een (lokaal) orgaan van het ministerie van Binnenlandse Zaken. De volgende documenten dienen hierbij te worden overgelegd:¹⁰⁰

1. een aanvraagformulier in tweevoud;
2. een document van de woonplaats in het land van herkomst waarin vermeld staat dat de betrokkene is uitgeschreven en geen verplichtingen of banden meer heeft (zoals bijvoorbeeld een huwelijk of een openstaande schuld);
3. een bewijs van de afwezigheid van een strafblad;
4. kopie van het paspoort;
5. een medisch attest waarin staat dat betrokken niet HIV-positief is;
6. bewijs van een bankrekening op naam (hiervoor moet men een Kazachstaans belastingnummer hebben);
7. bewijs dat staatsbelasting is betaald;
8. vier pasfoto's.

Wanneer men eenmaal in het bezit is van een permanente verblijfsvergunning kan, na het benodigd aantal jaren legaal in Kazachstan te hebben gewoond, een aanvraag worden ingediend ter verkrijging van het staatsburgerschap van Kazachstan (zie ook paragraaf 3.2.2).

3.3.2 Vluchtelingen

Op 15 januari 1999 heeft Kazachstan het VN Vluchtelingenverdrag van 1951 en het bijbehorende protocol van 1967 ondertekend.¹⁰¹

⁹⁵ Website Kazachstaanse ministerie van Buitenlandse Zaken: *Rules of entry, stay and departure for foreigners* (<http://portal.mfa.kz/portal/page/portal/mfa/en/content/consular/foreigners>).

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ Baker & McKenzie: *Republic of Kazakhstan* (www.bakermckenzie.com), website Kazachstaanse overheid (www.e.gov.kz).

⁹⁸ Migratiewet, artikel 23.

⁹⁹ Repatrianten die zich willen vestigen in hun historische vaderland (de zogenoemde 'oralmany') zijn hiervan gevrijwaard.

¹⁰⁰ Elektronische overheid Kazachstan (www.e.gov.kz).

¹⁰¹ Website VN-verdragen (www.treaties.un.org).

Kazachstan heeft sinds 1 januari 2010 een officiële vluchtelingenwet.¹⁰² Op basis van deze wet kan een asielzoeker een aanvraag indienen ter verkrijging van de vluchtelingenstatus. Dit dient te gebeuren binnen vijf werkdagen na aankomst op het grondgebied van Kazachstan, of vanaf het moment dat de asielzoeker in de omstandigheid verkeert dat hij moet vrezen voor vervolging op basis van ras, etniciteit, geloof, nationaliteit, lidmaatschap van een sociale groepering of politieke overtuiging. De aanvraag dient schriftelijk en in persoon te worden ingediend door de asielzoeker, dan wel door een geautoriseerde derde persoon. Dit kan bij een lokale vestiging van de vreemdelingenpolitie (vallend onder het ministerie van Binnenlandse Zaken van Kazachstan), of bij een consulaire vertegenwoordiging van Kazachstan in het buitenland (vallend onder het ministerie van Buitenlandse Zaken van Kazachstan) in het geval de vluchteling zich nog buiten de Kazachstaanse landgrenzen bevindt. Ook kan een verzoek worden ingediend bij een grenspost van de Republiek Kazachstan of, indien er geen grenspost aanwezig is, bij de grensbewakingsdienst. In het geval van gedwongen illegale grensoverschrijding, dient het verzoek binnen één dag te worden ingediend. Op het moment dat de aanvraag is geregistreerd, wordt aan de betrokkene een certificaat verstrekt dat de status van asielzoeker bevestigt. Deze is geldig totdat op het verzoek is beslist.¹⁰³

De bevoegde autoriteiten dienen binnen drie maanden een beslissing te nemen op het verzoek ter verkrijging van de status van vluchteling. In geval de beslissing niet binnen drie maanden genomen kan worden, mag de procedure niet langer duren dan een jaar. Wanneer positief is beslist op een aanvraag, moeten de autoriteiten binnen vijf werkdagen een certificaat verstrekken aan de betrokkene dat de status van vluchteling bevestigt. De status van vluchteling wordt verstrekt voor de duur van één jaar en kan steeds met één jaar worden verlengd. Een aanvraag voor verlenging van de status moet één maand voor het verstrijken van de einddatum worden ingediend bij de bevoegde autoriteiten.¹⁰⁴

UNHCR helpt de Kazachstaanse overheid bij het verder ontwikkelen en verbeteren van de mechanismen die verband houden met asielprocedures en de vaststelling van vluchtelingen statussen.¹⁰⁵ Volgens UNHCR verblijven er in Kazachstan ongeveer duizend vluchtelingen en asielzoekers.¹⁰⁶ Dit betreft echter alleen geregistreerde vluchtelingen en asielzoekers. Vermoedelijk is het werkelijke aantal veel hoger. Volgens een schatting van de *International Planned Parenthood Federation* (IPPF) leven er in Kazachstan ongeveer 50.000 vluchtelingen en binnenlands ontheemden.¹⁰⁷

Volgens de *International Federation for Human Rights* (FIDH) verleent de Kazachstaanse overheid in praktijk geen vluchtelingenstatussen aan vluchtelingen afkomstig uit Oezbekistan, China (Oeigoeren¹⁰⁸), de Russische Federatie

¹⁰² De *Wet van de Republiek Kazachstan inzake vluchtelingen* is op 4 december 2009 aangenomen en op 1 januari 2010 in werking getreden.

¹⁰³ Vluchtelingenwet, artikel 10.

¹⁰⁴ *Ibid.*, artikel 11.

¹⁰⁵ Deze samenwerking is officieel vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst tussen UNHCR en de Kazachstaanse overheid die op 7 april 2011 in werking trad.

¹⁰⁶ Website UNHCR: *Centraal Azië* (stand per 1 januari 2012).

¹⁰⁷ Website IPPF: *Kazakhstan* (geraadpleegd 3 juli 2012).

¹⁰⁸ De situatie van Oeigoeren in Kazachstan wordt bemoeilijkt doordat de Kazachstaanse overheid een overeenkomst heeft gesloten met de Chinese autoriteiten inzake het niet tolereren van etnisch-separatistische groeperingen op elkaars grondgebied. Aangezien de verantwoordelijkheid voor het bepalen van de vluchtelingenstatus sinds april 2010 volledig is overgegaan van UNHCR naar de Kazachstaanse autoriteiten, verwachten mensenrechtenorganisaties dat deze overeenkomst zijn weerslag zal hebben op de positie van Oeigoerse vluchtelingen in Kazachstan.

(Tsjetsjenen) en Kirgizië. Dit zou vooral te maken hebben met de geopolitieke verhoudingen tussen Kazachstan en deze landen.¹⁰⁹

3.3.3 *Ontheemden*

Over de situatie van (binnenlands) ontheemden in Kazachstan zijn weinig gegevens bekend.¹¹⁰ Voor vluchtelingen en ontheemden uit de voormalige Sovjet-Unie die niet meer over (geldige) documenten beschikken, is het zeer moeilijk om hun identiteit aan te tonen ter verkrijging van rechtmatig verblijf in of staatsburgerschap van de Republiek Kazachstan. Zij staan in Kazachstan niet geregistreerd en hebben niet de mogelijkheid aan te tonen dat zij geen officiële verbintenis meer hebben met het land waar zij vandaan zijn gekomen. Dit zorgt ervoor dat de juridische status van deze personen niet wordt erkend door de Kazachstaanse autoriteiten.¹¹¹

Over de situatie van (eventueel) als gevolg van het conflict om Nagorny Karabach gevluchte etnische Armeniërs zijn geen gegevens bekend.¹¹²

¹⁰⁹ FIDH: *FIDH and KIBHR call on Kazakhstan to increase protection of migrant workers and refugees* (18 september 2011)

¹¹⁰ UNHCR vermeldt het aantal van 0 IDPs per 1 januari 2012 (www.unhcr.org).

¹¹¹ In alle Centraal-Aziatische staten is het doorgaans de praktijk dat de autoriteiten de bewijslast voor het aantonen van de identiteit bij de betrokkene zelf legt. Een persoon zonder documenten staat daarom voor de bijna onmogelijke opgave zijn identiteit vastgesteld te krijgen bij de autoriteiten aangezien hij geen bewijs van zijn identiteit bezit. UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011), Commission on human rights under the president of the Republic of Kazakhstan: *Special report on the situation concerning the rights of oralmans, stateless persons and refugees in the Republic of Kazakhstan* (juni 2012).

¹¹² Kazachstan heeft een gemeenschap van ongeveer 25.000 etnische Armeniërs die volledig zijn geïntegreerd in Kazachstan, hun eigen culturele centra hebben en zijn vertegenwoordigd in de *International Assembly of People of Kazakhstan*, een door president Nazarbayev in het leven geroepen adviesraad inzake sociale, culturele en interetnische vraagstukken (zie website van de stad Almaty (http://www.almaty.kz/page.php?page_id=1698&lang=2)).

4 Kirgizië

4.1 Landeninformatie

4.1.1 Land en volk¹¹³

Kirgizië verklaarde zichzelf op 15 december 1990 soeverein en op 31 augustus 1991 werd Kirgizië formeel onafhankelijk van de Sovjet-Unie. Kirgizië beslaat ongeveer 200.000 km² en grenst aan China, Kazachstan, Tadzjikistan en Oezbekistan.

Kirgizië telt ongeveer 5,5 miljoen inwoners. De hoofdstad is Bishkek (854.000 inwoners). De bevolking bestaat voor ongeveer 65% uit etnische Kirgiezen. Daarnaast leven in Kirgizië etnische Oezbeken (ongeveer 14%), etnische Russen (ongeveer 12,5%), etnische Dungan (ongeveer 1%), etnische Oekraïners (ongeveer 1%) en etnische Oeigoeren (ongeveer 1%).

Ongeveer 75% van de Kirgizische bevolking is moslim. Daarnaast is ongeveer 20% van de bevolking Russisch-orthodox christen.

4.1.2 Staatsinrichting¹¹⁴

De huidige grondwet van Kirgizië is op 27 juni 2010 per referendum aangenomen en op 2 juli 2010 in werking getreden. De eerste grondwet van onafhankelijk Kirgizië werd aangenomen op 5 mei 1993. Daarna volgden wijzigingen in 1996, 2003, 2006 en 2007.¹¹⁵ Op 21 oktober 2007 werd vervolgens de tweede grondwet per referendum aangenomen.¹¹⁶

Kirgizië is bestuurlijk ingedeeld in zeven provincies (*oblasten*) en één stadsregio (Bishkek Shaary). Volgens de grondwet kent Kirgizë een scheiding der machten. De uitvoerende macht berust bij de president. Almazbek Atambajev, die de in oktober 2011 gehouden verkiezingen met meer dan 60% van de stemmen won, is vanaf 1 januari 2012 voor een termijn van zes jaar de nieuwe president van Kirgizië. Hij volgde Koermanbek Bakijev op, die na hevige onlusten in april 2010 in de hoofdstad Bishkek naar aanleiding van een anti-corruptiebetoging moest opstappen. Vanaf juli 2010 tot aan het aantreden van Atambajev werd het land door interim-president Roza Otoenbajeva bestuurd. Zij heeft de macht van het parlement vergroot en de presidentstermijn aan banden gelegd. Kirgizië is hierdoor een minder dictatoriaal geleide staat dan de andere Centraal-Aziatische staten. Niettemin oefent de centrale overheid invloed uit op de rechterlijke macht waardoor deze niet als onafhankelijk kan worden beschouwd.¹¹⁷

¹¹³ CIA The World Factbook Kyrgyzstan (geraadpleegd 29 november 2011),

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Central Asia-Caucasus Institute Analyst: *Lesson from Kyrgyzstan: Is there a shortcut to democracy?* (13 mei 2010).

¹¹⁶ Raad van Europa/Venice Commission ([http://www.venice.coe.int/docs/2007/CDL\(2007\)127-e.asp](http://www.venice.coe.int/docs/2007/CDL(2007)127-e.asp), 7 december 2007).

¹¹⁷ Volkskrant.nl: *Atambajev nieuwe president van Kirgizië* (31 oktober 2011), US Department of State: *Country report on human rights practices: Kyrgyz Republic* (mei 2012).

4.2 Staatsburgerschapswetgeving in Kirgizië

4.2.1 *Staatsburgerschapswet en de grondwet*

De huidige staatsburgerschapswet van de Republiek Kirgizië is op 21 mei 2007 aangenomen en op 1 juni 2007 in werking getreden. Deze wet verving de eerste Staatsburgerschapswet van de onafhankelijke Republiek Kirgizië die op 18 december 1993 werd aangenomen en op 18 februari 1994 in werking trad. Deze eerste wet werd hiermee vervallen verklaard.¹¹⁸ Het staatsburgerschap van de Republiek Kirgizië is verankerd in de grondwet en de huidige Staatsburgerschapswet is in overeenstemming met de grondwet tot stand gekomen. Artikel 20 van de grondwet stelt dat de verwantschap van een (natuurlijke) persoon en zijn status tot uitdrukking komen in het staatsburgerschap van de Republiek Kirgizië. Van een staatsburger mag zijn staatsburgerschap en zijn recht het staatsburgerschap te wijzigen niet worden ontnomen. Voor staatsburgers van Kirgizië geldt dat een vreemd staatsburgerschap in overeenstemming met de wetten en de internationale overeenkomsten van de Republiek Kirgizië worden erkend.¹¹⁹ Dubbel staatsburgerschap wordt in Kirgizië niet erkend in het geval van burgers van de aan Kirgizië grenzende staten en in gevallen waarbij de weigeringsgronden¹²⁰ voor de verlening van het staatsburgerschap van toepassing zijn.¹²¹ Voorts hebben etnische Kirgiezen, die buiten de grenzen van Kirgizië wonen, ongeacht of zij het staatsburgerschap van een andere staat bezitten, het recht om het staatsburgerschap van Kirgizië te verkrijgen op een vereenvoudigde manier.¹²²

4.2.2 *Verkrijging van het staatsburgerschap*

Volgens de Staatsburgerschapswet gelden de volgende gronden ter verkrijging van het staatsburgerschap van de Republiek Kirgizië:¹²³

1. door geboorte;
2. door naturalisatie;
3. door herstel van het staatsburgerschap;
4. op gronden zoals is bepaald door internationale overeenkomsten van de Republiek Kirgizië.

Naast geboorte kunnen kinderen het staatsburgerschap verkrijgen door adoptie of voogdij.¹²⁴

Etniciteit speelt officieel geen rol bij procedures ter verkrijging van het staatsburgerschap van Kirgizië. Echter, het is niet uit te sluiten dat etnisch gerelateerde discriminatie in procedures (lokaal) voorkomt, met name met betrekking tot etnische Oezbeken.¹²⁵

¹¹⁸ Staatsburgerschapswet, artikel 44.

¹¹⁹ Houders van een dubbel staatsburgerschap kunnen geen president, afgevaardigde van het parlement, rechter, medewerker van rechtsbeschermende organen, medewerker van het ministerie van Defensie worden en geen leidinggevende functie binnen staatsorganen bekleden. Staatsburgerschapswet, artikel 22 lid 3.

¹²⁰ De weigeringsgronden staan in artikel 16 van de Staatsburgerschapswet.

¹²¹ Staatsburgerschapswet, artikel 22.

¹²² Grondwet Kirgizië, artikel 20 lid 1 t/m 4.

¹²³ Staatsburgerschapswet, artikel 11.

¹²⁴ Ibid., artikel 17.

¹²⁵ De Hoge Commissaris voor de mensenrechten van de VN noemde in juli 2012 etnische discriminatie een groot probleem in Kirgizië, met name ten aanzien van Oezbeken. RFE/RL: *UN High Commissioner slams Kyrgyz corruption, discrimination* (10 julin 2012), BBC News: *Rebuilding trust a year after Kyrgyzstan ethnic unrest* (10

Geboorte

Een kind van wie de ouders op het moment van geboorte het staatsburgerschap van de Republiek Kirgizië bezitten, is staatsburger van Kirgizië ongeacht de plaats van geboorte.¹²⁶

Indien één van de ouders staatsburger is van Kirgizië en de andere ouder een ander staatsburgerschap bezit, wordt het staatsburgerschap van het kind bepaald door middel van een schriftelijke verklaring van de ouders, ongeacht de plaats van geboorte.¹²⁷

Wanneer één van de ouders op het moment van geboorte van het kind staatsburger is van Kirgizië en de andere ouder is staatloos, is het kind staatsburger van Kirgizië ongeacht de plaats van geboorte.¹²⁸

Een kind dat zich op het grondgebied van de Republiek Kirgizië bevindt en van wie de beide ouders onbekend zijn, is staatsburger van Kirgizië.¹²⁹

Naturalisatie

Vreemdelingen en staatlozen kunnen vanaf de leeftijd van achttien jaar een verzoek indienen ter verkrijging van het staatsburgerschap van Kirgizië. Dit kan via een algemene naturalisatieprocedure of via een vereenvoudigde naturalisatieprocedure.

De volgende voorwaarden gelden bij naturalisatie via de algemene procedure:¹³⁰

1. de persoon dient ten minste vijf jaar duurzaam en ononderbroken verblijf te hebben gehad op het grondgebied van Kirgizië;¹³¹
2. de persoon dient de staatstaal of de officiële taal te beheersen op een dusdanig niveau dat een algemeen gesprek gevoerd kan worden (hiertoe vindt een toetsing plaats die is vastgelegd in de *Regeling inzake de vraagstukken die betrekking hebben op het staatsburgerschap*);
3. de persoon dient de grondwet en de wetten van de Republiek Kirgizië te eerbiedigen;
4. de persoon dient over voldoende bestaansmiddelen te beschikken.

De verblijfsduur van vijf jaar zoals bedoeld in de eerste voorwaarde van bovenstaande opsomming kan worden verkort tot drie jaar. Hiertoe moet aan ten minste één van de volgende voorwaarden zijn voldaan:¹³²

1. de persoon is gehuwd met een staatsburger van Kirgizië;
2. de persoon levert uitzonderlijke prestaties op het gebied van wetenschap, techniek, cultuur of heeft een beroep of een vakmanschap waaraan in Kirgizië behoefte bestaat;
3. de persoon investeert in een tak van de economie die prioriteit geniet in Kirgizië.¹³³

juni 2011).

¹²⁶ Staatsburgerschapswet, artikel 12 lid 1.

¹²⁷ Ibid., lid 2.

¹²⁸ Ibid., lid 3.

¹²⁹ Ibid., artikel 12 lid 4.

¹³⁰ Ibid., artikel 13, lid 1. Deze opsomming is cumulatief.

¹³¹ Onder ononderbroken wordt begrepen dat men niet meer dan drie maanden per jaar het grondgebied van Kirgizië heeft verlaten.

¹³² Staatsburgerschapswet, artikel 13 lid 2.

4. de persoon is volgens de Kirgizische wet erkend als vluchteling.

De Republiek Kirgizië kent ook een vereenvoudigde procedure ter verkrijging van het staatsburgerschap. Bij de vereenvoudigde procedure wordt de verblijfsduur van vijf jaar, zoals genoemd in punt één onder de algemene procedure, verkort tot één jaar voor personen die:¹³⁴

1. ten minste één ouder hebben die het staatsburgerschap van de Republiek Kirgizië bezit en die op het grondgebied van de Republiek Kirgizië woont;
2. in de Kirgizische Socialistische Sovjetrepubliek zijn geboren en het burgerschap van de voormalige Sovjet-Unie bezaten;
3. het staatsburgerschap van de Kirgizische Republiek verkrijgen.

Personen van Kirgizische etnische afkomst die een ander staatsburgerschap hebben of die op het grondgebied van een ander land verblijven, hebben het recht om het staatsburgerschap van Kirgizië aan te vragen door middel van de vereenvoudigde procedure.¹³⁵ Echter, volgens verklaringen van etnische Kirgiezen die naar Kirgizië zijn teruggekeerd en daar het staatsburgerschap via de vereenvoudigde procedure hebben aangevraagd, wachten sommige teruggekeerde Kirgiezen (vooral afkomstig uit Tadzjikistan) al jaren op hun staatsburgerschap, zonder dat hun aanvragen in de praktijk worden behandeld door de autoriteiten. Naar verluidt zouden de autoriteiten onvoldoende capaciteit hebben om de aanvragen naar behoren te behandelen. Sommige aanvragers stelden steekpenningen te hebben betaald om hun aanvraag in behandeling te krijgen.¹³⁶

Kinderen worden door middel van de vereenvoudigde procedure toegelaten tot het staatsburgerschap van Kirgizië, zonder dat aan de voorwaarden van de algemene procedure hoeft te worden voldaan, indien:¹³⁷

1. zij één ouder hebben die in het bezit is van het Kirgizische staatsburgerschap, op verzoek van die ouder en met schriftelijke instemming van de andere ouder;¹³⁸
2. de enige ouder, die Kirgizisch staatsburger is, een verzoek hiertoe indient.

Een kind of handelingsonbekwame persoon ten aanzien van wie voogdij of curatele is vastgesteld kan eveneens via de vereenvoudigde procedure staatsburger worden, zonder dat aan de voorwaarden van de algemene procedure hoeft te worden voldaan. Dit gebeurt op verzoek van de voogd of curator die staatsburger van Kirgizië is.¹³⁹

Voorts heeft Kirgizië bilaterale overeenkomsten met Tadzjikistan¹⁴⁰ en Oekraïne¹⁴¹ waarin verkrijging op een vereenvoudigde manier van het staatsburgerschap van

¹³³ De hoogte van de investering is bepaald in de Regeling inzake staatsburgerschapsvraagstukken.

¹³⁴ Staatsburgerschapswet, artikel 14 lid 1. Voor deze categorie personen geldt ook de punten 3 en 4 van de algemene procedure.

¹³⁵ Staatsburgerschapswet, artikel 14 lid 2. Voor deze categorie personen gelden ook de punten 3 en 4 van de algemene procedure.

¹³⁶ Radio Free Europe/Radio Liberty: *Ethnic Kyrgyz have trouble gaining citizenship in Kyrgyzstan* (4 januari 2012).

¹³⁷ Staatsburgerschapswet, artikel 14 lid 3.

¹³⁸ Deze instemming is niet vereist als het kind op het grondgebied van Kirgizië woont.

¹³⁹ Staatsburgerschapswet, artikel 14 lid 3.

¹⁴⁰ Overeenkomst tussen de Kirgizische Republiek en de Republiek Tadzjikistan inzake de verlening aan staatsburgers van de Republiek Tadzjikistan van het recht op uittreding op vereenvoudigde wijze uit het staatsburgerschap van de Republiek Tadzjikistan en op de verlening aan die personen van het recht op vereenvoudigde wijze van verkrijging van het staatsburgerschap van de Kirgizische Republiek (7 juni 2002). Er bestaat tevens een provisie

Kirgizië door staatsburgers van de andere partij is geregeld. Kirgizië heeft ook een multilaterale overeenkomst met Wit-Rusland, Kazachstan en de Russische Federatie inzake een vereenvoudigde verkrijging van het staatsburgerschap van Kirgizië door staatsburgers van de andere partijen.¹⁴²

Herstel

Personen die in het verleden staatsburger zijn geweest van de Republiek Kirgizië en die duurzaam en overeenkomstig de Kirgizische wet op het grondgebied van Kirgizië verblijven, kunnen op eigen verzoek het staatsburgerschap van Kirgizië herkrifgen volgens de bepalingen van de vereenvoudigde procedure.¹⁴³

Weigering

Toelating tot het staatsburgerschap van Kirgizië wordt geweigerd aan personen:¹⁴⁴

1. die gewelddadige omverwerping van de grondwettelijke orde nastreven of die handelingen verrichten die een gevaar vormen voor de staatsveiligheid;
2. die opzettelijk valse stukken overleggen of onjuiste verklaringen afleggen;
3. die uit de Kirgizische Republiek zijn uitgewezen voor een periode van vijf jaar dan wel aan wie, overeenkomstig de wetten van de Kirgizische Republiek, een permanent inreisverbod in Kirgizië is opgelegd;
4. die dienst vervullen in buitenlandse strijdkrachten of binnen buitenlandse rechtsbeschermingsorganen en veiligheidsdiensten;
5. met betrekking tot wie een strafrechtelijk onderzoek loopt (overeenkomstig de Kirgizische dan wel buitenlandse wet), tot een definitief besluit is genomen door de rechtsbeschermende organen of de rechtbank van Kirgizië;
6. die gedagvaard zijn in een burgerlijke procedure, totdat een definitief besluit is genomen door de rechtbank van Kirgizië;
7. die veroordeeld zijn en een gevangenisstraf uitzitten, totdat de straf voltooid is;
8. die veroordeeld zijn tot een vrijheidsontnemende straf wegens het plegen van strafbare feiten die in Kirgizië aangemerkt worden als bijzonder ernstige misdrijven.

Verkrijging van het staatsburgerschap van Kirgizië door een kind in geval van verkrijging van het staatsburgerschap van Kirgizië door één van de ouders

Indien één van de ouders van het kind staatsburger van Kirgizië wordt, terwijl de andere ouder een ander staatsburgerschap heeft, kan het kind staatsburger van Kirgizië worden op verzoek van de ouder die het Kirgizische staatsburgerschap verkrijgt en met schriftelijke instemming van de andere ouder.¹⁴⁵

bij deze overeenkomst met Tadzjikistan (aangenomen op 25 mei 2004) waarin een vereenvoudigde procedure voor het verkrijgen van het staatsburgerschap van Kirgizië door Tadzjeken die als erkend vluchteling op het grondgebied van Kirgizië leven (op het moment van in werking treden van de overeenkomst) is vastgelegd. Vluchtelingen uit Tadzjikistan met een officiële vluchtelingenstatus in Kirgizië zijn veelal van etnisch Kirgizische afkomst.

¹⁴¹ Overeenkomst van 1 juli 2006 tussen de Kirgizische Republiek en Oekraïne op de vereenvoudigde wijze van wijziging van staatsburgerschap door staatsburgers van de Kirgizische Republiek die hun vaste woonplaats in Oekraïne hebben en staatsburgers van Oekraïne die hun vaste woonplaats in de Kirgizische Republiek hebben en op de voorkoming van gevallen van staatloosheid en dubbel staatsburgerschap.

¹⁴² Overeenkomst tussen de Republiek Wit-Rusland, Republiek Kazachstan, de Kirgizische Republiek en de Russische Federatie op de vereenvoudigde wijze van verkrijging van staatsburgerschap (in werking getreden op 4 november 2000).

¹⁴³ Staatsburgerschapswet, artikel 15.

¹⁴⁴ Ibid., artikel 16.

¹⁴⁵ Ibid., artikel 20 lid 1.

In het geval waarbij één ouder staatsburger van Kirgizië wordt en de andere ouder staatloos is, wordt het kind staatsburger van Kirgizië als het in Kirgizië woont. Als het kind buiten Kirgizië woont, kan het staatsburger van Kirgizië worden op verzoek van de ouder die Kirgizisch staatsburger wordt.¹⁴⁶

Overigens zijn wijzigingen in het staatsburgerschap van kinderen in de leeftijd tussen de veertien en achttien jaar in geval van wijziging in het staatsburgerschap van de ouders of in geval van adoptie, alleen toegestaan met notarieel gewaarmerkte toestemming van het kind.¹⁴⁷

4.2.3 *Verlies van het staatsburgerschap*

Volgens de Staatsburgerschapswet kan het staatsburgerschap van de Republiek Kirgizië verloren gaan als gevolg van (vrijwillig) afstand doen, (onvrijwillig) verlies en op andere gronden voorzien in de wet en volgens internationale overeenkomsten waarbij Kirgizië partij is.¹⁴⁸

Afstand doen en onvrijwillig verlies

Afstand doen van het staatsburgerschap van Kirgizië van een persoon die in de Republiek Kirgizië woont, gebeurt door middel van een vrijwillige verklaring van de betrokkene en via een normale procedure (in tegenstelling tot een vereenvoudigde procedure). Een persoon kan echter ook onvrijwillig het staatsburgerschap verliezen. Dit gebeurt wanneer de betrokkene in dienst treedt van strijdkrachten of van inlichtingendiensten van een vreemde mogendheid (tenzij voorzien in internationale verdragen). Een persoon verliest ook het staatsburgerschap van Kirgizië wanneer tijdens de verkrijging ervan bewust valse gegevens of documenten zijn overgelegd.¹⁴⁹

Afstand doen van het staatsburgerschap van Kirgizië van een persoon die in het buitenland woont, vindt plaats door middel van een vrijwillige verklaring van de betrokkene en via een vereenvoudigde procedure, behalve in gevallen waarin de hieronder genoemde weigeringsgronden van toepassing zijn.¹⁵⁰

Afstand doen van het staatsburgerschap van Kirgizië van een kind van wie één van de ouders staatsburger van Kirgizië is en de andere ouder vreemdeling, dan wel van wie de enige ouder vreemdeling is, gebeurt volgens een vereenvoudigde procedure en op verzoek van de ouder(s).¹⁵¹

Een aanvraag tot het afstand doen van het staatsburgerschap van Kirgizië wordt geweigerd indien:¹⁵²

1. betrokkene onvoldane verplichtingen heeft ten opzichte van de staat of vermogensrechtelijke verplichtingen heeft die verband houden met de belangen van rechtspersonen of natuurlijke personen in Kirgizië;
2. betrokkene door de Kirgizische autoriteiten wordt aangemerkt als verdachte in een strafzaak dan wel nog een gerechtelijke straf moet uitdienen.

¹⁴⁶ Staatsburgerschapswet, lid 2 en 3.

¹⁴⁷ Ibid., artikel 21.

¹⁴⁸ Ibid., artikel 23.

¹⁴⁹ Ibid., artikel 24 lid 1 en artikel 26.

¹⁵⁰ Ibid., artikel 24 lid 2.

¹⁵¹ Ibid., artikel 24 lid 3.

¹⁵² Ibid., artikel 25.

Verkrijging van een ander staatsburgerschap door een Kirgizische staatsburger leidt niet tot het verlies van het staatsburgerschap van Kirgizië. Staatsburgers van Kirgizië die tevens een ander staatsburgerschap bezitten, worden door de Kirgizische Republiek evenwel uitsluitend als staatsburger van Kirgizië beschouwd, met uitzondering van de gevallen die zijn voorzien bij de Staatsburgerschapswet of bij internationale overeenkomsten.¹⁵³

4.2.4 Procedure ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap

Verzoeken ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap van de Republiek Kirgizië moeten worden gericht aan de president van Kirgizië en worden schriftelijk ingediend bij een vestiging van het ministerie van Binnenlandse Zaken (*de facto* een vestiging van de *State Registration Service; SRS*)¹⁵⁴ in de woonplaats van de betrokkene.¹⁵⁵ Indien de betrokkene buiten Kirgizië woont, dient hij zijn verzoek in te dienen bij een diplomatieke vertegenwoordiging van Kirgizië in het betreffende land. Verzoeken ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap moeten in de regel in persoon worden ingediend. Wanneer de persoon door omstandigheden niet zelf het verzoek kan indienen, bestaat de mogelijkheid dat het verzoek door een derde wordt ingediend of per post wordt verstuurd. In dat geval dienen de stukken ter ondersteuning van het verzoek notarieel gewaarmerkt te zijn. Verzoeken betreffende het staatsburgerschap van een kind of een handelingsonbekwame persoon worden ingediend door de ouder of wettelijke vertegenwoordiger van betrokkene, na legalisatie door een notaris of, in het buitenland, door een diplomatieke vertegenwoordiging of consulaire dienst van Kirgizië. Verzoeken betreffende het staatsburgerschap van kinderen in de leeftijd van veertien tot achttien jaar dienen vergezeld te gaan van hun schriftelijke instemming, gelegaliseerd door een notaris of diplomatieke vertegenwoordiging of consulaire dienst. Bij het indienen van een verzoek worden staatsleges geheven.¹⁵⁶ De verzoeker ontvangt een schriftelijke verklaring van het in ontvangst nemen van de aanvraag door het orgaan van de SRS of de diplomatieke dienst in het buitenland, voorzien van datum van inname. Indien een derde de aanvraag heeft verricht namens de betrokkene, krijgt deze de verklaring mee ten behoeve van de aanvrager.¹⁵⁷

Instanties die bevoegd zijn met betrekking tot staatsburgerschapskwesties zijn:

1. de president;
2. (organen van) het ministerie van Binnenlandse Zaken (Staatsmigratiedienst);
3. het ministerie van Buitenlandse Zaken (en de diplomatieke vertegenwoordigingen van Kirgizië in het buitenland).

Onder de president valt tevens een permanente Commissie voor Staatsburgerschaapsaangelegenheden die is belast met de voorlopige beoordeling van vraagstukken met betrekking tot het staatsburgerschap van Kirgizië. De Commissie doet voorstellen aan de president over elk individueel verzoek inzake het staatsburgerschap van Kirgizië.¹⁵⁸

¹⁵³ Staatsburgerschapswet, artikel 6.

¹⁵⁴ UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011).

¹⁵⁵ Deze plaatselijke kantoren staan ook bekend onder de Russische afkorting ЗАГС (ZAGS: Запись Актов Гражданского Состояния) of OVIR (visum en registratie afdeling van het ministerie van Binnenlandse Zaken).

¹⁵⁶ Staatsburgerschapswet, artikel 31, 32 en 35.

¹⁵⁷ Regeling betreffende de beantwoording van de vraagstukken die betrekking hebben op het staatsburgerschap van de Kirgizische Republiek (verordening van 25 oktober 2007), artikel 8.

¹⁵⁸ Staatsburgerschapswet, artikel 36.

De president beslist bij verordening in zaken die betrekking hebben op toelating tot, verkrijging van en afstand doen van het staatsburgerschap van de Republiek Kirgizië.¹⁵⁹

De organen van het ministerie van Binnenlandse Zaken (kantoren van de SRS) zijn belast met het in ontvangst nemen van verzoeken met betrekking tot het staatsburgerschap van Kirgizië van personen die in Kirgizië woonachtig zijn. De organen geleiden de verzoeken, vergezeld van de benodigde documenten, door aan de president en stellen het bezit van het staatsburgerschap vast van personen die in Kirgizië woonachtig zijn. De organen zijn ook verantwoordelijk voor de registratie van het verlies en wijziging van staatsburgerschap van in Kirgizië wonende personen. Ten slotte dragen de organen zorg voor de tenuitvoerlegging van alle door de president genomen besluiten, met betrekking tot het staatsburgerschap van in Kirgizië woonachtige personen.¹⁶⁰

De diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen van Kirgizië in het buitenland nemen de verzoeken in ontvangst met betrekking tot het staatsburgerschap van Kirgizië van personen die in het buitenland wonen. De vertegenwoordigingen geleiden deze verzoeken, vergezeld van de benodigde documenten, door aan de president en stellen het bezit van het staatsburgerschap van Kirgizië vast van personen die in het buitenland woonachtig zijn. De vertegenwoordigingen registreren ook het verlies en wijziging van staatsburgerschap en houden een consulaire register bij van staatsburgers van Kirgizië die in het buitenland wonen. De vertegenwoordigingen dragen zorg voor de afwikkeling van uittredingen uit het staatsburgerschap van in het buitenland verblijvende Kirgizische staatsburgers. Voorts dragen de vertegenwoordigingen zorg voor de tenuitvoerlegging van alle besluiten van de president inzake het staatsburgerschap van buiten Kirgizië wonende personen.¹⁶¹

De volgende stukken dienen te worden overgelegd bij een algemene aanvraag ter verkrijging van het staatsburgerschap van Kirgizië:

1. een aanvraagformulier (in tweevoud);
2. origineel en kopie van stukken waaruit de identiteit van de betrokkene blijkt;
3. twee foto's;
4. bewijs van betaalde staatsleges, dan wel stukken waaruit blijkt dat men gevrijwaard is van legeskosten;
5. stukken waaruit de middelen van bestaan blijken (bijvoorbeeld werkgeversverklaring, belastingverklaring, pensioenoverzicht, werkboekje);
6. een stuk waaruit het duurzaam en ononderbroken verblijf op het grondgebied van Kirgizië blijkt (verblijfsvergunning, inschrijvingsbewijs, gemeentelijke verklaring);
7. een stuk waaruit het niveau van de kennis van de staatstaal of officiële taal blijkt (niet vereist voor personen die kunnen aantonen dat zij een opleiding hebben voltooid aan een instelling waar de Kirgizische of Russische taal werd onderwezen).

¹⁵⁹ Staatsburgerschapswet, artikel 28 lid 2.

¹⁶⁰ Ibid., artikel 29.

¹⁶¹ Ibid., artikel 30.

8. in geval van staatsburgers van de aan Kirgizië grenzende staten:¹⁶² een verklaring van de betrokkene inzake de beëindiging van het voormalige staatsburgerschap.

Indien de verzoeker tegelijkertijd om toelating tot het staatsburgerschap van Kirgizië van minderjarige kinderen verzoekt, dan worden daarnaast de volgende documenten overgelegd:

1. origineel en kopie van de huwelijksakte dan wel echtscheidingsakte;
2. geboorteakte van het kind;
3. instelling van zorg of voogdij;
4. verklaring van ontzetting uit de ouderlijke macht;
5. schriftelijke en notarieel gewaarmerkte instemming van kinderen tussen de veertien en de achttien jaar.

Indien een verzoek tot naturalisatie wordt ingediend in overeenstemming met het tweede lid van artikel 14 van de Staatsburgerschapswet (vereenvoudigde procedure voor etnische Kirgiezen, zie ook paragraaf 4.2.2, *verkrijging*), worden in aanvulling op de stukken genoemd bij de algemene aanvraag (hierboven) kopieën overgelegd van de volgende stukken, indien de verzoeker:

1. een huwelijk heeft gesloten met een staatsburger van Kirgizië: *de huwelijksakte*;
2. bijzondere verdiensten heeft op het gebied van wetenschap, techniek, cultuur dan wel over een beroep of vakmanschap beschikt waaraan in Kirgizië behoefte bestaat: *het verzoek van het betreffende staatsorgaan inzake de toelating van de verzoeker tot het staatsburgerschap van Kirgizië*;
3. is erkend als vluchteling: *het bewijs van het vluchtelingschap*. Niet overgelegd hoeven te worden de documenten genoemd onder punt 2 en punt 5 bij de algemene aanvraag (zie boven);
4. in de economie van Kirgizië heeft geïnvesteerd: *een stuk afgegeven door de staatsorganen van de Kirgizische Republiek, waaruit de investering blijkt*.

Bij het indienen van een aanvraag via de vereenvoudigde procedure dienen, naast de bij de algemene aanvraag (zie boven) te overleggen stukken, de volgende stukken te worden overgelegd, indien de verzoeker:

1. één ouder heeft die staatsburger van Kirgizië is: *een kopie van de geboorteakte van de verzoeker en een stuk waaruit het staatsburgerschap van de ouder blijkt*;
2. in de Kirgizische Republiek is geboren: *een stuk waaruit de geboorte in de Kirgizische Republiek blijkt*;
3. Van etnisch Kirgizische afkomst is en vreemd staatsburger is (ook als hij in het buitenland woont): *een stuk waaruit de etnisch Kirgizische afkomst van de verzoeker of die van één van zijn ouders blijkt*. Stukken genoemd onder punt 6 (zie boven) van de algemene aanvraag hoeven niet te worden overgelegd.

Een verzoek met betrekking tot het staatsburgerschap van Kirgizië dient in de regel binnen een termijn van zes maanden door de bevoegde autoriteit te worden afgehandeld, gerekend vanaf de dag dat het verzoek werd ingediend. Verzoeken die worden gedaan middels de vereenvoudigde procedure, dienen binnen een termijn

¹⁶² Dit zijn: China, Kazachstan, Tadzjikistan en Oezbekistan.

van drie maanden te worden afgehandeld. Een herhaald verzoek met betrekking tot het Kirgizische staatsburgerschap kan niet eerder worden gedaan dan een jaar na het besluit op het voorgaande verzoek.¹⁶³

In praktijk kunnen procedures veel langer duren. Zo zijn er bijvoorbeeld nog veel etnische Kirgiezen in Kirgizië, afkomstig uit het buitenland, die gebruik wilden maken van de vereenvoudigde naturalisatieprocedure, maar die al jaren wachten op het staatsburgerschap. Sommige verzoekers stelden dat hun verzoek niet in behandeling zou worden genomen tenzij zij steekpenningen betaalden aan de autoriteiten. Ook gebrek aan overheids capaciteit zou een rol spelen bij de gebrekkige afhandeling van staatsburgerschapspcedures.¹⁶⁴ Tegen besluiten met betrekking tot het staatsburgerschap van Kirgizië kan volgens de wet binnen zes maanden na de datum van het besluit beroep worden aangetekend bij een rechtbank. Tegen de handelswijze van bevoegde personen inzake staatsburgerschapsaangelegenheden of tegen de weigering een verzoek aangaande het staatsburgerschap in behandeling te nemen, kan een klacht worden ingediend bij een hogere instantie of persoon dan die waartegen de klacht wordt ingediend, of bij een rechtbank.¹⁶⁵ Ook in gerechtelijke procedures speelt corruptie echter een grote rol. Daarnaast opereert de rechterlijke macht niet volledig onafhankelijk, waardoor gerechtelijke procedures vaak onderhevig zijn aan een zekere mate van willekeur.¹⁶⁶

4.2.5 Overgangsrecht

De eerste Staatsburgerschapswet van de Republiek Kirgizië van 1993 bepaalde dat de volgende personen werden beschouwd als staatsburgers van Kirgizië:¹⁶⁷

1. degenen die op 15 december 1990¹⁶⁸ op grond van de oude (Sovjet) wetgeving burger van Kirgizië waren en die niet in het bezit waren van het staatsburgerschap van een ander land;
2. degenen die na 15 december 1990 staatsburger zijn geworden van Kirgizië, volgens de toen vigerende wetgeving en die het staatsburgerschap niet hebben verloren met het van kracht worden van deze (eerste) Staatsburgerschapswet;
3. degenen die staatsburger zijn geworden krachtens deze (eerste) Staatsburgerschapswet.

Volgens de huidige Wet op het Staatsburgerschap worden als staatsburger van de Republiek Kirgizië beschouwd:

1. personen die op de dag van inwerkingtreding van deze wet (1 juni 2007) het staatsburgerschap van de Republiek Kirgizië bezitten;
2. personen die het staatsburgerschap van de voormalige Sovjet-Unie bezaten, die (tot het moment dat zij zich wendden tot een orgaan van Binnenlandse Zaken) ten minste vijf jaren duurzaam verblijf hebben gehad op Kirgizisch

¹⁶³ Staatsburgerschapswet, artikel 37.

¹⁶⁴ Radio Free Europe/Radio Liberty: *Ethnic Kyrgyz have trouble gaining citizenship in Kyrgyzstan* (4 januari 2012).

¹⁶⁵ Staatsburgerschapswet, artikel 41 en 42.

¹⁶⁶ US Department of State: *Country report on human rights practices: Kyrgyz Republic 2011* (mei 2012). OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia: *Kyrgyz Republic Monitoring Report* (24 februari 2012).

¹⁶⁷ Staatsburgerschapswet van Kirgizië van 1993, artikel 1.

¹⁶⁸ De dag van de soevereiniteitsverklaring van de Republiek Kirgizië.

- grondgebied en die geen aanvraag ter verkrijging van het staatsburgerschap van een ander land hebben ingediend;
3. personen die in overeenstemming met deze wet het staatsburgerschap hebben verkregen.

Personen die in de Kirgizische SSR zijn geboren en het burgerschap van de Sovjet-Unie bezaten kunnen via een vereenvoudigde procedure het staatsburgerschap van Kirgizië verkrijgen (zie ook 'Naturalisatie').

Staatloosheid

Kirgizië heeft tot op heden niet het VN-verdrag inzake de Status van staatlozen (1954) en het VN-verdrag inzake het Terugdringen van staatloosheid (1961) ondertekend.¹⁶⁹

In Kirgizië leven naar schatting meer dan 17.000 staatlozen, onder wie veel voormalige burgers van de Sovjet-Unie.¹⁷⁰ Velen van hen leven al tientallen jaren in Kirgizië maar zijn er na de val van de Sovjet-Unie niet in geslaagd het staatsburgerschap van de onafhankelijke Republiek Kirgizië te bemachtigen.¹⁷¹ Zij hebben veelal slechts een (verlopen) paspoort van de Sovjet-Unie.¹⁷² Volgens bevindingen van UNHCR zijn er evenwel sinds 2009 veel Kirgizische staatsburgerschappen verleend via presidentiële decreten aan staatlozen uit de voormalige Sovjet-Unie. Zo zouden in 2011 alleen ongeveer 8.500 personen op die manier het staatsburgerschap hebben verkregen.¹⁷³ Er zijn ook gevallen bekend van staatloosheid, veroorzaakt door niet-tijdige registratie bij een consulaire vertegenwoordiging van het land van herkomst in Kirgizië, in geval van duurzaam verblijf in Kirgizië. Het zou hierbij vooral gaan om Oezbeekse vrouwen die zijn gehuwd met Kirgiezen en permanent in Kirgizië zijn komen wonen.¹⁷⁴ Tenslotte kan staatloosheid in Kirgizië ontstaan doordat aanvragers (met name die afkomstig zijn uit de aan Kirgizië grenzende landen) verplicht wordt gesteld hun oude staatsburgerschap af te leggen, vooraleer zij het staatsburgerschap van Kirgizië kunnen aanvragen, zonder daarbij de garantie te hebben dat zij het Kirgizische staatsburgerschap verkrijgen.¹⁷⁵

4.2.6 *Vaststelling van het staatsburgerschap van Kirgizische vreemdelingen*

Het staatsburgerschap van de Republiek Kirgizië kan worden vastgesteld aan de hand van alle soorten van paspoorten van de Kirgizische Republiek, een geboortakte (voor minderjarigen) en andere stukken waaruit de identiteit van een staatsburger van de Republiek Kirgizië blijkt.¹⁷⁶

De registratie van staatsburgerschappen en identiteitsgegevens in Kirgizië wordt uitgevoerd door de Staatsregistratiedienst en haar lokale kantoren (*State Registration Service; SRS*), die valt onder het ministerie van Binnenlandse Zaken. Consulaten en diplomatieke vertegenwoordigingen in het buitenland stellen de

¹⁶⁹ Zie website VN-verdragen (www.treaties.un.org).

¹⁷⁰ Zie website Verenigde Naties: *Kyrgyzstan* (www.un.org.kg), US Department of State: *Kyrgyz Republic country report on human rights practices 2011* (mei 2012).

¹⁷¹ Dit kon door verschillende redenen worden veroorzaakt zoals het ontbreken van de door de autoriteiten vereiste documenten voor het indienen van een aanvraag, of gebrek aan kennis of onwetendheid over bestaande procedures bij de aanvrager.

¹⁷² UNHCR: *A place to call home. The situation of stateless persons in the Kyrgyz Republic* (2009).

¹⁷³ Zie website Verenigde Naties: *Kyrgyzstan* (www.un.org.kg).

¹⁷⁴ US Department of State: *Kyrgyz Republic country report on human rights practices 2011* (mei 2012).

¹⁷⁵ UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011).

¹⁷⁶ Staatsburgerschapswet, artikel 9.

staatsburgerschappen vast van Kirgizezen die hun vaste verblijf in het buitenland hebben (zie paragraaf 4.2.4.).¹⁷⁷ Kirgizië beschikt momenteel (nog) niet over een centraal elektronisch bevolkingsregistratiesysteem en ook niet over een centrale database met vingerafdrukken. In november 2011 heeft de regering van Kirgizië aan de OVSE gevraagd te helpen bij het tot stand brengen van een centraal registratiesysteem. Dit proces is momenteel gaande. Het achterhalen van de identiteit van vreemdelingen buiten Kirgizië, die stellen staatsburger van Kirgizië te zijn, aan de hand van persoonsgegevens zoals naam, geboortedata en woonplaatsgegevens zal door het inrichten van een centrale registratie worden vergemakkelijkt. Nu dient dit veelal te geschieden via de lokale kantoren van de SRS. Er worden in Kirgizië momenteel in het algemeen geen biometrische gegevens opgeslagen.¹⁷⁸

4.3 Vreemdelingenwetgeving

4.3.1 *Vreemdelingen*

Zaken met betrekking tot het verblijf van vreemdelingen en staatlozen op het grondgebied van Kirgizië worden geregeld door middel van de Wet inzake de Status van vreemdelingen (Vreemdelingenwet) en de Wet inzake Externe migratie (Migratiewet).¹⁷⁹

De Vreemdelingenwet bepaalt dat vreemdelingen en staatlozen voor de wet gelijk zijn.¹⁸⁰ Vreemdelingen en staatlozen die arriveren in Kirgizië kunnen een aanvraag indienen voor een tijdelijke of een permanente verblijfsvergunning (immigrantenstatus). Bij binnenkomst in het land dienen zij zich binnen vijf dagen te laten registreren bij een orgaan van het ministerie van Binnenlandse Zaken (paspoortdienst), op basis van een geldig paspoort dan wel een geldig visum.¹⁸¹ Buitenlandse staatshoofden, staatsdelegaties en parlementsleden die op uitnodiging van de president of het parlement in Kirgizië zijn en bemanningsleden van buitenlandse (militaire) vliegtuigen (gedurende hun dienst) zijn gevrijwaard van registratie.¹⁸² Buitenlands diplomatiek personeel en medewerkers van internationale organisaties die op officiële titel naar Kirgizië reizen, kunnen zich laten registreren bij een diplomatieke of consulaire missie van Kirgizië in het buitenland.¹⁸³

Tijdelijke verblijfsvergunning

Vreemdelingen en staatlozen die langer dan zes maanden in Kirgizië wensen te verblijven, dienen een aanvraag voor een tijdelijke verblijfsvergunning in. Volgens de Migratiewet worden tijdelijke verblijfsvergunningen door (een orgaan van) het ministerie van Binnenlandse Zaken afgegeven aan personen met een wettige bron van inkomsten in geval van:¹⁸⁴

1. contractuele en door de staat geautoriseerde arbeid in de Republiek Kirgizië;
2. studie in de Republiek Kirgizië;
3. het doen van investeringen in de Republiek Kirgizië.

¹⁷⁷ Staatsburgerschapswet, artikel 30. Verzoeken inzake vaststelling van het staatsburgerschap van Kirgizië worden voorgelegd aan de SRS in Kirgizië, die de gegevens van de betrokkene verifieert in de registers via de lokale kantoren.

¹⁷⁸ OSCE: *Kyrgyz Republic: Assessment on the prospects for the establishment of a population register* (juli 2012).

¹⁷⁹ De Wet inzake de Status van vreemdelingen is aangenomen op 14 december 1993 en in werking getreden op 6 april 1994. De Wet inzake Externe migratie is aangenomen op 23 juni 2000 en in werking getreden op 17 juli 2000.

¹⁸⁰ Vreemdelingenwet, artikel 24.

¹⁸¹ Migratiewet, artikel 10.

¹⁸² Ibid., artikel 8.

¹⁸³ Ibid., artikel 9.

¹⁸⁴ Ibid., artikel 15 en 26.

Tijdelijke verblijfsvergunningen zijn één jaar geldig en kunnen in de daaropvolgende jaren steeds met één jaar verlengd worden tot een maximale periode van vijf jaar. Ook bestaat de mogelijkheid dat tijdelijke vergunningen worden afgegeven voor de duur van tijdelijke arbeidscontracten of arbeidsgerelateerde activiteiten zoals trainingen en wetenschappelijke bijdragen. Tijdelijke verblijfsvergunningen kunnen ook uitgevaardigd worden aan familieleden van personen om redenen van tijdelijke arbeid of arbeidsgerelateerde activiteiten in Kirgizië verblijven.¹⁸⁵

Permanente verblijfsvergunning / immigrantenstatus

Vreemdelingen en staatlozen die tijdelijk in Kirgizië verblijven en die een immigrantenstatus (permanente verblijfsvergunning) willen verkrijgen, kunnen deze aanvragen bij (een orgaan van) het ministerie van Binnenlandse Zaken in Kirgizië. Vreemdelingen en staatlozen die buiten Kirgizië verblijven en die permanent in Kirgizië willen wonen, dienen een aanvraag in ter verkrijging van een immigrantenstatus bij een diplomatieke of consulaire missie van Kirgizië in het betreffende land. De vertegenwoordiging geleidt de aanvraag via het ministerie van Buitenlandse Zaken in Kirgizië door naar het ministerie van Binnenlandse Zaken in Kirgizië.¹⁸⁶

Een aanvraag ter verkrijging van de immigrantenstatus dient vergezeld te gaan van de volgende documenten:¹⁸⁷

1. kopie van het paspoort of een ander identificatiedocument;
2. kopie van de geboorteakte;
3. verklaring van het aantal gezinsleden en een kopie van de huwelijksakte;
4. bewijs van een stabiel inkomen, voldoende voor de minimum onderhoudsvereisten voor de betrokkene en zijn gezin;
5. informatie over medische onderzoeken die de betrokkene heeft ondergaan.

De volgende categorieën personen genieten volgens de Migratiewet voorkeursrechten met betrekking tot het verkrijgen van de immigrantenstatus:¹⁸⁸

1. vreemdelingen en staatlozen met ten minste één Kirgizische ouder;
2. ouders, echtgenote, kinderen onder de achttien jaar en gehandicapte volwassen kinderen van een staatsburger van Kirgizië;
3. ouders, echtgenote, kinderen onder de achttien jaar en gehandicapte volwassen kinderen van een immigrant;
4. personen onder voogdijschap van een staatsburger van Kirgizië;
5. personen die voogd zijn van een staatsburger van Kirgizië;
6. bekende wetenschappers, specialisten en andere personen die de intentie en de mogelijkheden hebben om een belangrijke bijdrage te leveren aan de sociale, culturele en economische ontwikkeling van Kirgizië.

4.3.2 *Vluchtelingen*

De Republiek Kirgizië heeft op 8 oktober 1996 het Vluchtelingenverdrag van de Verenigde Naties (1951) en het bijbehorende Protocol (1967) getekend.¹⁸⁹

¹⁸⁵ Migratiewet, artikel 26.

¹⁸⁶ Ibid., artikel 31.

¹⁸⁷ Ibid., artikel 32.

¹⁸⁸ Ibid., artikel 33.

¹⁸⁹ Zie website VN (www.treaties.un.org).

De Vluchtelingenwet van Kirgizië is op 14 februari 2002 aangenomen en op 25 maart 2002 in werking getreden. De praktische uitwerking van de bepalingen uit de Vluchtelingenwet zijn neergelegd in een overheidsinstructie van 4 april 2003.¹⁹⁰ Deze beide documenten reguleren kwesties met betrekking tot asielaanvragen en het verlenen van de vluchtelingenstatus in Kirgizië. In de overheidsinstructie is onder meer een nauwe samenwerking met en ondersteuning van UNHCR (en andere vluchtelingenorganisaties) vastgelegd.¹⁹¹

Asielzoekers kunnen een aanvraag ter verkrijging van de status van vluchteling aanvragen bij een grenscontrolepost van de Republiek Kirgizië, of bij een bevoegde autoriteit op het grondgebied van Kirgizië (het ministerie van Binnenlandse Zaken of een plaatselijk migratiekantoor van Binnenlandse Zaken). Aanvragen die zijn ingediend bij een grenscontrolepost moeten binnen tien werkdagen worden doorgestuurd naar het ministerie van Binnenlandse Zaken, waar de aanvraag wordt geregistreerd en de procedure met betrekking tot het vaststellen van de vluchtelingenstatus wordt vervolgd. Indien de aanvrager geen identiteitsdocumenten kan overleggen, dient hij schriftelijke verklaringen te kunnen overleggen waarin het ontbreken van identificatiebewijzen wordt verklaard. Het ontbreken van identiteitsdocumenten is geen weigeringsgrond voor het in behandeling nemen van de aanvraag.¹⁹²

Na het indienen van de aanvraag ontvangt de verzoeker een certificaat dat de status van asielzoeker bevestigt. Dit bewijs is drie maanden geldig en kan eventueel verlengd worden voor de duur van de procedure, maar niet langer dan één jaar. Het besluit op de aanvraag dient te worden genomen binnen zes maanden na de registratie van de aanvraag. Indien de beslissing niet binnen zes maanden kan worden genomen, kan de procedure worden verlengd, maar niet langer dan één jaar. De asielzoeker heeft het recht in Kirgizië te verblijven, in ieder geval totdat de beslissing is genomen, inclusief de eventuele gerechtelijke beroepsprocedure. Op een positief besluit ontvangt de aanvrager een identiteitsbewijs van een erkende vluchteling in de Republiek Kirgizië.¹⁹³

Volgens officiële cijfers van UNHCR verblijven er momenteel 6095 vluchtelingen en 408 asielzoekers op het grondgebied van Kirgizië.¹⁹⁴

4.3.3 Ontheemden

In juni 2010 vonden er in het zuiden van Kirgizië (Osh en Jalalabad) gewelddadigheden plaats tussen etnische Kirgiezen en etnische Oezbeken. Hierdoor raakten ongeveer 300.000 personen ontheemd en nog eens 75.000 personen vluchtten naar Oezbekistan. Volgens *The Internal Displacement Monitoring Centre* (IDMC) waren in het begin van 2011 nog 75.000 van deze groep ontheemd. Volgens cijfers van UNHCR telde in januari 2012 het totaal aantal binnenlands ontheemden in Kirgizië 163.900 personen.¹⁹⁵

Voor vluchtelingen en ontheemden uit de voormalige Sovjet-Unie die niet over (geldige) documenten beschikken is het zeer moeilijk hun identiteit aan te tonen¹⁹⁶ ter verkrijging van rechtmatig verblijf in of staatsburgerschap van Kirgizië.¹⁹⁷

¹⁹⁰ *Regulations governing the work with refugees in the Kyrgyz Republic* (resolutie no. 188, 4 april 2003).

¹⁹¹ *Ibid.*, artikel 5.

¹⁹² Vluchtelingenwet, artikel 4, *Regulations*, artikel 6.

¹⁹³ Vluchtelingenwet, artikel 7, *Regulations*, artikel 12, 13, 27, 33. Ook hier geldt dat in de praktijk de wettelijk gestelde afhandelingstermijnen vaak niet gehaald worden. Dit kan verschillende oorzaken hebben.

¹⁹⁴ Website UNHCR/Central Asia: *Kyrgyzstan* (www.unhcr.org).

¹⁹⁵ US Department of State: *Kyrgyz Republic country report on human rights practices 2011* (mei 2012).

¹⁹⁶ In alle Centraal-Aziatische staten is het doorgaans de praktijk dat de autoriteiten de bewijslast voor het aantonen

Over de situatie van etnische Armeniërs die (eventueel) als gevolg van het conflict om Nagorny Karabach (zouden) zijn gevlucht naar Kirgizië, zijn geen gegevens bekend.¹⁹⁸

van de identiteit bij de betrokkene zelf legt. Een persoon zonder documenten staat daarom voor de bijna onmogelijke opgave zijn identiteit vastgesteld te krijgen bij de autoriteiten aangezien hij geen bewijs van zijn identiteit bezit. UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011).

¹⁹⁷ Volgens een rapport van UNHCR uit 2010 is er in Kirgizië geen mechanisme om personen zonder documentatie of met verlopen paspoorten van de Sovjet-Unie uit 1974 te voorzien van de benodigde documentatie om hun verblijfsstatus in Kirgizië vast te stellen. UNHCR: *Small changes - big gains: An action plan to prevent and reduce statelessness in the Kyrgyz Republic* (2010).

¹⁹⁸ In Kirgizië leeft een kleine gemeenschap van een paar duizend in Kirgizië geïntegreerde etnische Armeniërs (In 2004 waren dat er ongeveer 3.000, het actuele aantal is niet bekend). PanArmenian: *Armenian community of Kyrgyzstan increases at expense of those leaving Turkmenistan* (1 mei 2004).

5 Oezbekistan

5.1 Landeninformatie

5.1.1 *Land en volk*

Oezbekistan werd onafhankelijk van de Sovjet-Unie op 1 september 1991. Oezbekistan beslaat ongeveer 447.400 km² en grenst aan Afghanistan, Kazachstan, Kirgizië, Tadzjikistan en Turkmenistan.¹⁹⁹

Oezbekistan telt ongeveer 28 miljoen inwoners. De hoofdstad is Tashkent (2,2 miljoen inwoners). De bevolking bestaat voor 80% uit etnische Oezbeken, voor 5,5% uit etnische Russen, voor 5% uit etnische Tadzjiekken en voor 3% uit etnische Kazachen. Het Oezbeeks is de officiële taal. Daarnaast wordt vooral Russisch gesproken dat tevens als lingua franca fungeert.²⁰⁰

Bijna 90% van de bevolking is (soenitisch) moslim. Daarnaast komt vooral het Russisch-orthodoxisme voor (ongeveer 9%).²⁰¹

5.1.2 *Staatsinrichting*

Oezbekistan is bestuurlijk ingedeeld in twaalf provincies, één autonome republiek (de Republiek Karakalpakstan) en één stad (Tashkent). Oezbekistan kent op basis van de grondwet een scheiding der machten. In de praktijk worden de wetgevende en rechterlijke macht bijna volledig gecontroleerd door de uitvoerende macht. De uitvoerende macht berust bij de president. Sinds 24 maart 1990 is dit Islom Karimov (in 1991 herkozen als president van het onafhankelijke Oezbekistan). De president wordt voor een termijn van zeven jaar gekozen. De eerstvolgende presidentsverkiezingen vinden plaats in 2014.²⁰²

5.2 Staatsburgerschapswetgeving

5.2.1 *Staatsburgerschapswet en de grondwet*

De huidige Staatsburgerschapswet van Oezbekistan is aangenomen op 2 juli 1992 en op 28 juli 1992 in werking getreden. Het recht op staatsburgerschap is verankerd in de Oezbeekse grondwet en de Staatsburgerschapswet is in overeenstemming met de grondwet tot stand gekomen. De grondwet van Oezbekistan is aangenomen op 8 december 1992. Dubbel staatsburgerschap wordt volgens de Oezbeekse staatsburgerschapswet niet erkend, tenzij aangetoond kan worden dat de ouders of grootouders van de betrokkene gedwongen waren Oezbekistan te verlaten door het regime dat bestond vóór de huidige wetgeving.²⁰³

¹⁹⁹ CIA The World Factbook: *Uzbekistan* (geraadpleegd op 30 mei 2012).

²⁰⁰ Ibid.

²⁰¹ Ibid.

²⁰² US Department of State: *Country report on human rights practices: Uzbekistan* (mei 2012), CIA The World Factbook: *Uzbekistan* (geraadpleegd op 30 mei 2012).

²⁰³ Staatsburgerschapswet, artikel 10. Oezbekistan had een overeenkomst met Oekraïne inzake de voorkoming van gevallen van dubbel staatsburgerschap. Deze overeenkomst, in werking getreden op 7 oktober 1999, is echter door Oekraïne opgezegd en buiten werking gesteld met ingang van 7 oktober 2004.

5.2.2 *Verkrijging van het staatsburgerschap*

Volgens de Staatsburgerschapswet van de Republiek Oezbekistan kan het staatsburgerschap worden verkregen:²⁰⁴

1. door geboorte (geboorte op het grondgebied van Oezbekistan leidt niet *automatisch* tot het staatsburgerschap van Oezbekistan, zie hieronder bij *geboorte*);
2. door naturalisatie (en herstel) van het staatsburgerschap;
3. op grond van omstandigheden, vastgelegd in internationale verdragen die door de Republiek Oezbekistan zijn ondertekend;
4. op grond van andere omstandigheden, vastgelegd in deze wet.

Geboorte

Een kind van wie beide ouders op het moment van geboorte het staatsburgerschap van Oezbekistan bezitten, is staatsburger van Oezbekistan, ongeacht de plaats van geboorte.²⁰⁵ Ook wanneer één van de beide ouders staatloos is of onbekend en de andere ouder Oezbeeks staatsburger is, is het kind staatsburger van Oezbekistan ongeacht de plaats van geboorte. Dit geldt ook in geval van gerechtelijke vaststelling van het vaderschap, waarbij de vader Oezbeeks staatsburger is en de moeder staatloos.²⁰⁶

Indien één van de beide ouders op het moment van de geboorte van het kind het staatsburgerschap van Oezbekistan bezit en de andere ouder een vreemd staatsburgerschap bezit, is het kind ook staatsburger van Oezbekistan indien het is geboren op het grondgebied van Oezbekistan, of indien één of beide ouders hun vaste verblijfplaats hebben in Oezbekistan.²⁰⁷

Wanneer beide ouders van het kind, van wie één Oezbeeks staatsburger is, hun vaste verblijf buiten Oezbekistan hebben, wordt het staatsburgerschap van het kind dat buiten Oezbekistan is geboren in onderlinge overeenstemming door de ouders bepaald en schriftelijk vastgelegd.²⁰⁸

Een kind van staatloze ouders met een vaste verblijfplaats in Oezbekistan dat op het grondgebied van Oezbekistan is geboren, is staatsburger van Oezbekistan. Een kind van wie de ouders onbekend zijn en dat zich op het grondgebied van Oezbekistan bevindt, is eveneens staatsburger van Oezbekistan.²⁰⁹

Naturalisatie

Aan vreemdelingen en staatlozen kan op hun verzoek het staatsburgerschap van Oezbekistan worden verleend onder de volgende voorwaarden:²¹⁰

1. betrokkene dient afstand te doen van het oude staatsburgerschap;
2. betrokkene dient vijf jaren voorafgaand aan de aanvraag op het grondgebied van Oezbekistan te hebben gewoond;²¹¹
3. betrokkene dient een wettige bron van bestaan te hebben;

²⁰⁴ Staatsburgerschapswet, artikel 12.

²⁰⁵ Ibid., artikel 13.

²⁰⁶ Ibid., artikel 14.

²⁰⁷ Ibid.

²⁰⁸ Ibid.

²⁰⁹ Ibid., artikel 15 en 16.

²¹⁰ Deze voorwaarden zijn cumulatief. Staatsburgerschapswet, artikel 17.

²¹¹ Dit geldt niet voor personen die zijn geboren in Oezbekistan, kunnen aantonen dat ten minste één van de ouders, grootvader of grootmoeder in Oezbekistan is geboren en die niet een vreemd staatsburgerschap bezitten.

4. betrokkene dient de grondwet van Oezbekistan te erkennen en te eerbiedigen.

De president van Oezbekistan kan in uitzonderlijke gevallen het staatsburgerschap verlenen aan personen zonder dat aan de eerste drie bovengenoemde voorwaarden hoeft te worden voldaan. Het gaat hierbij om personen die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt voor de Republiek Oezbekistan, uitzonderlijke prestaties hebben verricht op het gebied van cultuur, wetenschap of techniek of die een vakbekwaamheid of kwalificatie bezitten die voor Oezbekistan van bijzonder belang is.²¹²

Een verzoek tot verlening van het staatsburgerschap van Oezbekistan wordt afgewezen indien:²¹³

1. de betrokkene oproept de constitutionele structuur van Oezbekistan met geweld te veranderen;
2. de betrokkene deel uitmaakt van een partij of organisatie die activiteiten ontplooit die niet verenigbaar zijn met de constitutionele principes van Oezbekistan;
3. de betrokkene veroordeeld is en een vrijheidsstraf uitdient vanwege handelingen die volgens de wetten van Oezbekistan strafbaar zijn.

Volgens artikel 18 van de Staatsburgerschapswet is herstel van het staatsburgerschap van Oezbekistan mogelijk, in overeenstemming met deze wet.

5.2.3 *Verlies van het staatsburgerschap*

Volgens de Oezbeekse staatsburgerschapswet kan het staatsburgerschap verloren gaan als gevolg van (vrijwillig) afstand doen van het staatsburgerschap, als gevolg van (onvrijwillig) verlies van het staatsburgerschap, op grond van internationale verdragen waar Oezbekistan partij bij is, of op andere gronden die zijn vastgelegd in deze wet.²¹⁴

Afstand doen en onvrijwillig verlies

Afstand doen van het staatsburgerschap vindt plaats op verzoek van de betrokkene en via de in de Staatsburgerschapswet omschreven procedures. Afstand doen wordt niet toegestaan indien de betrokkene niet-vervulde verplichtingen heeft ten opzichte van de staat of indien de betrokkene vermogensverplichtingen heeft die verband houden met het algemeen belang van de burgers of van staatsorganen of openbare lichamen. Personen kunnen ook niet afstand doen van het staatsburgerschap indien zij in staat van beschuldiging zijn gesteld, of als er een vonnis tegen ze is uitgesproken. Afstand doen, ten slotte, is ook niet mogelijk als dit in strijd is met het belang van de staatsveiligheid van Oezbekistan.²¹⁵

Personen kunnen het staatsburgerschap ook onvrijwillig verliezen als gevolg van:²¹⁶

²¹² Staatsburgerschapswet, artikel 17

²¹³ Ibid.

²¹⁴ Ibid., artikel 19.

²¹⁵ Ibid., artikel 20.

²¹⁶ Ibid., artikel 21.

1. indiensttreding in de krijgsmacht, veiligheidsdienst, politie, justitiële of andere bestuurlijke organen en overheidsinstellingen van een vreemde mogendheid;
2. permanent verblijf in het buitenland indien de persoon zich vijf jaren zonder geldige reden niet heeft laten registreren bij een consulaire vertegenwoordiging;
3. onrechtmatige verkrijging ervan op basis van valse getuigenissen of vervalste documenten.

Een huwelijk (of de ontbinding ervan) van een Oezbeekse staatsburger met een vreemdeling of staatloze, leidt niet tot verandering van het staatsburgerschap van de Oezbeek. Verandering van het staatsburgerschap van één van beide echtelieden leidt evenmin tot verandering van het staatsburgerschap van de ander.²¹⁷

Verlies geschiedt per decreet van de president van de Republiek Oezbekistan.²¹⁸

5.2.4 *Procedure ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap*

Artikel 29 van de Staatsburgerschapswet van Oezbekistan stelt dat drie instanties zich bezighouden met staatsburgerschapskwesties. Deze zijn:

1. de president van Oezbekistan;
2. (organen van) het ministerie van Binnenlandse Zaken en;
3. het ministerie van Buitenlandse Zaken (en de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen in het buitenland).

Daarnaast is er in Oezbekistan een Commissie inzake het staatsburgerschap ingesteld door de president, die is belast met het vooronderzoek van kwesties over het staatsburgerschap van Oezbekistan. De commissie doet voorstellen aan de president over elke staatsburgerschapskwestie en voert controle uit over de uitvoering van besluiten aangaande het staatsburgerschap van Oezbekistan.²¹⁹

De president van Oezbekistan beslist in zaken aangaande de (her) verkrijging, het verlies en het afstand doen van het staatsburgerschap van Oezbekistan.²²⁰

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en haar organen²²¹ hebben de verantwoordelijkheid voor het in ontvangst nemen van verzoeken inzake het staatsburgerschap van Oezbekistan van personen die hun vaste verblijf in Oezbekistan hebben. Het ministerie en de lokale en regionale organen controleren de bij de verzoeken behorende documenten en geleiden de verzoeken en de documenten door naar de Commissie voor kwesties inzake staatsburgerschap. Tenslotte stellen het ministerie en de organen het staatsburgerschap vast en registreren zij het verlies van het staatsburgerschap van personen die in Oezbekistan wonen.²²²

²¹⁷ Staatsburgerschapswet, artikel 6.

²¹⁸ Ibid.

²¹⁹ Ibid., artikel 38 en 43.

²²⁰ Ibid., artikel 30.

²²¹ Deze plaatselijke kantoren staan ook bekend onder de Russische afkorting ЗАГС (ZAGS: Запись Актов Гражданского Состояния) of OVIR (visum en registratie afdeling van het ministerie van Binnenlandse Zaken).

²²² Staatsburgerschapswet, artikel 31.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken en de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen in het buitenland nemen verklaringen en verzoeken aangaande het staatsburgerschap in ontvangst van personen die in het buitenland wonen. Zij controleren de ingediende verzoeken en de bijbehorende documenten en sturen deze door naar de Commissie inzake staatsburgerschap. Het ministerie en de vertegenwoordigingen in het buitenland stellen het staatsburgerschap vast en registreren het verlies van het staatsburgerschap van personen die buiten Oezbekistan wonen. Tenslotte voeren de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen de registratie van de in het buitenland verblijvende Oezbeekse staatsburgers.²²³

Een verzoek tot verlening van, herverkrijging van of afstand doen van het staatsburgerschap moet gericht zijn aan de president. Het verzoek dient schriftelijk en in persoon te worden ingediend bij een orgaan van het ministerie van Binnenlandse Zaken in de (permanente) woonplaats van betrokkene of, in geval betrokkene in het buitenland verblijft, bij een diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Oezbekistan.²²⁴ Indien de betrokkene een vreemd staatsburgerschap bezit is hij verplicht bij de aanvraag een document te overleggen waaruit het standpunt blijkt van die staat met betrekking tot het voornemen van de betrokkene om van staatsburgerschap te veranderen. Voor het indienen van verzoeken en verklaringen met betrekking tot het staatsburgerschap van Oezbekistan zijn staatsleges verschuldigd.²²⁵

Het aanvraagformulier, waarin de motivatie voor de staatsburgerschapsaanvraag en de persoonlijke gegevens van de aanvrager vermeld staan, dient te worden vergezeld van:

1. drie pasfoto's;
2. een document waarin bevestigd wordt dat afstand is gedaan van het oude staatsburgerschap, dan wel een document waarin de staatlozenstatus wordt bevestigd;
3. een medisch attest;
4. een document waarin de geboorte van de betrokkene op het grondgebied van Oezbekistan wordt bevestigd, dan wel waarin de geboorte van één van beide ouders of één van beide grootouders op het grondgebied van Oezbekistan wordt bevestigd.²²⁶

Verzoeken met betrekking tot minderjarigen (tot achttien jaar) moeten worden ingediend door hun wettelijke vertegenwoordigers (ouders, voogd etc.) en dienen notarieel gewaarmerkt te zijn. In het buitenland dienen deze verzoeken gelegaliseerd te zijn door de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging van Oezbekistan. Het staatsburgerschap van kinderen in de leeftijd van veertien tot achttien jaar kan slechts veranderd worden met instemming van het kind. Een verzoek om afstand te doen van het staatsburgerschap van Oezbekistan van een minderjarige, van wie één van de ouders het Oezbeekse staatsburgerschap behoudt, moet vergezeld gaan van een notarieel gewaarmerkte verklaring van deze ouder, waarin deze zijn standpunt uiteenzet over de kwestie.²²⁷

²²³ Staatsburgerschapswet, artikel 32.

²²⁴ Vestigingen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen van Oezbekistan zijn verplicht verzoeken betreffende staatsburgerschapskwesties die met aantoonbaar gegronde redenen per post of via derden zijn ingediend in behandeling te nemen. Het is niet bekend of personen standaard een schriftelijk bewijs ontvangen van de aanvraag dan wel dat zij daarom kunnen verzoeken.

²²⁵ Staatsburgerschapswet, artikel 33, 34 en 36.

²²⁶ Elektronisch overheidsportaal van de Republiek Oezbekistan: *The order of registration documents for admission to citizenship* (www.gov.uz/en/foreign/law/1204, geraadpleegd 4 juni 2012).

²²⁷ Staatsburgerschapswet, artikel 28 en 34

Verzoeken of voorstellen met betrekking tot het staatsburgerschap van Oezbekistan dienen binnen een termijn van één jaar door de bevoegde instanties te worden behandeld.²²⁸ Tegen (ongegronde) weigering een verzoek in behandeling te nemen, overschrijding van de behandeltermijn of een andere onrechtmatige handeling, kan beroep worden aangetekend bij een hogere instantie dan die waartegen het beroep is ingesteld, of bij een rechter.²²⁹ De wet vermeldt geen mogelijkheid tot het instellen van beroep tegen de beslissing over het staatsburgerschap zelf.

In praktijk kunnen de beslistermijnen langer duren. Dit hangt onder meer af van de capaciteit van de bevoegde (lokale) autoriteit en de bereidheid bij de aanvrager tot het betalen van (extra) geld. Daarnaast is de rechterlijke macht niet onafhankelijk (zie 'Staatsinrichting') en speelt corruptie ook binnen juridische processen een rol.²³⁰

5.2.5 *Overgangsrecht*

Volgens de huidige Staatsburgerschapswet worden de volgende personen beschouwd als staatsburger van de Republiek Oezbekistan:

1. personen die op 28 juli 1992 (in werking treden van deze wet) een permanente verblijfplaats hadden in de Republiek Oezbekistan²³¹ die op dat moment niet het staatsburgerschap van een ander land bezaten en die te kennen hadden gegeven staatsburger van Oezbekistan te willen worden;
2. personen die voor de staat buiten Oezbekistan tewerkgesteld zijn, militaire dienstplicht vervullen dan wel studeren, op voorwaarde dat zij op het grondgebied van Oezbekistan zijn geboren of kunnen aantonen dat zij daar een permanente verblijfplaats hebben (gehad), niet het staatsburgerschap van een ander land bezitten en binnen één jaar na 28 juli 1992 hun wens kenbaar hebben gemaakt staatsburger van Oezbekistan te willen worden;
3. personen die het staatsburgerschap van Oezbekistan hebben verkregen in overeenstemming met deze wet.

Staatloosheid

Oezbekistan is geen partij bij het VN-verdrag inzake de Status van staatlozen (1954) en het VN-verdrag inzake het Terugdringen van staatloosheid (1961).²³²

Staatloosheid komt in Oezbekistan veel voor, vooral onder voormalige burgers van de Sovjet-Unie. In de meeste gevallen gaat het om personen die er niet in zijn geslaagd het staatsburgerschap van Oezbekistan te verkrijgen nadat Oezbekistan een zelfstandige republiek werd na de val van de Sovjet-Unie. Het is niet bekend hoeveel personen het betreft. De regering van Oezbekistan heeft in 2006 verordonneerd dat het kantoor van UNHCR in Oezbekistan moest worden gesloten. UNHCR kon daardoor geen directe hulp meer bieden aan staatlozen (en andere kwetsbare groeperingen). Kort daarop heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken

²²⁸ Staatsburgerschapswet, artikel 40. In praktijk kunnen termijn langer duren. Dit hangt onder andere af van de capaciteit van de bevoegde autoriteit en de bereidheid bij de aanvrager tot het betalen van (extra) geld.

²²⁹ Staatsburgerschapswet, artikel 44. De rechterlijke macht in Oezbekistan is niet onafhankelijk (zie 'Staatsinrichting') en ook bij juridische procedures geldt dat corruptiegeld een rol speelt. Juridische procedures zijn daardoor aan een zekere mate van willekeur onderhevig.

²³⁰ OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia: *Uzbekistan Monitoring Report* (24 februari 2012), US Department of State: *Country report on human rights practices: Uzbekistan* (mei 2012).

²³¹ Ongeacht hun afkomst, sociale omstandigheden en vermogen, ras en nationaliteit, geslacht, opleiding, taal, religie, politieke of andere overtuiging, aard en karakter van hun activiteiten en andere omstandigheden.

²³² Zie www.treaties.un.org.

van Oezbekistan verklaard, dat er in Oezbekistan meer dan 500.000 staatlozen op een (tijdelijke dan wel permanente) verblijfsvergunning in het land verblijven.²³³

5.2.6 *Vaststelling van het staatsburgerschap van Oezbeekse vreemdelingen*

Documenten die het staatsburgerschap van de Republiek Oezbekistan aantonen zijn het paspoort van Oezbekistan, een geboortecertificaat of enig ander document met verwijzing naar het staatsburgerschap (vóór de afgifte van het paspoort, artikel 5 Staatsburgerschapswet). Het *National Center on automated information system on passportization of population of Department of entry, departure and registration of citizenship*, dat valt onder het ministerie van Binnenlandse Zaken, voert de centrale registratie van Oezbeekse staatsburgers. De lokale registratiekantoren hebben toegang tot de centrale database van het *National Center*. De identiteit van een vreemdeling (in Nederland) die stelt staatsburger van Oezbekistan te zijn, moet via de diplomatieke vertegenwoordiging van Oezbekistan in dit systeem aan de hand van persoonsgegevens zoals, naam, geboortedata en vaste woonplaatsregistratie worden vastgesteld. In 2011 is Oezbekistan begonnen met het uitgeven nieuwe biometrische paspoorten die tien jaar geldig zijn.²³⁴

5.3 **Vreemdelingenwetgeving**

5.3.1 *Vreemdelingen*

Oezbekistan kent geen afzonderlijke vreemdelingenwet. Het verblijf van vreemdelingen en staatlozen op het grondgebied van Oezbekistan wordt geregeld door middel van een decreet van het kabinet van Oezbekistan van 21 november 1996: *Regulering inzake het verblijf van buitenlandse staatsburgers en staatlozen in de Republiek Oezbekistan* en door middel van een bijlage bij een presidentieel decreet van 26 februari 1999:²³⁵ *Regulering inzake de verblijfsvergunning in de Republiek Oezbekistan bedoeld voor een buitenlandse staatsburger; verblijfsvergunning in de Republiek Oezbekistan en een document bedoeld voor een staatloze*.

Bij aankomst in het land dienen vreemdelingen zich binnen drie dagen te laten registreren bij het ministerie van Binnenlandse Zaken, het ministerie van Buitenlandse Zaken of bij het hotel waar zij verblijven, voor de duur van het visum.²³⁶

Vreemdelingen en staatlozen kunnen op basis van de genoemde regelgeving een permanente verblijfsvergunning aanvragen. Hiertoe dienen zij zich te wenden tot

²³³ Staatlozen met een verblijfsvergunning kunnen leven en werken in Oezbekistan, maar hebben niet de beschikking over een reisdocument. The International Observatory on Statelessness: *Uzbekistan* (geraadpleegd op 20 juli 2012).

²³⁴ Per 2015 zouden alle Oezbeekse staatsburgers moeten zijn voorzien van een nieuw paspoort. Kinderen onder de zestien jaar die naar het buitenland reizen, kunnen een biometrisch paspoort krijgen dat vijf jaar geldig is. In hoeverre Oezbeekse staatsburgers daadwerkelijk over biometrische paspoorten beschikken is niet bekend. Uzdaily.com: *Uzbek official explains procedure of issuing biometric passports* (12 januari 2011).

²³⁵ Decreet UP-2240 van 26 februari 1999: *Inzake de verbetering van het paspoortsysteem van de Republiek Oezbekistan*.

²³⁶ Regulering van 1996, artikel 14. Diplomatiek personeel, vertegenwoordigers van massamedia en medewerkers van internationale organisaties dienen zich bij Buitenlandse Zaken te laten registreren. Personen die op uitnodiging van organisaties of individuen in Oezbekistan verblijven, dienen zich te laten registreren bij Binnenlandse Zaken. Personen die in Oezbekistan verblijven in een hotel, dienen zich via dat hotel te laten registreren dat de gegevens aan het ministerie van Binnenlandse Zaken doorgeeft.

een orgaan van het ministerie van Binnenlandse Zaken in de (tijdelijke) woonplaats van de betrokkene.²³⁷

De Regulerings van 1999 vermeldt twee procedures met betrekking tot permanent verblijf van vreemdelingen en staatlozen: een aanvraagprocedure voor een vergunning voor permanent verblijf, in te dienen bij de autoriteiten van de *tijdelijke* woonplaats en een aanvraagprocedure ter verkrijging van een permanente verblijfsvergunning, in te dienen bij de autoriteiten van de *permanente* woonplaats.²³⁸

Bij een aanvraag ter verkrijging van een vergunning voor permanent verblijf bij de autoriteiten van de tijdelijke woonplaats, dienen de volgende documenten te worden overgelegd:²³⁹

1. aanvraagformulier in tweevoud;
2. notarieel gewaarmerkte aanvragen van familie of kennissen van betrokkene die hun huis ter beschikking stellen als woonplaats voor de betrokkene; de houding/zienwijze van deze familie of kennissen ten aanzien van de aanvraag van betrokkene en documenten die het bezit van de woning bevestigen, alsmede het aantal inwoners ervan;
3. notarieel gewaarmerkte huwelijks- en geboorteakten;
4. bewijs van betaalde staatsbelasting;
5. twee pasfoto's.

De documenten worden volgens de Regulerings van 1999 ook ter verificatie gestuurd naar het ministerie van Binnenlandse Zaken van Karakalpakstan, de departementen van Binnenlandse Zaken in de regio's van Oezbekistan en het hoofdkantoor van Binnenlandse Zaken in Tashkent.²⁴⁰ Elke afzonderlijke autoriteit dient volgens de Regulerings de beoordeling binnen een maand te hebben afgerond.²⁴¹

Bij een aanvraag ter verkrijging van een permanente verblijfsvergunning bij de autoriteiten van de permanente woonplaats, dienen de volgende documenten te worden overgelegd:²⁴²

1. een aanvraagformulier;
2. geboortecertificaat (indien de verblijfsvergunning voor de eerste keer wordt aangevraagd);
3. geldig paspoort of een document uitgegeven door een bevoegde autoriteit, dat bevestigt dat het buitenlandse staatsburgerschap van de betrokkene is beëindigd;
4. vijf pasfoto's;
5. verklaring van de woonplaats met een specificatie van de gezinssamenstelling;
6. een huwelijksakte.

²³⁷ Volgens de Regulerings van 1996 kan een permanente verblijfsvergunning ook worden aangevraagd in het buitenland via een diplomatieke vertegenwoordiging van Oezbekistan in dat land (artikel 30).

²³⁸ Regulerings 1999, hoofdstuk III en IV.

²³⁹ Ibid., artikel 9

²⁴⁰ In hoeverre al deze instanties ook daadwerkelijk consequent alle documenten verifiëren is niet bekend.

²⁴¹ Regulerings 1999, artikel 10, 12. In praktijk duren beoordelingen vaak langer om arbitraire redenen. Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR) / Uzbek-German Forum for Human Rights: *On the laws and practices of the Republic of Uzbekistan regarding the rights of citizens to free movement and choice of residence* (4 december 2009).

²⁴² Regulerings 1999, artikel 15.

Permanente verblijfsvergunningen worden verstrekt voor de duur van vijf jaar maar niet voor langer dan de geldigheid van het paspoort van de betrokkene. Permanente verblijfsvergunningen kunnen tot vijf maal worden verlengd. Een verlenging van de verblijfsvergunning, dient door de betrokkene ten minste tien dagen voor het verlopen van het document te worden aangevraagd.²⁴³

Bij een aanvraag voor een permanente verblijfsvergunning worden de documenten geverifieerd door de autoriteiten van de permanente woonplaats en hoeven deze niet te worden beoordeeld door de overige instanties die zijn genoemd bij een aanvraag voor permanent verblijf in de *tijdelijke* woonplaats (zie hierboven).²⁴⁴

Personen die ten minste vijf jaar op een permanente verblijfsvergunning in Oezbekistan hebben gewoond, kunnen vervolgens een aanvraag indienen ter verkrijging van het staatsburgerschap van Oezbekistan (zie paragraaf 5.2.2).

Een staatloze kan volgens de Regulerings van 1999 op basis van een geldige (permanente) verblijfsvergunning een certificaat voor staatlozen aanvragen, die twee jaar geldig is en tot vijf maal verlengd kan worden.²⁴⁵ Aangezien de staatloze bij de aanvraag al beschikt over een geldige verblijfstitel, dient een dergelijk certificaat voornamelijk als identiteitsdocument. Omdat de procedure ter verkrijging van staatsburgerschap in de praktijk vaak erg omslachtig en bureaucratisch is en lang duurt,²⁴⁶ kiezen staatlozen er soms voor om in plaats daarvan een certificaat voor staatlozen aan te vragen.²⁴⁷

5.3.2 Vluchtelingen

Oezbekistan is als enige van de Centraal-Aziatische staten geen partij bij het VN-Vluchtelingenverdrag van 1951 en het bijbehorende Protocol van 1967.²⁴⁸

Voor zover bekend heeft Oezbekistan geen formele wetgeving op het gebied van vluchtelingen en bestaan er in Oezbekistan geen mechanismen voor de vaststelling en verlening van asiel- en vluchtelingenstatussen. Het aantal vluchtelingen dat momenteel in Oezbekistan verblijft is onbekend. Schattingen hierover lopen uiteen van honderd tot enkele duizenden. UNHCR meldt het aantal van 214 vluchtelingen per 1 januari 2012, maar dit betreft alleen de vluchtelingen die bij UNHCR bekend staan.²⁴⁹ UNHCR heeft geen vertegenwoordiging (meer) in Oezbekistan.²⁵⁰ Oezbekistan heeft gedurende de etnische onlusten in het zuiden van Kirgizië (zie ook hoofdstuk Kirgizië) aan ongeveer 75.000 etnische Oezbeken afkomstig uit Kirgizië onderdak geboden, van wie de meesten inmiddels zijn teruggekeerd naar Kirgizië.²⁵¹

²⁴³ Regulerings 1999, artikel 17, 18, 20.

²⁴⁴ Ibid., artikel 16.

²⁴⁵ Ibid., artikel 24 en 25.

²⁴⁶ De door de wetgeving gestelde behandeltermijnen worden regelmatig niet nagekomen door de bevoegde autoriteiten.

²⁴⁷ De staatloze dient hiertoe naast een aanvraagformulier en de geldige verblijfsvergunning vijf pasfoto's te overleggen.

²⁴⁸ UNHCR: *Regional Operations Profile Central Asia* (geraadpleegd 5 juni 2012), <http://treaties.un.org/>.

²⁴⁹ De status van deze vluchtelingen is veelal onduidelijk. Ze worden wel door UNHCR erkend als vluchteling.

²⁵⁰ De Oezbeekse overheid gelaste in 2006 de sluiting van het kantoor van UNHCR in Tashkent.

²⁵¹ Refugees International: *Uzbekistan, committed leadership on refugees and asylum key to regional protection efforts* (8 oktober 2010), website UNHCR/Uzbekistan (www.unhcr.org), The International Observatory on Statelessness: *Uzbekistan* (geraadpleegd op 24 juli 2012).

5.3.3 Ontheemden

Over de situatie van (binnenlands) ontheemden in Oezbekistan zijn weinig gegevens bekend. Volgens het *Internal Displacement Monitor Centre* (IDMC) zijn er in Oezbekistan naar schatting enkele duizenden ontheemden.²⁵² Gegevens over de laatste jaren zijn echter niet voorhanden, vooral omdat de Oezbeekse overheid geen toestemming geeft aan mensenrechtenorganisaties om onderzoeken te verrichten.²⁵³

Voor vluchtelingen en ontheemden uit de voormalige Sovjet-Unie die niet meer over (geldige) documenten beschikken, is het zeer moeilijk hun identiteit aan te tonen ter verkrijging van rechtmatig verblijf in of staatsburgerschap van Oezbekistan.²⁵⁴

Over het verblijfrecht van etnische Armeniërs die (eventueel) tijdens het conflict om Nagorny Karabach naar Oezbekistan zijn gevlucht, is geen informatie bekend.²⁵⁵

²⁵² IDMC meldt het aantal van 3400 binnenlands ontheemden (www.internal-displacement.org/uzbekistan, geraadpleegd 23 juli 2012).

²⁵³ IDMC: *Uzbekistan* (geraadpleegd 23 juli 2012).

²⁵⁴ In alle Centraal-Aziatische staten is het doorgaans de praktijk dat de autoriteiten de bewijslast voor het aantonen van de identiteit bij de betrokkene zelf legt. Een persoon zonder documenten staat daarom voor de bijna onmogelijke opgave zijn identiteit vastgesteld te krijgen bij de autoriteiten aangezien hij geen bewijs van zijn identiteit bezit. UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011),

²⁵⁵ Er is in Oezbekistan een minderheid van naar verluidt ongeveer 40.000 etnische Armeniërs die, voor zover bekend, grotendeels zijn geïntegreerd in de Oezbeekse samenleving. De meesten van hen leven in Tashkent en Samarkand. Joshua Project: *Armenian ethnic people in all countries* (www.joshuaproject.net), geraadpleegd 25 juli 2012).

6 Tadzjikistan

6.1 Landeninformatie

6.1.1 *Land en volk*²⁵⁶

De Republiek Tadzjikistan werd op 9 september 1991 onafhankelijk van de Sovjet-Unie. Tadzjikistan beslaat 143.100 km² en grenst aan Afghanistan, China, Kirgizië en Oezbekistan.

Tadzjikistan telt ruim 7,75 miljoen inwoners. De grootste stad en tevens de hoofdstad is Dushanbe (704 duizend inwoners). Het Tadzjiek is de officiële taal. Daarnaast wordt veel Russisch gesproken.²⁵⁷ Bijna 80% van de bevolking is etnisch Tadzjiek. Verder leven er in Tadzjikistan etnische Oezbeken (ruim 15%), etnische Russen (ruim 1%) en etnische Kirgiezen (ruim 1%).

De soennitische islam is de meest voorkomende godsdienst in Tadzjikistan (85% van de bevolking). Daarnaast hangt 5% van de bevolking de shi'itische islam aan.

6.1.2 *Staatsinrichting*²⁵⁸

De grondwet van Tadzjikistan werd op 6 november 1994 aangenomen. Het land is bestuurlijk ingedeeld in twee provincies, één autonome provincie, één hoofdstedelijke regio en één regio die valt onder de centrale administratie van de Republiek Tadzjikistan.

De grondwet van Tadzjikistan voorziet in een scheiding der machten. In praktijk staan de wetgevende en de rechterlijke macht echter onder nadrukkelijke controle van de uitvoerende macht.²⁵⁹ De uitvoerende macht berust bij de president. Sinds 6 november 1994 is dit Emomali Rahmon. De president wordt voor een termijn van zeven jaar gekozen en is voor meerdere termijnen herkiesbaar. De eerstvolgende verkiezingen vinden plaats in november 2013.

6.2 Staatsburgerschapswetgeving in Tadzjikistan

6.2.1 *De Wet op het Staatsburgerschap en de grondwet*

De huidige Staatsburgerschapswet van de Republiek Tadzjikistan is op 4 november 1995 aangenomen en in werking getreden (voor zover bekend laatstelijk geamendeerd in 2008). Het staatsburgerschap van Tadzjikistan is verankerd in de grondwet en de Staatsburgerschapswet stoelt op de grondwet, met name op artikel

²⁵⁶ CIA The World Factbook, *Tajikistan* (geraadpleegd 5 juni 2012).

²⁵⁷ In de grondwet is het Russisch verankerd als *lingua franca* (artikel 2). Daarnaast wordt veel Russisch gesproken in het bedrijfsleven en op overheidsniveau.

²⁵⁸ CIA The World Factbook, *Tajikistan* (geraadpleegd 5 juni 2012).

²⁵⁹ Zo is de rechtspraak niet onafhankelijk en worden de rechters van het hooggerechtshof (het hoogste gerechtelijk orgaan in Tadzjikistan) benoemd door de president. US Department of State: *Country report on human rights practices: Tajikistan* (mei 2012).

15 en artikel 69 van deze wet.²⁶⁰ Dubbel staatsburgerschap is niet toegestaan, behalve in gevallen voorzien bij wet of interstatelijke overeenkomst en met verplichte toestemming van de president van Tadzjikistan.²⁶¹ Tadzjikistan heeft een overeenkomst met de Russische Federatie inzake dubbel staatsburgerschap.²⁶²

6.2.2 *Verkrijging van het staatsburgerschap*

Het staatsburgerschap van de Republiek Tadzjikistan wordt, volgens artikel 15 van de Staatsburgerschapswet, verkregen:

1. door geboorte;
2. door registratie;
3. door naturalisatie en herstel;
4. op basis van internationale verdragen in geval van wijziging van de staatsgrens;
5. op andere gronden voorzien bij deze wet.

Geboorte

Een kind van wie beide ouders op het moment van geboorte staatsburger zijn van Tadzjikistan, is staatsburger van Tadzjikistan, ongeacht de plaats van geboorte.²⁶³

Wanneer de ouders een verschillend staatsburgerschap hebben, maar één van hen op het moment van geboorte staatsburger is van Tadzjikistan, is het kind staatsburger van Tadzjikistan:

1. indien het op het grondgebied van Tadzjikistan is geboren;
2. indien het buiten Tadzjikistan is geboren en op het moment van geboorte ten minste één van de ouders de vaste woonplaats heeft in Tadzjikistan.²⁶⁴

Indien beide ouders op het moment van geboorte een verschillend staatsburgerschap hebben, beide buiten Tadzjikistan wonen en één van hen Tadzjieks staatsburger is, wordt het staatsburgerschap van hun buiten Tadzjikistan geboren kind met hun beider schriftelijke instemming vastgelegd bij de aangifte van de geboorte. Als één van de ouders op het moment van geboorte staatsburger van Tadzjikistan is en de andere staatloos is of onbekend, is het kind staatsburger van Tadzjikistan, ongeacht de plaats van geboorte. Ook in geval van vaststelling van het vaderschap van een kind van wie de moeder staatloos is en de vader staatsburger van Tadzjikistan, verkrijgt het kind dat nog geen veertien jaar is het staatsburgerschap van Tadzjikistan, ongeacht de plaats van geboorte.²⁶⁵

Een kind dat op het grondgebied van Tadzjikistan wordt geboren uit staatloze ouders, is van rechtswege staatsburger van Tadzjikistan.²⁶⁶ Evenzeer is een kind dat zich op het grondgebied van Tadzjikistan bevindt en van wie de ouders onbekend zijn, van rechtswege staatsburger van Tadzjikistan.²⁶⁷ Een kind dat op het

²⁶⁰ Artikel 15 van de grondwet stipuleert dat personen die op de dag dat de grondwet werd aangenomen het staatsburgerschap bezaten als staatsburger van Tadzjikistan worden beschouwd, dat dubbel staatsburgerschap niet is toegestaan en dat verkrijging en verlies van het staatsburgerschap is voorzien bij (grondwettelijke) wet. Artikel 69 bepaalt dat de president bevoegd is te beslissen in zaken betreffende het staatsburgerschap.

²⁶¹ Staatsburgerschapswet, artikel 4 en 39.

²⁶² Overeenkomst tussen de Russische Federatie en de Republiek Tadzjikistan aangaande het reguleren van kwesties met betrekking tot dubbel staatsburgerschap (7 september 1995).

²⁶³ Staatsburgerschapswet, artikel 16.

²⁶⁴ Ibid., artikel 17.

²⁶⁵ Ibid.

²⁶⁶ Ibid., artikel 18

²⁶⁷ Ibid., artikel 19.

grondgebied van Tadzjikistan wordt geboren uit ouders met een vreemd staatsburgerschap, verkrijgt het staatsburgerschap van Tadzjikistan indien het niet het staatsburgerschap van deze vreemde mogendheid verkrijgt.²⁶⁸

Een kind kan ook het staatsburgerschap van Tadzjikistan verkrijgen door adoptie. Dit gebeurt wanneer beide adoptiefouders staatsburger zijn van Tadzjikistan, de enige adoptiefouder staatsburger is van Tadzjikistan of één van de adoptiefouders staatsburger is van Tadzjikistan terwijl de andere staatloos is. In het geval waarbij beide ouders een verschillend staatsburgerschap bezitten maar één van hen Tadzjieks staatsburger is, wordt het staatsburgerschap van het kind in overeenstemming door beide adoptiefouders bepaald. Als de adoptiefouders geen overeenstemming kunnen bereiken, verkrijgt het kind het staatsburgerschap van Tadzjikistan indien het op het grondgebied van Tadzjikistan woont of indien het anders staatloos zou worden.²⁶⁹

Registratie

Voor bepaalde categorieën is verkrijging van staatsburgerschap door middel van registratie mogelijk.²⁷⁰ Het betreft de volgende categorieën:²⁷¹

1. personen die zijn gehuwd met een staatsburger van Tadzjikistan, dan wel een verwant hebben in direct opgaande lijn met Tadzjieks staatsburgerschap;
2. personen van wie op het moment van hun geboorte ten minste één van de ouders staatsburger was van Tadzjikistan, maar die door geboorte het staatsburgerschap van een andere mogendheid hebben verkregen, dit binnen vijf jaar na het bereiken van de achttienjarige leeftijd;
3. kinderen van voormalige staatsburgers van Tadzjikistan die zijn geboren nadat het staatsburgerschap van Tadzjikistan van hun ouders werd beëindigd, dit binnen vijf jaar na het bereiken van de achttienjarige leeftijd;
4. staatsburgers van de voormalige Sovjet-Unie, woonachtig in een land dat behoorde tot de Sovjet-Unie, die met het oog op permanent verblijf in Tadzjikistan het land binnen zijn gekomen en die binnen drie jaar na in werking treden van de huidige Staatsburgerschapswet (dus tot 4 november 1998) hebben verklaard staatsburger van Tadzjikistan te willen worden;
5. vreemdelingen en staatlozen ongeacht hun woonplaats, op voorwaarde dat zijzelf dan wel een verwante in directe opgaande lijn het staatsburgerschap van Tadzjikistan bezitten door geboorte. Dit echter alleen indien zij binnen één jaar na het in werking treden van deze wet (dus tot 4 november 1996) te kennen hebben gegeven staatsburger van Tadzjikistan te willen worden.²⁷²

Naturalisatie

Vreemdelingen en staatlozen kunnen op hun verzoek worden genaturaliseerd tot staatsburger van de Republiek Tadzjikistan. De aanvrager moet handelingsbekwaam zijn, permanent woonachtig zijn in Tadzjikistan en in totaal vijf jaar (of drie jaar

²⁶⁸ Staatsburgerschapswet, artikel 20.

²⁶⁹ Ibid., artikel 35.

²⁷⁰ Bij registratie is de instemming van de autoriteiten niet benodigd, maar hoeft men bij een registratiekantoor van Binnenlandse Zaken alleen aan te tonen binnen één van de categorieën te vallen die in aanmerking komen voor deze regeling. De registratie kan overigens worden geweigerd door het registratiekantoor. Hiertegen staat beroep open bij de bestuursrechter. Registratie kan ook vanuit het buitenland geschieden via een consulaat.

²⁷¹ Ibid., artikel 21.

²⁷² Dit is een opvallende bepaling aangezien de wet hiermee een mogelijkheid tot verkrijging van staatsburgerschap verschaft aan personen die dat al hebben.

ononderbroken) woonachtig zijn geweest in Tadzjikistan, direct voorafgaand aan het verzoek.²⁷³ Voor door de staat Tadzjikistan of door internationale overeenkomsten erkende vluchtelingen geldt dat deze genoemde termijnen (drie en vijf jaar) met de helft worden teruggebracht.²⁷⁴

De hierboven vermelde termijnen kunnen voor een aantal specifieke categorieën worden verkort of zelfs niet van toepassing worden verklaard. Deze categorieën zijn:²⁷⁵

1. staatsburgers van de voormalige Sovjet-Unie;
2. vreemdelingen en staatlozen die een kind adopteren met Tadzjiek staatsburgerschap;
3. personen die grote verdiensten hebben op het gebied van wetenschap, techniek en cultuur, dan wel een vakbekwaamheid of kwalificatie bezitten die van grote waarde is voor Tadzjikistan;
4. personen die zich verdienstelijk hebben gemaakt ten aanzien van de volkeren van de Republiek Tadzjikistan, de wedergeboorte van de Republiek Tadzjikistan en de medemenselijkheid in het algemeen;
5. erkende vluchtelingen (zie ook hierboven);
6. voormalige staatsburgers van de Republiek Tadzjikistan door geboorte of personen die verwanten hebben in een directe opgaande lijn die staatsburger van Tadzjikistan zijn of zijn geweest door geboorte;
7. personen die met een staatsburger van Tadzjikistan zijn gehuwd (zie ook onder *registratie*).

Voorts heeft Tadzjikistan een bilaterale overeenkomst met Kirgizië inzake een vereenvoudigde verkrijging van het staatsburgerschap van de andere partij (zie ook hoofdstuk 2: *Kirgizië*).²⁷⁶

Weigeringsgronden voor naturalisatieverzoeken

Een naturalisatieverzoek tot verkrijging van het staatsburgerschap van de Republiek Tadzjikistan wordt geweigerd in de volgende gevallen:²⁷⁷

1. indien de betrokkene oproept om met geweld de constitutionele structuur van Tadzjikistan te veranderen;
2. indien de betrokkene deel uitmaakt van partijen en andere organisaties, waarvan de activiteiten onverenigbaar zijn met de constitutionele principes van Tadzjikistan;
3. indien de betrokkene veroordeeld is en een vrijheidsstraf uitzit vanwege volgens de wetten van Tadzjikistan strafbare feiten;
4. indien de betrokkene geen afstand doet van een vreemd staatsburgerschap (behoudens in gevallen voorzien bij een interstatelijke overeenkomst).

²⁷³ De duur van verblijf in Tadzjikistan wordt als ononderbroken beschouwd indien de betrokkene niet langer dan drie maanden voor studie of genezing buiten Tadzjikistan heeft verbleven.

²⁷⁴ Staatsburgerschapswet, artikel 23.

²⁷⁵ Ibid.

²⁷⁶ Overeenkomst tussen de Kirgizische Republiek en de Republiek Tadzjikistan op de verlening aan staatsburgers van de Republiek Tadzjikistan van het recht op uittreding op vereenvoudigde wijze uit het staatsburgerschap van de Republiek Tadzjikistan en op de verlening aan die personen van het recht op vereenvoudigde wijze van verkrijging van het staatsburgerschap van de Kirgizische Republiek (7 juni 2002). Er bestaat tevens een provisie bij deze overeenkomst met Tadzjikistan (aangenomen op 25 mei 2004) waarin een vereenvoudigde procedure voor het verkrijgen van het staatsburgerschap van Kirgizië door Tadzjiekken die als erkend vluchteling op het grondgebied van Kirgizië leven (op het moment van in werking treden van de overeenkomst) is vastgelegd. Vluchtelingen uit Tadzjikistan met een officiële vluchtelingenstatus in Kirgizië zijn veelal van etnisch Kirgizische afkomst.

²⁷⁷ Staatsburgerschapswet, artikel 24.

Herstel

Aan de volgende categorieën personen kan het staatsburgerschap worden herverleend door middel van registratie:²⁷⁸

1. personen van wie het staatsburgerschap is beëindigd vanwege adoptie, voogdij of ondertoezichtstelling;
2. personen van wie het staatsburgerschap is beëindigd vanwege verandering van het staatsburgerschap van hun ouders, indien de registratie plaatsvindt binnen vijf jaar na het bereiken van de achttienjarige leeftijd.

Voor voormalige staatsburgers van de Republiek Tadzjikistan die hun staatsburgerschap door ontneming zijn kwijtgeraakt, of die op andere wijze hun staatsburgerschap hebben verloren zonder vrije wilsuitdrukking, geldt volgens de staatsburgerschapswet dat zij worden beschouwd als hersteld in het staatsburgerschap van de Republiek Tadzjikistan.²⁷⁹ Aan andere personen die eerder staatsburger van Tadzjikistan zijn geweest en op wie de bovenstaande bepalingen inzake het herstel van het staatsburgerschap niet van toepassing zijn, kan op hun aanvraag het staatsburgerschap worden herverleend.²⁸⁰

Internationale overeenkomsten bij grenswijziging

In geval van verandering van de staatsgrens van de Republiek Tadzjikistan hebben personen die wonen in gebieden die toegevoegd dan wel afgesplitst worden van Tadzjikistan, het recht te kiezen tussen het verkrijgen of behouden van het staatsburgerschap van Tadzjikistan.²⁸¹

Staatsburgerschap van kinderen en dat van hun ouders

Hieronder volgen de belangrijkste bepalingen met betrekking tot het staatsburgerschap van kinderen in relatie tot dat van hun ouders.

Artikel 1 van de Staatsburgerschapswet bepaalt dat het staatsburgerschap van kinderen tot veertien jaar dat van de ouders of de enige ouder volgt. Wanneer de ouders het staatsburgerschap van Tadzjikistan verkrijgen of verliezen (of de enige ouder het Tadzjiekse staatsburgerschap verkrijgt of verliest) verkrijgt of verliest het kind onder de veertien jaar het Tadzjiekse staatsburgerschap overeenkomstig.²⁸² Verandering van het staatsburgerschap van kinderen van veertien tot achttien jaar, vereist hun instemming. Wanneer één van de ouders het staatsburgerschap van Tadzjikistan verkrijgt en de andere een vreemd staatsburgerschap heeft, kan het kind het Tadzjiekse staatsburgerschap medeverkrijgen, op verzoek van de ouder die Tadzjiekse staatsburger wordt, met schriftelijke instemming van de andere ouder.²⁸³ Wanneer één van de ouders uit het staatsburgerschap van Tadzjikistan uittreedt en de andere ouder blijft Tadzjiekse staatsburger, blijft het kind staatsburger van Tadzjikistan. Het staatsburgerschap van het kind kan in dat geval worden beëindigd met schriftelijke instemming van de ouder die Tadzjiekse staatsburger blijft en op voorwaarde dat het kind een ander staatsburgerschap verkrijgt.²⁸⁴

²⁷⁸ Staatsburgerschapswet, artikel 25.

²⁷⁹ Het is niet duidelijk hoe deze bepaling zich verhoudt tot het gestelde in artikel 1 van de Staatsburgerschapswet, namelijk dat van niemand het staatsburgerschap kan worden ontnomen en tot de gronden voor 'onvrijwillig verlies' van het staatsburgerschap zoals vermeld in artikel 29 van deze wet (zie ook paragraaf 6.2.3).

²⁸⁰ Ibid.

²⁸¹ Ibid., artikel 26.

²⁸² In het geval waarbij de ouders geen bemoeienis hebben met de opvoeding van het kind en het kind, dat woont in Tadzjikistan, onder toezicht of voogdij is geplaatst, behoudt het kind het staatsburgerschap van Tadzjikistan bij uittreding van de ouders middels een daartoe strekkende verklaring van de ouders, voogd of toezichthouder (artikel 32).

²⁸³ Staatsburgerschapswet, artikel 31 en 32.

²⁸⁴ Ibid., artikel 34.

Voorts bepaalt artikel 36 van de Staatsburgerschapswet dat het staatsburgerschap van handelingsonbekwame personen dat van de voogd volgt.²⁸⁵

6.2.3 *Verlies van het staatsburgerschap*

Het staatsburgerschap van de Republiek Tadzjikistan kan volgens de wet worden verloren door het vrijwillig afstand doen van het staatsburgerschap, door (onvrijwillig) verlies van het staatsburgerschap, door herroeping van het besluit tot toelating tot het staatsburgerschap, door ontneming, optioneel bij grensverandering (zie 6.2.2) en op andere gronden voorzien in de wet.²⁸⁶

*Afstand doen*²⁸⁷

Afstand doen van het staatsburgerschap van de Republiek Tadzjikistan is mogelijk op verzoek van de betrokkene via de wettelijke procedure (dus met instemming van de autoriteiten) of via registratie (zonder benodigde instemming van de autoriteiten).

Registratie van het afstand doen van het staatsburgerschap is mogelijk indien ten minste één van de ouders, de echtgenoot of een kind van de betrokkene een ander staatsburgerschap bezit, dan wel indien de betrokkene op de door de staatsburgerschapswet vastgestelde wijze is vertrokken naar een buitenland om zich daar permanent te vestigen.²⁸⁸

Afstand doen kan worden geweigerd indien de betrokkene woont of het voornemen heeft zich te vestigen in een land dat geen betrekkingen met Tadzjikistan heeft inzake rechtshulp of indien de betrokkene nog onvoldane verplichtingen heeft ten aanzien van personen in Tadzjikistan.²⁸⁹

Afstand doen van het staatsburgerschap wordt ook niet toegestaan:²⁹⁰

1. na ontvangst van een oproep tot militaire dienst totdat deze dienst is beëindigd;
2. indien de betrokkene in staat van beschuldiging is gesteld, of indien hij volgens de wet onderworpen is aan de tenuitvoerlegging van een vonnis, of indien het afstand doen in strijd is met de staatsveiligheidsbelangen van Tadzjikistan.

(Onvrijwillig) verlies

Verlies van het staatsburgerschap van de Republiek Tadzjikistan vindt in de volgende twee gevallen plaats:²⁹¹

1. als gevolg van indiensttreding in de krijgsmacht, veiligheidsdienst, politie, justitiële of andere bestuurlijke organen en overheidsinstellingen van een vreemde mogendheid;

²⁸⁵ Dit betekent in de praktijk dat handelingsonbekwamen van rechtswege staatsburger worden bij het verkrijgen van het Tadzjiekse staatsburgerschap van hun voogd. Een handelingsonbekwame wordt ook automatisch staatsburger op het moment dat hij onder voogdijschap van een Tadzjiekse staatsburger wordt geplaatst.

²⁸⁶ Staatsburgerschapswet, artikel 27.

²⁸⁷ Ibid., artikel 28.

²⁸⁸ Registratie van uittreding kan derhalve ook vanuit het buitenland plaatsvinden.

²⁸⁹ Staatsburgerschapswet, artikel 28. Weigering dient krachtens ditzelfde wetsartikel door de autoriteiten met redenen te worden omkleed.

²⁹⁰ Staatsburgerschapswet, artikel 28.

²⁹¹ Ibid., artikel 29.

2. indien de betrokkene die langdurig in het buitenland verblijft, zich gedurende vijf jaren zonder geldige redenen niet heeft laten registreren bij een consulaire vertegenwoordiging van Tadzjikistan in het betreffende land.

Herroeping

Een besluit tot verlening van het staatsburgerschap kan worden herroepen als de betrokkene evident onjuiste inlichtingen heeft verschaft of valse documenten heeft overgelegd met het oog op het verkrijgen van het staatsburgerschap. Deze feiten dienen echter wel in een gerechtelijke procedure te worden aangetoond. De herroeping strekt zich niet tot de familieleden van de betrokkene, indien niet kan worden aangetoond dat zij op de hoogste wijze van de onwettelijke manier van verkrijgen. Herroeping kan alleen binnen vijf jaren na de verlening van het staatsburgerschap.²⁹²

Verlies van staatsburgerschap door ontneming en grensverandering zijn in de Staatsburgerschapswet niet nader uitgewerkt. Bij (optioneel) verlies door grensverandering kan worden aangenomen dat het gaat om tegenovergestelde gevallen als die vallen onder *verkrijging* van het staatsburgerschap in geval van wijziging van de staatsgrens (paragraaf 6.2.2, artikel 26 van de Staatsburgerschapswet). Wat de precieze strekking is van 'ontneming' van het staatsburgerschap van Tadzjikistan, kan niet uit de wet worden afgeleid.

Huwelijk

De wetgeving van Tadzjikistan is ingericht op zelfstandig staatsburgerschap van echtgenoten. Sluiting en ontbinding van een huwelijk tussen een staatsburger van Tadzjikistan en een vreemdeling of een staatloze persoon, heeft als zodanig geen invloed op het staatsburgerschap. Evenmin heeft verandering van het staatsburgerschap van één van beide echtelieden als zodanig verandering van het staatsburgerschap van de andere echtgenoot tot gevolg.²⁹³

6.2.4 *Procedure ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap*

Een persoon die het staatsburgerschap van Tajikistan wil aanvragen, dient een hiertoe strekkende schriftelijke verklaring in te dienen, gericht aan de president van Tadzjikistan, bij een orgaan van het ministerie van Binnenlandse Zaken in de woonplaats van de betrokkene (*de facto* een onderdeel van de *State Migration Service* van Tadzjikistan (SMST) die valt onder het ministerie van Binnenlandse Zaken).²⁹⁴ Indien een persoon vanuit het buitenland een aanvraag wil indienen, dient hij dit te doen via een consulaire of diplomatieke missie van Tadzjikistan in het betreffende land. De eventueel benodigde instemming van belanghebbenden met verzoeken inzake staatsburgerschap dient op schrift te worden gesteld en dient notarieel te worden gewaarmerkt. Indien betrokkene niet in staat is zelf zijn verklaring of verzoek te ondertekenen, kan op zijn verzoek het document door een ander worden ondertekend. Hiervan moet door een notaris of door een bevoegde van een diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging een aantekening worden gemaakt.²⁹⁵ Verzoeken dienen in de regel in persoon te worden ingediend bij een orgaan van de SMST of bij een diplomatieke of consulaire dienst. Als is vast komen

²⁹² Staatsburgerschapswet, artikel 30.

²⁹³ Ibid., artikel 8.

²⁹⁴ Deze plaatselijke kantoren staan ook bekend onder de Russische afkorting ЗАГС (ZAGS: Запись Актов Гражданского Состояния) of OVIR (visum en registratie afdeling van het ministerie van Binnenlandse Zaken).

²⁹⁵ Staatsburgerschapswet, artikel 43 en 44. Het is niet bekend of personen standaard een schriftelijk bewijs ontvangen van de aanvraag dan wel dat zij daarom kunnen verzoeken.

te staan dat de betrokkene onmogelijk in persoon kan verschijnen, kan het verzoek, mits notarieel gewaarmerkt, ook per post of via een derde persoon worden ingediend. Aan het indienen van een verzoek met betrekking tot het staatsburgerschap van Tadzjikistan zijn legeskosten verbonden. Onvermogende personen kunnen hiervan geheel of gedeeltelijk worden vrijgesteld, conform hetgeen hierover is vastgelegd in de wet.²⁹⁶

De volgende instanties zijn bevoegd inzake staatsburgerschapskwesties:²⁹⁷

1. de president;
2. (organen van) het ministerie van Binnenlandse Zaken (SMST);
3. het ministerie van Buitenlandse Zaken alsmede de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen.

Daarnaast valt onder de president een Commissie voor kwesties inzake staatsburgerschap van de Republiek Tadzjikistan, die voorstellen doet aan de president in alle kwesties die betrekking hebben op het staatsburgerschap.²⁹⁸

De president van Tadzjikistan beslist over de toelating tot, herverlening van, uittreding uit en herroeping van het staatsburgerschap van Tadzjikistan. Verder beslist de president over gevallen van dubbel staatsburgerschap en over de verlening van het ereburgerschap.²⁹⁹

De SMST en haar lokale organen zijn verantwoordelijk voor het in ontvangst nemen van verzoeken en verklaringen met betrekking tot het staatsburgerschap van personen die hun vast verblijf in Tadzjikistan hebben. Zij controleren de verzoeken en de bijbehorende documenten en sturen deze door naar de Commissie voor kwesties inzake staatsburgerschap. De SMST en de organen stellen het staatsburgerschap vast en voeren de registratie van verkrijging of beëindiging van het Tadzjiekse staatsburgerschap van personen op het grondgebied van de Republiek Tadzjikistan.³⁰⁰

Het ministerie van Buitenlandse zaken en de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen nemen verzoeken en verklaringen inzake het staatsburgerschap in ontvangst van personen die buiten Tadzjikistan wonen. Verzoeken en verklaringen van personen buiten Tadzjikistan worden door de vertegenwoordigingen gecontroleerd en doorgestuurd naar de Commissie voor kwesties inzake staatsburgerschap. Het ministerie en de vertegenwoordigingen stellen het staatsburgerschap vast en voeren de registratie van verkrijging en beëindiging van het Tadzjiekse staatsburgerschap van personen die buiten Tadzjikistan wonen.³⁰¹

Verklaringen aangaande het staatsburgerschap dienen binnen zes maanden te worden afgehandeld door de bevoegde autoriteiten. Voor verzoeken staat een afhandelingstermijn van negen maanden.³⁰² Tegen beslissingen met betrekking tot staatsburgerschapskwesties kan binnen de termijn van één maand vanaf de beslissingsdatum beroep worden aangetekend bij de rechtbank. Tegen het weigeren in ontvangst te nemen van een verzoek met betrekking tot

²⁹⁶ Staatsburgerschapswet, artikel 45.

²⁹⁷ Ibid., artikel 38.

²⁹⁸ Ibid., artikel 40.

²⁹⁹ Ibid., artikel 39.

³⁰⁰ Ibid., artikel 41.

³⁰¹ Ibid., artikel 42.

³⁰² Ibid., artikel 47.

staatsburgerschapswesties of tegen het overschrijden van beslistermijnen, kan eveneens beroep worden aangetekend bij een hogere instantie dan die waartegen beroep wordt ingesteld of bij een rechter.³⁰³

In praktijk komt het regelmatig voor dat de wettelijk vastgestelde behandeltermijnen worden overschreden door de bevoegde autoriteiten. Dit kan te maken hebben met gebrekkige capaciteit bij (lokale) instanties. Ook de bereidheid tot het betalen van smeergeld speelt een rol in de afhandeling van een verzoek of een aanvraag en kan zelfs bepalend zijn of een verzoek in behandeling wordt genomen. Dit is ook het geval binnen de rechterlijke macht³⁰⁴ en zorgt ervoor dat juridische procedures aan een zekere willekeur onderhevig zijn.³⁰⁵

6.2.5 *Overgangsrecht*

Volgens de Staatsburgerschapswet worden de volgende personen beschouwd als staatsburger van de Republiek Tadzjikistan:³⁰⁶

1. personen die op de dag waarop de grondwet is aangenomen (6 november 1994) staatsburger zijn van de Republiek Tadzjikistan;
2. personen die het staatsburgerschap hebben verkregen in overeenstemming met de Staatsburgerschapswet.

Staatloosheid

Tadzjikistan is geen partij bij het VN-verdrag inzake de Status van staatlozen (1954) en het VN-verdrag inzake het Terugdringen van staatloosheid (1961).³⁰⁷

Volgens cijfers van UNHCR telde Tadzjikistan op 1 januari 2012 2300 staatlozen. Dit betreft echter alleen het aantal officieel geregistreerde staatlozen. Het feitelijke aantal ligt vermoedelijk hoger. Het merendeel van de staatlozen in Tadzjikistan wordt gevormd door voormalige burgers van de Sovjet-Unie afkomstig uit andere voormalige Sovjetrepublieken, die er na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie niet in zijn geslaagd het staatsburgerschap van de onafhankelijke Republiek Tadzjikistan te verkrijgen. Ook zijn veel gevallen van staatloosheid ontstaan doordat ten tijde van het uitbreken van de burgeroorlog (1992) veel Tadzjiekken naar verwanten in de naburige Centraal Aziatische staten vluchtten, voornamelijk naar Oezbekistan. Deze personen keerden veelal pas terug naar hun woonplaatsen nadat de grondwet van Tadzjikistan was aangenomen in 1994 (zie *punt 1. Overgangsrecht*) en hadden hierdoor niet de beschikking over een permanente woonplaatsregistratie (*propiska*), die noodzakelijk was om het staatsburgerschap van Tadzjikistan te bevestigen.³⁰⁸ Overigens vereist de Tadzjiekse wetgeving niet dat een persoon kan aantonen dat hij zijn vorige staatsburgerschap heeft opgegeven op het moment dat hij een naturalisatieverzoek indient (hetgeen wel gebruikelijk is in de meeste Centraal-Aziatische staten). Dit kan daarom *de jure* geen oorzaak voor staatloosheid zijn. Het is niet bekend hoe de autoriteiten de wet op dit punt in de praktijk interpreteren, in

³⁰³ Staatsburgerschapswet, artikel 52 en 53.

³⁰⁴ De rechterlijke macht in Tadzjikistan is niet onafhankelijk, zie 'Staatsinrichting'.

³⁰⁵ OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia: *Tajikistan Progress Report* (16 februari 2012), US Department of State: *Country report on human rights practices: Tajikistan* (mei 2012).

³⁰⁶ Staatsburgerschapswet, artikel 2.

³⁰⁷ www.treaties.un.org.

³⁰⁸ UNHCR: *Stateless persons: Prevention, reduction, protection. Analysis of the legislation of the Republic of Tajikistan* (juli 2009).

ogenschouw genomen dat ook in Tadzjikistan dubbel staatsburgerschap niet is toegestaan.³⁰⁹

6.2.6 Vaststelling van het staatsburgerschap van Tadzjiekse vreemdelingen

Het staatsburgerschap van de Republiek Tadzjikistan kan worden vastgesteld aan de hand van een paspoort, dan wel - voor de afgifte van een paspoort - aan de hand van een geboorteakte of enig ander document met een verwijzing naar het staatsburgerschap van de Republiek Tadzjikistan.³¹⁰ Vaststelling van het staatsburgerschap van Tadzjiekse vreemdelingen in het buitenland wordt bemoeilijkt doordat - volgens een bron - de burgerlijke stand van Tadzjikistan bestaat uit een verouderde, decentrale³¹¹ en voor een belangrijk deel niet geautomatiseerde registratie, die sinds het uiteenvallen van de Sovjet-Unie nauwelijks is gemoderniseerd. Ook kan het voorkomen dat gegevens zijn verloren geraakt in de tijd van de Tadzjiekse burgeroorlog (1992-1997). In Tadzjikistan wordt de vaststelling en registratie van het staatsburgerschap van personen gevoerd door de afdeling *Paspoort- en Visumregistratie* van het ministerie van Binnenlandse Zaken (OVIR). Vaststelling van het staatsburgerschap van personen die hun vast verblijf in het buitenland hebben, wordt gedaan door diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen van Tadzjikistan in het buitenland (zie paragraaf 6.2.4.). De identiteit van een vreemdeling (in Nederland) die stelt staatsburger van Tadzjikistan te zijn, moet via de diplomatieke vertegenwoordiging van Tadzjikistan in de OVIR-registratie kunnen worden vastgesteld aan de hand van persoonsgegevens zoals, naam, geboortedata en vaste woonplaatsregistratie. Echter, het hierboven vermelde verouderde registratiesysteem kan vaststelling bemoeilijken. In februari 2010 is de Tadzjiekse overheid wel begonnen met het uitgeven van biometrische paspoorten. De paspoorten zijn tien jaar geldig.³¹²

6.3 Vreemdelingenwetgeving

6.3.1 Vreemdelingen

De belangrijkste wetten in Tadzjikistan op het terrein van het verblijf van vreemdelingen en staatlozen zijn de *Wet van de Republiek Tadzjikistan inzake migratie* (Migratiewet), aangenomen en in werking getreden op 11 december 1999, de *Wet inzake de juridische status van vreemdelingen in Tadzjikistan* (Vreemdelingenwet), aangenomen en in werking getreden op 1 februari 1996 en een *Regulering inzake het verblijf van vreemdelingen in Tadzjikistan* (Regulering), aangenomen en in werking getreden op 15 mei 1999. Op basis van deze wetgeving kunnen vreemdelingen en staatlozen een aanvraag indienen voor een tijdelijke of een permanente verblijfsvergunning.³¹³ De praktische uitwerking van het verblijf

³⁰⁹ UNHCR: *Stateless persons: Prevention, reduction, protection. Analysis of the legislation of the Republic of Tajikistan* (juli 2009).

³¹⁰ Staatsburgerschapswet, artikel 13.

³¹¹ De administratie wordt vooral door de lokale registratiekantoren (ZAGS) gevoerd.

³¹² Het is niet bekend in hoeverre Tadzjiekse staatsburgers daadwerkelijk over biometrische paspoorten beschikken. In praktijk zullen de meeste Tadzjiekse staatsburgers nog over een oude stijl paspoort beschikken. Idasq.com: *In Tajikistan; introduced biometric passports* (1 februari 2010).

³¹³ Burgers uit de GOS-landen Armenië, Georgië, Kazachstan, Kirgizië, Moldavië, Rusland en Wit-Rusland kunnen visumvrij en ongelimiteerd op het grondgebied van Tadzjikistan verblijven. Burgers uit de GOS-landen Azerbeidzjan en Oekraïne en burgers uit Mongolië kunnen tot maximaal 90 dagen visumvrij in Tadzjikistan verblijven. Alle overige landen hebben een visumplicht.

van vreemdelingen en staatlozen in Tadzjikistan voor tijdelijk of permanent verblijf, staat beschreven in de Regulering.

Tijdelijk verblijf

Vreemdelingen en staatlozen die Tadzjikistan binnenreizen, dienen zich binnen drie werkdagen te laten registreren bij een registratiekantoor van het ministerie van Binnenlandse Zaken (OVIR).³¹⁴ In het geval de vreemdeling of staatloze via een gastorganisatie of in een hotel in Tadzjikistan verblijft, wordt de registratie via de organisatie of het hotel geregeld. Buitenlands diplomatiek personeel, functionarissen van internationale organisaties en geaccrediteerde buitenlandse journalisten en hun gezinnen, worden ingeschreven bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Registratie geschiedt op basis van een schriftelijk verzoek van de ontvangende organisatie of diplomatieke vertegenwoordiging en op verzoek van privé personen. Vreemdelingen en staatlozen die voor een bepaalde tijd in Tadzjikistan verblijven, wonen op basis van hun paspoort of vervangend reisdocument in Tadzjikistan en voor de duur van het visum.³¹⁵

Permanent verblijf

Vreemdelingen en staatlozen die voor bepaalde tijd in Tadzjikistan verblijven, kunnen een aanvraag indienen voor een vergunning tot permanent verblijf bij (een lokale afdeling van) de SMST in hun woonplaats. Personen die in het buitenland wonen kunnen hun aanvraag indienen bij een diplomatieke vertegenwoordiging van Tadzjikistan in het betreffende land. Voor een aanvraag ter verkrijging van een permanente verblijfsvergunning, dient de aanvrager ten minste zes maanden legaal in Tadzjikistan te hebben gewoond. Het daadwerkelijk indienen van de aanvraag kan al na drie maanden legaal verblijf, maar niet eerder.³¹⁶ De Regulering geeft geen duidelijkheid over hoe deze eis tot een minimum legale verblijfsduur zich verhoudt tot de mogelijkheid een aanvraag vanuit het buitenland in te dienen.

Voor een aanvraag ter verkrijging van een permanente verblijfsvergunning dienen de volgende documenten te worden overgelegd:³¹⁷

1. een aanvraagformulier (in tweevoud en in het Russisch of Tadzjiek);
2. pasfoto's (aantal niet vermeld);
3. documenten waaruit de identiteit en het staatsburgerschap blijkt;
4. de afgegeven vergunning tot tijdelijk verblijf (visum en registratie);
5. een werkgeversverklaring;
6. een gemotiveerde verklaring van familieleden (kennissen) met hun standpunt ten aanzien van de aanvrager en een verklaring van geen bezwaar tegen inschrijving in hun woning voor permanent verblijf;
7. een autobiografie;
8. een woonplaatsverklaring betreffende de grootte van de woning en het aantal mensen dat daar staat ingeschreven;
9. een kopie van het trouwboekje (notarieel gewaarmerkt);
10. kopieën van geboortebewijzen van de kinderen (notarieel gewaarmerkt);

³¹⁴ Regulering inzake het verblijf van vreemdelingen en staatlozen in de Republiek Tadzjikistan, artikel 15. Een aantal categorieën personen is hiervan vrijgesteld, onder meer: regeringsleiders, toeristen die georganiseerd rondreizen, personen die op VN-paspoorten reizen, vreemdelingen onder de zestien jaar en vreemdelingen die voor feestdagen of weekenden naar Tajikistan komen of binnen drie werkdagen het land weer verlaten (Regulering, artikel 16).

³¹⁵ Regulering, artikel 15, 17, 18 en 19.

³¹⁶ Ibid., artikel 27.

³¹⁷ Ibid.

11. een kopie van het paspoort van de echtgenote/echtgenoot van de staatsburger van Tadzjikistan met de aantekening van de Burgerlijke Stand van de registratie van het huwelijk;
12. een verklaring van een hiv/aidstest;
13. een verklaring van de afwezigheid van infectieziekten;
14. een verklaring van de afwezigheid van geestesziekten;
15. een verklaring van de afwezigheid van verslavings-gerelateerde aandoeningen;
16. een verklaring van de belastingdienst van de afwezigheid van schulden.

Op een positief besluit van het hoofd van de SMST wordt een permanente verblijfsvergunning afgegeven bij een vestiging van de SMST in de woonplaats van de aanvrager. Dit document dient als identiteitsbewijs en is voor de duur van het paspoort geldig, maar ten hoogste voor vijf jaar.³¹⁸ Staatlozen ontvangen een vergunning voor de duur van vijf jaar.³¹⁹ Verblijfsvergunningen kunnen worden verlengd (de Reguleringswet vermeldt geen maximum aantal verlengingen). Hiertoe dient de verzoeker zich één maand voor het verstrijken van de geldigheidsduur te wenden tot de afdeling van de SMST in de vaste woonplaats. Voor een verlenging moeten de volgende documenten worden overgelegd:³²⁰

1. een aanvraagformulier;
2. het verblijfsdocument;
3. een geldig paspoort of vervangend document dan wel identiteitsbewijs van een staatloze;
4. twee zwart-wit pasfoto's

Vreemdelingen en staatlozen die beschikken over een permanente verblijfsvergunning en ten minste vijf jaar (in totaal) of drie jaar (ononderbroken) legaal op het grondgebied van Tadzjikistan hebben gewoond, kunnen krachtens de Staatsburgerschapswet een aanvraag ter verkrijging van het staatsburgerschap van Tadzjikistan indienen (zie paragraaf 6.2.2).

6.3.2 *Vluchtelingen*

Tadzjikistan is op 7 december 1993 toegetreden tot het VN Vluchtelingenverdrag (1951) en tot het bijbehorende Protocol (1967).³²¹

Tadzjikistan heeft op 10 mei 2002 een Vluchtelingenwet aangenomen. Op basis van deze wet dient een persoon die asiel wenst aan te vragen in Tadzjikistan en in het land van herkomst verblijft een verzoek ter verkrijging van de vluchtelingenstatus in te dienen bij een diplomatieke missie in het land van herkomst. In geval van gedwongen illegale grensoverschrijding dient de betrokkene binnen 24 uur een verzoek in te dienen bij de grensbewakingsautoriteiten van Tadzjikistan. Indien de asielzoeker buiten zijn schuld niet binnen 24 uur een verzoek kan indienen, kan deze limiet worden opgerekt tot meer dan 48 uur, maar niet langer dan dat de omstandigheid waardoor de vertraging werd veroorzaakt duurt. De grensbewakingsautoriteiten dienen het verzoek van de asielzoeker binnen 72 uur door te sturen naar een orgaan van het ministerie van Binnenlandse Zaken. In geval

³¹⁸ Voor vreemdelingen van 45 jaar en ouder voor de volledige duur van het paspoort.

³¹⁹ Voor staatlozen van 45 en ouder voor onbepaalde tijd.

³²⁰ Reguleringswet, artikel 30.

³²¹ Website VN-verdragen (www.treaties.un.org).

van legale grensoverschrijding dient de asielzoeker zijn verzoek ter verkrijging van de status van vluchteling binnen een maand na aankomst in Tadzjikistan in te dienen bij een orgaan van de SMST. Daarnaast moet de aanvrager ook de reguliere registratieplicht (binnen drie werkdagen, zie paragraaf 6.3.1) in acht nemen om een boete en voortijdige deportatie van het grondgebied van Tadzjikistan te voorkomen.³²²

Binnen tien dagen na ontvangst van het asielverzoek, neemt het ministerie van Binnenlandse Zaken (*Refugee Status Determination Commission*; RSDC) een beslissing het verzoek al dan niet te registreren. Als hierop positief wordt beslist, ontvangt de verzoeker een bevestigingsdocument dat aantoonst dat de aanvraag officieel is geregistreerd en dat dient als tijdelijk identiteitsdocument, voor de duur van beoordeling van de asielaanvraag.³²³

Indien een asielaanvraag niet door de RSDC wordt geregistreerd, ontvangt de verzoeker binnen drie werkdagen na de beslissing een met redenen omklede schriftelijke bevestiging van de beslissing en een uitleg over de mogelijkheden beroep aan te tekenen. Ook ontvangt de verzoeker een uitreisvisum dat geldig is voor de termijn waarbinnen beroep dient te worden aangetekend. Wanneer de asielzoeker niet in beroep gaat, dient hij binnen een maand na ontvangst van de weigering tot registratie van zijn verzoek het land te verlaten.³²⁴

Indien een asielverzoek door de RSDC wordt geregistreerd, dient deze binnen drie maanden na registratie te beslissen op het al dan niet toekennen van de vluchtelingenstatus, waarbij de beoordelende instantie het recht heeft de procedure te verlengen of te onderbreken als daar gegronde aanleiding voor is. Bij een positieve beslissing op de beoordeling van de vluchtelingenstatus, ontvangt de asielzoeker een certificaat dat de status van erkend vluchteling in de Republiek Tadzjikistan bevestigt. De status is geldig voor de duur van drie jaar. De status kan worden verlengd met nog eens drie jaar indien de omstandigheden die ten grondslag lagen aan de toekenning van de status (vervolgingsdreiging in het land van herkomst) nog steeds aanwezig zijn.³²⁵

Indien de RSDC besluit geen vluchtelingenstatus toe te kennen, ontvangt de asielzoeker binnen drie werkdagen na de beslissing hiervan een schriftelijke bevestiging en uitleg over de mogelijkheden tot het aantekenen van beroep. De registratie van het verzoek wordt ingetrokken en de asielzoeker dient binnen een maand na ontvangst van de negatieve beslissing Tadzjikistan te verlaten op een door de autoriteiten verstrekt uitreisvisum.³²⁶

Volgens een overheidsresolutie van 26 juli 2000, worden personen die voor aankomst in Tadzjikistan (tijdelijk) hebben verbleven in Oezbekistan, Kirgizië, Kazachstan, Rusland, Wit-Rusland, Turkmenistan, China, Afghanistan, Iran en Pakistan niet geregistreerd als asielzoeker en vluchteling.³²⁷ Volgens een andere resolutie van 26 juli 2000 is de tijdelijke vestiging van asielzoekers en vluchtelingen in een aantal stadsdistricten in Tajikistan verboden, onder andere in de regio rond en in de hoofdstad Dushanbe. Deze resolutie specificiert eveneens een aantal districten waar tijdelijke vestiging van asielzoekers en vluchtelingen is

³²² Vluchtelingenwet, artikel 6.

³²³ Ibid.

³²⁴ Ibid., artikel 9.

³²⁵ Ibid., artikel 11.

³²⁶ Ibid.

³²⁷ The government of the Republic of Tajikistan Resolution #323, aangenomen 26 juli 2000. De resolutie vermeldt geen alternatieve regeling voor deze personen, noch dat zij worden teruggestuurd naar het land van waaruit zij Tadzjikistan zijn ingereisd.

toegestaan.³²⁸ Naar verluidt is het proces dat de autoriteiten voeren met betrekking tot de vaststelling van de asiel- en vluchtelingenstatus in Tadzjikistan weinig transparant en kunnen asielzoekers te maken krijgen met arbitraire afwijzingen en willekeur. Sommige vluchtelingen hebben verklaard dat hun aanvraag zou zijn afgewezen, indien zij geen steekpenningen zouden hebben betaald.³²⁹

6.3.3 Ontheemden

Het aantal binnenlands ontheemden in Tadzjikistan is onbekend.³³⁰ Voor vluchtelingen en ontheemden uit de voormalige Sovjet-Unie die niet meer over (geldige) documenten beschikken, is het zeer moeilijk hun identiteit aan te tonen ter verkrijging van rechtmatig verblijf in of staatsburgerschap van Tadzjikistan.³³¹

Over de situatie van (eventueel) naar Tadzjikistan gevluchte etnische Armeniërs als gevolg van het conflict inzake Nagorny Karabach zijn geen gegevens bekend. Naar verluidt zijn verreweg de meeste Armeniërs weggetrokken als gevolg van de Tadzjiekse burgeroorlog (1992-1997).³³²

³²⁸ The government of the Republic of Tajikistan Resolution #325, aangenomen 26 juli 2000, geamendeerd in 2004 door middel van Resolutie # 328.

³²⁹ US Department of State: *Tajikistan country report on human rights practices 2011* (mei 2012).

³³⁰ UNHCR vermeldt op de website het aantal van 0 binnenlands ontheemden per 1 januari 2012 (<http://www.unhcr.org/pages/49e4872e6.html>).

³³¹ In alle Centraal-Aziatische staten is het doorgaans de praktijk dat de autoriteiten de bewijslast voor het aantonen van de identiteit bij de betrokkene zelf legt. Een persoon zonder documenten staat daarom voor de bijna onmogelijke opgave zijn identiteit vastgesteld te krijgen bij de autoriteiten aangezien hij geen bewijs van zijn identiteit bezit. UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011),

³³² In Tadzjikistan leven naar schatting nog tussen de 3.000 en 4.000 etnische Armeniërs. Joshua Project: *Armenians in Tajikistan* (www.joshuaproject.net, geraadpleegd 25 juli 2012).

7 Turkmenistan

7.1 Landeninformatie

7.1.1 *Land en volk*³³³

De Republiek Turkmenistan werd op 27 oktober 1991 onafhankelijk van de Sovjet-Unie. Het land is 488.100 km² groot en grenst aan Afghanistan, Iran, Kazachstan en Oezbekistan.

Turkmenistan telt ruim vijf miljoen inwoners. De grootste stad en tevens de hoofdstad is Ashgabat (637.000 inwoners). Het Turkmeens is de officiële taal. Daarnaast wordt vooral Russisch en Oezbeeks gesproken. Het Russisch fungeert als lingua franca.³³⁴ Ongeveer 85% van de bevolking bestaat uit etnische Turkmenen, 5% uit etnische Oezbeken en 4% uit etnische Russen.

De (soennitische) islam is de meest voorkomende godsdienst in Turkmenistan (89%). Daarnaast hangt ongeveer 9% het Russisch-Orthodoxe christendom aan.

7.1.2 *Staatsinrichting*

De eerste grondwet van post-Sovjet Turkmenistan is op 18 mei 1992 aangenomen. De huidige grondwet van Turkmenistan is aangenomen op 26 september 2008.³³⁵

Turkmenistan is bestuurlijk ingedeeld in vijf provincies en één onafhankelijk stad (Ashgabat). De grondwet voorziet in een scheiding der machten (artikel 4). In de praktijk worden de wetgevende en de rechterlijke macht echter volledig gecontroleerd door de uitvoerende macht. De uitvoerende macht berust bij de president van Turkmenistan. Op dit moment is dit Gurbanguly Berdimuhamedov (sinds 14 februari 2007). De president is naast hoofd van de staat tevens hoofd van de regering. Berdimuhamedov werd op 12 februari 2012 herkozen als president voor een termijn van vijf jaar.³³⁶

7.2 Staatsburgerschapswetgeving in Turkmenistan

7.2.1 *De Wet op het Staatsburgerschap en de grondwet*

De Wet op het Staatsburgerschap van Turkmenistan is op 30 september 1992 aangenomen en in werking getreden. De Staatsburgerschapswet is in overeenstemming met de grondwet tot stand gekomen. Artikel 7 van de grondwet vormt de basis voor de Staatsburgerschapswet. Dit artikel stelt dat het Turkmeense staatsburgerschap wordt (her)verkregen en verloren in overeenstemming met de wet en dat van geen staatsburger van Turkmenistan het staatsburgerschap, of het

³³³ CIA The World Factbook: *Turkmenistan* (geraadpleegd 11 juni 2012).

³³⁴ Het Russisch is in de grondwet van 1992 opgenomen als 'taal voor interetnische communicatie'.

³³⁵ CIA The World Factbook: *Turkmenistan* (geraadpleegd 11 juni 2012), US Department of State: *Turkmenistan* (geraadpleegd 11 juni 2012).

³³⁶ Ibid.

recht van staatsburgerschap te wijzigen, mag worden ontnomen.³³⁷ Volgens artikel 9 van de Staatsburgerschapswet wordt dubbel staatsburgerschap erkend in Turkmenistan. In de praktijk wordt dubbel staatsburgerschap niet erkend door de Turkmeense autoriteiten en mogen houders van een dubbel paspoort pas het land uitreizen als kan worden aangetoond dat afstand is gedaan van één van beide staatsburgerschapen.³³⁸ Turkmenistan heeft sinds 1993 een verdrag met de Russische Federatie inzake dubbel staatsburgerschap. Sinds 2003 echter wordt dubbel Russisch-Turkmeens staatsburgerschap niet meer erkend in Turkmenistan krachtens een presidentieel decreet.³³⁹

7.2.2 *Verkrijging van het staatsburgerschap*

Krachtens de Staatsburgerschapswet van de Republiek Turkmenistan gelden de volgende gronden voor verkrijging van het staatsburgerschap:³⁴⁰

1. geboorte;
2. naturalisatie en herstel;
3. op grond van andere omstandigheden, vastgelegd in deze wet.

Etniciteit speelt officieel geen rol in procedures inzake verkrijging van het staatsburgerschap van Turkmenistan. Het is echter niet uitgesloten dat in de praktijk discriminatie op basis van etniciteit in procedures wel voorkomt, met name ten opzichte van etnische Oezbeken.³⁴¹

Geboorte

De Staatsburgerschapswet van Turkmenistan kent de volgende bepalingen aangaande verkrijging van het staatsburgerschap door geboorte.

Een kind van wie beide ouders op het moment van geboorte staatsburger zijn van Turkmenistan, is staatsburger van Turkmenistan ongeacht de plaats van geboorte.³⁴² Ook indien één van de ouders het staatsburgerschap van Turkmenistan bezit en de andere ouder staatloos of onbekend is, is het kind staatsburger van Turkmenistan ongeacht de plaats van geboorte.³⁴³

In het geval waarbij de ouders een verschillend staatsburgerschap hebben, maar één van hen Turkmeens staatsburger is, is het kind staatsburger van Turkmenistan, op voorwaarde dat het kind in Turkmenistan is geboren of (indien het buiten Turkmenistan is geboren) één of beide ouders op het moment van geboorte een vaste verblijfplaats hebben op Turkmeens grondgebied.³⁴⁴

Indien op het moment van geboorte één van de ouders het staatsburgerschap van Turkmenistan bezit en beide ouders buiten Turkmenistan wonen, wordt het

³³⁷ Grondwet Turkmenistan (2008), artikel 7.

³³⁸ Website Amerikaanse ambassade in Ashgabat (http://turkmenistan.usembassy.gov/dual_citizens.html), website Britse ambassade in Ashgabat (<http://ukinturkmenistan.fco.gov.uk/en/help-for-british-nationals/travel-advice1/travel-advice>), US Department of State: Turkmenistan country report on human rights practices 2011 (mei 2012).

³³⁹ De huidige status van dit verdrag is onduidelijk. Zie ook ambtsbericht Staatsburgerschap- en vreemdelingenwetgeving in de Russische Federatie van oktober 2011.

³⁴⁰ Staatsburgerschapswet, artikel 11.

³⁴¹ Zo zou in sommige gevallen etnisch Oezbeekse vrouwen het Turkmeense staatsburgerschap zijn geweigerd, doordat de Turkmeense autoriteiten weigerden hun huwelijken met Turkmeense staatsburgers te erkennen. Minority Rights Group International: *State of the world's minorities and indigenous peoples 2011* (6 juli 2011).

³⁴² Staatsburgerschapswet, artikel 12.

³⁴³ Ibid., artikel 13 (tweede deel).

³⁴⁴ Ibid., artikel 13 (eerste deel).

staatsburgerschap van het kind dat buiten Turkmenistan wordt geboren in onderlinge overeenstemming door de ouders bepaald en schriftelijk vastgelegd. Bij vaststelling van het vaderschap van een kind, van wie de moeder staatloos is en de vader Turkmeens staatsburger, wordt het kind onder de veertien jaar staatsburger van Turkmenistan, ongeacht de plaats van geboorte. Indien het kind buiten Turkmenistan woont, kan zijn staatsburgerschap worden bepaald op schriftelijk verzoek van de ouders.³⁴⁵

Een kind van staatloze ouders met een vaste verblijfplaats in Turkmenistan, geboren op het grondgebied van Turkmenistan, is staatsburger van Turkmenistan.³⁴⁶

Een kind van wie de ouders onbekend zijn en die zich bevindt op het grondgebied van Turkmenistan, is staatsburger van Turkmenistan.³⁴⁷ Indien één of beide ouders, de voogd of toezichthouder worden ontdekt, kan het staatsburgerschap van het kind in overeenstemming met de bepalingen in de Staatsburgerschapswet worden gewijzigd.³⁴⁸

Naturalisatie

Vreemdelingen en staatlozen kunnen naturaliseren tot staatsburger van de Republiek Turkmenistan indien zij een hiertoe strekkend verzoek indienen en onder de volgende voorwaarden:³⁴⁹

1. de betrokkene neemt de verplichting op zich de grondwet en de wetten van Turkmenistan na te leven en te respecteren;
2. de betrokkene beschikt over een redelijke kennis van de Turkmeense taal, voldoende voor de omgang;
3. de betrokkene heeft gedurende de laatste zeven jaren voorafgaand aan het verzoek tot naturalisatie zijn vaste woonplaats gehad op het grondgebied van Turkmenistan;³⁵⁰
4. betrokkene heeft een wettige bron van bestaan op het grondgebied van Turkmenistan.

De president van Turkmenistan is bevoegd in uitzonderlijke gevallen het staatsburgerschap te verlenen aan personen die hier om verzoeken, met inachtneming van slechts punt één van de hierboven genoemde opsomming.³⁵¹

Een verzoek tot naturalisatie wordt afgewezen aan personen die:³⁵²

1. misdaden tegen de menselijkheid hebben begaan, vastgelegd in internationaal recht, dan wel genocide hebben gepleegd;
2. zijn veroordeeld tot een vrijheidsstraf wegens zware misdaden;
3. moedwillig handelen tegen de onafhankelijkheid van Turkmenistan;

³⁴⁵ Staatsburgerschapswet, artikel 13 (tweede deel).

³⁴⁶ Ibid., artikel 14.

³⁴⁷ Het kind wordt dat beschouwd als zijnde geboren in Turkmenistan en verwerft hiermee het recht op staatsburgerschap.

³⁴⁸ Staatsburgerschapswet, artikel 15.

³⁴⁹ Ibid., artikel 18, eerste deel.

³⁵⁰ Binnen deze periode van zeven jaar wordt meegerekend: militaire dienstdienst, maar alleen als de persoon voordien op het grondgebied van Turkmenistan woonachtig was en de onderbreking tussen de dag van beëindiging van de dienst en de dag van aankomst in Turkmenistan niet meer dan zes maanden bedraagt; studietijd buiten Turkmenistan, maar alleen als de onderbreking tussen de beëindiging van de studie en de dag van aankomst in Turkmenistan niet meer dan zes maanden bedraagt; detachering in het buitenland, maar alleen als de onderbreking tussen de beëindiging van de detachering en de dag van aankomst in Turkmenistan niet meer dan zes maanden bedraagt.

³⁵¹ Staatsburgerschapswet, artikel 18 tweede deel.

³⁵² Ibid., derde deel.

Deze drie bepalingen gelden tevens voor personen die wensen te naturaliseren via een vereenvoudigde procedure (zie hieronder), in geval van herstel van het staatsburgerschap (zie hieronder) en in geval van erkenning van het staatsburgerschap (zie overgangsrecht).³⁵³

Vereenvoudigde procedure

Turkmenistan kent een vereenvoudigde procedure voor het verkrijgen van het staatsburgerschap. Deze procedure staat open voor etnische Turkmenen die wonen en geboren zijn in een andere staat, met uitzondering van de staten die behoorden tot de voormalige Sovjet-Unie. Deze procedure geldt ook voor personen die hebben gewoond in Turkmenistan, maar gedwongen zijn verplaatst of zijn geëmigreerd naar het buitenland om redenen van politieke of religieuze aard, alsook voor hun nakomelingen. De vereenvoudigde procedure houdt in dat degenen die daar voor in aanmerking komen niet hoeven te voldoen aan punt drie van de hierboven genoemde naturalisatievoorwaarden.³⁵⁴

Herstel

Een persoon van wie het staatsburgerschap van Turkmenistan is beëindigd op basis van de bepalingen in de Staatsburgerschapswet,³⁵⁵ kan op zijn verzoek worden hersteld in het staatsburgerschap, op voorwaarde dat hij op het moment van het verzoek op het grondgebied van Turkmenistan woont of het voornemen heeft zich daar te vestigen. De betrokkene moet bovendien voldoen aan de eerste twee voorwaarden voor naturalisatie (zoals hierboven vermeld).³⁵⁶

Staatsburgerschap van kinderen in relatie tot het staatsburgerschap van hun ouders en in geval van adoptie en voogdij

Het staatsburgerschap van kinderen tot veertien jaar volgt dat van hun ouders (of enige ouder) indien beide ouders (of enige ouder) het staatsburgerschap van Turkmenistan verkrijgen of er afstand van doen. Bij verandering van het Turkmeense staatsburgerschap van beide ouders (of enige ouder), kunnen kinderen tot zestien jaar op hun verzoek het staatsburgerschap van Turkmenistan behouden. Verandering van het staatsburgerschap van ouders die uit de ouderlijke macht zijn ontzet, heeft geen gevolgen voor het staatsburgerschap van hun kinderen.³⁵⁷

Wanneer één van beide ouders staatsburger wordt van Turkmenistan en de andere ouder een vreemd staatsburgerschap behoudt, kan het kind dat nog geen veertien jaar is op verzoek van beide ouders het Turkmeense staatsburgerschap verkrijgen. Indien één van beide ouders Turkmeens staatsburger wordt, terwijl de andere ouder staatloos is, verkrijgt het kind dat nog geen veertien jaar is het staatsburgerschap van Turkmenistan, op voorwaarde dat het in Turkmenistan woont.³⁵⁸

Indien één van beide ouders afstand doet van het Turkmeense staatsburgerschap of dit verliest terwijl de andere ouder Turkmeens staatsburger blijft, behoudt ook het kind het staatsburgerschap van Turkmenistan. Het kind kan in een dergelijk geval afstand doen van het Turkmeense staatsburgerschap, op verzoek van beide ouders.³⁵⁹ De wet vermeldt hierbij niet de voorwaarde dat het kind een ander staatsburgerschap verkrijgt of op het punt staat te verkrijgen.

³⁵³ Staatsburgerschapswet, artikel 18 derde deel.

³⁵⁴ Ibid., artikel 19.

³⁵⁵ Dit geldt niet voor beëindiging van het staatsburgerschap op basis van het verstrekken van vervalste documenten of het afleggen van valse getuigenissen bij aanvraagprocedure (conform artikel 23, lid 2 van de Staatsburgerschapswet).

³⁵⁶ Staatsburgerschapswet, artikel 20.

³⁵⁷ Ibid., artikel 24

³⁵⁸ Ibid., artikel 25.

³⁵⁹ Ibid., artikel 26.

Kinderen in de leeftijd tot veertien jaar met een vreemd staatsburgerschap of die staatloos zijn, verkrijgen het Turkmeense staatsburgerschap bij adoptie door staatsburgers van Turkmenistan. Bij adoptie door een echtpaar waarvan één van beiden staatsburger is en de ander staatloos, verkrijgt het kind onder de veertien jaar met een vreemd staatsburgerschap eveneens het staatsburgerschap van Turkmenistan. Bij adoptie van een staatloos kind onder de veertien jaar is het voldoende dat één van beide adoptiefouders Turkmeens staatsburger is om het kind het staatsburgerschap van Turkmenistan te verschaffen. Een kind onder de veertien jaar met een vreemd staatsburgerschap, kan met schriftelijke instemming van beide ouders, van wie één staatsburger van Turkmenistan is en de ander een vreemd staatsburgerschap heeft, het staatsburgerschap van Turkmenistan verkrijgen.³⁶⁰

Kinderen onder de veertien jaar die staatsburger zijn van Turkmenistan, worden geadopteerd door vreemdelingen en op het grondgebied van Turkmenistan wonen, behouden hun Turkmeense staatsburgerschap. Wanneer één van de beide adoptiefouders Turkmeens staatsburger is en de andere vreemdeling, behoudt een kind onder de veertien jaar eveneens zijn Turkmeense staatsburgerschap. De adoptiefouders kunnen namens het kind afstand doen van het staatsburgerschap van het kind middels een hiertoe strekkend schriftelijk verzoek, door beide adoptiefouders ondertekend. Ten slotte behoudt een kind onder de veertien jaar zijn Turkmeense staatsburgerschap, bij adoptie door staatlozen of door één Turkmeense en één staatloze ouder.³⁶¹

Kinderen in de leeftijd tot veertien jaar die op het grondgebied van Turkmenistan onder voogdij zijn geplaatst, kunnen op verzoek van de voogd het staatsburgerschap van Turkmenistan behouden in geval van afstand doen of verlies van het Turkmeense staatsburgerschap van één of beide ouders, die uit de ouderlijke macht zijn ontzet.³⁶²

Wijzigingen van het staatsburgerschap van kinderen in de leeftijd van veertien tot achttien jaar in geval van adoptie of in geval van wijziging van het staatsburgerschap van de ouders, ten slotte, kan alleen met schriftelijke instemming van het kind.³⁶³

7.2.3 *Verlies van het staatsburgerschap*

Het Turkmeense staatsburgerschap van een persoon kan verloren gaan als gevolg van (vrijwillig) afstand doen van het staatsburgerschap, als gevolg van (onvrijwillig) verlies van het staatsburgerschap en op basis van andere omstandigheden vastgelegd in de Staatsburgerschapswet.³⁶⁴

Afstand doen

Personen die afstand willen doen van het Turkmeense staatsburgerschap kunnen hiertoe een verzoek indienen conform de daarvoor geldende bepalingen uit de Staatsburgerschapswet. Afstand doen wordt niet toegestaan indien de betrokkene in staat van beschuldiging is gesteld of is onderworpen aan de tenuitvoerlegging van een vonnis. Ook indien de betrokkene belastingverplichtingen of andere te vereffenen schulden heeft jegens de staat, staatsburgers van Turkmenistan,

³⁶⁰ Staatsburgerschapswet, artikel 27.

³⁶¹ Ibid., artikel 29.

³⁶² Ibid., artikel 28.

³⁶³ Ibid., artikel 30.

³⁶⁴ Ibid., artikel 21.

ondernemingen, organisaties en in stellingen die zich op Turkmeens grondgebied bevinden, wordt afstand doen niet toegestaan.³⁶⁵

(Onvrijwillig) verlies

Personen kunnen het staatsburgerschap van Turkmenistan verliezen wanneer zij in dienst treden in de krijgsmacht, veiligheidsdienst, politie, justitiële of andere bestuurlijke organen en overheidsinstellingen van een ander land, tenzij dit is geregeld in een bi- of multilateraal verdrag waarbij Turkmenistan partij is. Ook als personen het staatsburgerschap hebben verkregen op basis van valse getuigenissen of vervalste documenten, verliezen zij het staatsburgerschap. Ten slotte kunnen personen hun staatsburgerschap verliezen op gronden die zijn vastgelegd in bi- of multilaterale verdragen waarbij Turkmenistan partij is.³⁶⁶

7.2.4 *Procedure ter verkrijging en beëindiging van het staatsburgerschap*

Verzoeken met betrekking tot het staatsburgerschap dienen gericht te zijn aan de president van Turkmenistan en moeten schriftelijk worden ingediend bij een orgaan van het ministerie van Binnenlandse Zaken, in de permanente woonplaats van de betrokkene (*de facto* een kantoor van de Staatsmigratiedienst³⁶⁷ – *State Migration Service of Turkmenistan; SMST*)³⁶⁸. Personen die permanent in het buitenland verblijven, kunnen hun aanvraag indienen bij een diplomatieke of consulaire missie van Turkmenistan in het buitenland. Aanvragen met betrekking tot het staatsburgerschap van minderjarigen, handelingsonbekwamen en personen die onder voogdij staan, kunnen worden ingediend door de ouders of wettelijke vertegenwoordigers. De handtekeningen onder de documenten dienen dan notarieel gewaarmerkt te zijn of te zijn gelegaliseerd door een diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging.³⁶⁹

De instanties die zijn bevoegd inzake kwesties met betrekking tot het staatsburgerschap van Turkmenistan zijn:³⁷⁰

1. De president van Turkmenistan;
2. (Organen van) het ministerie van Binnenlandse Zaken (kantoren van de SMST);
3. Het ministerie van Buitenlandse Zaken (de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen in het buitenland).

Daarnaast heeft de president een Commissie ingesteld voor kwesties met betrekking tot het staatsburgerschap, die is belast met het vooronderzoek in staatsburgerschaapsaangelegenheden. Deze commissie brengt adviezen uit en doet voorstellen aan de president over elke ingekomen kwestie aangaande staatsburgerschap. Bovendien is de commissie belast met de controle over de uitvoering van besluiten aangaande staatsburgerschaapsaangelegenheden.³⁷¹

³⁶⁵ Staatsburgerschapswet, artikel 22.

³⁶⁶ Ibid., artikel 23.

³⁶⁷ Deze plaatselijke kantoren staan ook bekend onder de Russische afkorting ЗАГС (ZAGS: Запись Актов Гражданского Состояния) of OVIR (visum en registratie afdeling van het ministerie van Binnenlandse Zaken).

³⁶⁸ UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011). De State Migration Service in Turkmenistan is in 2003 opgericht en is het centrale orgaan met betrekking tot de uitvoering van de migratieprocessen in Turkmenistan.

³⁶⁹ Staatsburgerschapswet, artikel 35. Het is niet bekend of personen standaard een schriftelijk bewijs ontvangen van de aanvraag dan wel dat zij daarom kunnen verzoeken.

³⁷⁰ Staatsburgerschapswet, artikel 31 en 32.

³⁷¹ Ibid., 37 en 44.

De president besluit op verzoeken aangaande de verlening van het staatsburgerschap, herstel van het staatsburgerschap en het afstand doen van het staatsburgerschap. De president neemt tevens besluiten inzake (onvrijwillig) verlies van het staatsburgerschap. De president vaardigt decreten uit op besluiten met betrekking tot staatsburgerschapskwesties.³⁷²

De plaatselijke organen van de SMST nemen de verzoeken met betrekking tot het staatsburgerschap van Turkmenistan in ontvangst van personen die in Turkmenistan wonen. De organen zijn verantwoordelijk voor het innemen van de aanvragen en de bijbehorende documenten en leveren deze aan de president (en de Commissie voor staatsburgerschapskwesties) aan. De organen stellen het bezit vast van het Turkmeense staatsburgerschap van personen die in Turkmenistan wonen en registreren het verlies van het Turkmeense staatsburgerschap van personen in Turkmenistan.³⁷³

De diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen in het buitenland van het ministerie van Buitenlandse Zaken ontvangen personen die in het buitenland wonen en die verzoeken indienen met betrekking tot het staatsburgerschap van Turkmenistan. De vertegenwoordigingen zijn verantwoordelijk voor het innemen van verzoeken betreffende het staatsburgerschap van Turkmenistan die gedaan worden in het buitenland en het aanleveren van deze verzoeken en de bijbehorende documenten aan de president (en de Commissie voor staatsburgerschapskwesties). De vertegenwoordigingen stellen het bezit van het staatsburgerschap van Turkmenistan vast van personen die in het buitenland wonen en registreren het verlies van het Turkmeense staatsburgerschap van in het buitenland verblijvende personen. Voorts zijn de vertegenwoordigingen verantwoordelijk voor het voeren van (andere vormen van) registratie van in het buitenland verblijvende Turkmeense staatsburgers.³⁷⁴

Verzoeken of voorstellen inzake het staatsburgerschap dienen door de bevoegde autoriteiten binnen zes maanden te worden afgehandeld.³⁷⁵ Een persoon van wie een verzoek tot verlening van het Turkmeense staatsburgerschap is afgewezen, kan in de regel pas na één jaar, gerekend vanaf de datum van de beslissing, opnieuw een verzoek indienen.³⁷⁶

Tegen besluiten over kwesties met betrekking tot het Turkmeense staatsburgerschap kan beroep worden ingesteld bij de president van Turkmenistan. De president is bevoegd besluiten over het Turkmeense staatsburgerschap te herzien.³⁷⁷

Tegen ongegronde weigering een verzoek inzake het Turkmeense staatsburgerschap in behandeling te nemen, tegen overschrijding van de termijn voor behandeling of tegen andere onrechtmatige handelingen van overheidsfunctionarissen in procedures met betrekking tot het Turkmeense staatsburgerschap, kan beroep worden ingesteld bij een hogere instantie dan die waartegen beroep wordt ingesteld, of bij de rechter.³⁷⁸

In praktijk worden de door de wet gesteld beslistermijnen vaak overschreden door de Turkmeense autoriteiten. Dit kan te maken hebben met geringe

³⁷² Staatsburgerschapswet, artikel 31 en 38.

³⁷³ Ibid., artikel 33.

³⁷⁴ Ibid., artikel 34.

³⁷⁵ US Department of State: *Country report on human rights practices: Turkmenistan* (mei 2012).

³⁷⁶ Staatsburgerschapswet, artikel 39 en 40.

³⁷⁷ Ibid., artikel 46.

³⁷⁸ Ibid., artikel 47.

overheids capaciteit. Vaak hangt het verloop en de duur van een procedure of het in behandeling nemen van een aanvraag ook af van de bereidheid bij de aanvrager tot het betalen van steekpenningen. Corruptie speelt ook een rol in gerechtelijke procedures. Bovendien is de rechterlijke macht in Turkmenistan niet onafhankelijk (zie 'Staatsinrichting'), waardoor juridische procedures aan een zekere mate van willekeur onderhevig zijn.³⁷⁹

7.2.5 Overgangsrecht

Alle voormalige staatsburgers van de Sovjet-Unie worden erkend als staatsburger van de Republiek Turkmenistan, indien zij woonden op het grondgebied van Turkmenistan op het moment dat deze wet (de Staatsburgerschapswet) in werking trad (30 september 1992) en indien zij niet schriftelijk te kennen hebben gegeven dat zij het staatsburgerschap niet willen verkrijgen. Ook alle staatsburgers van de voormalige Sovjet-Unie, die zijn geboren op het grondgebied van Turkmenistan en vóór het moment van in werking treden van deze wet zijn geëmigreerd naar en wonen in een andere staat van de voormalige Sovjet-Unie, worden erkend als Turkmeens staatsburger, mits zij binnen één jaar na het in werking treden van deze wet schriftelijk hebben aangegeven staatsburger van Turkmenistan te willen worden. Deze bepaling geldt ook voor nakomelingen van bovengenoemde personen in een directe neergaande lijn.³⁸⁰

Staatloosheid

Turkmenistan is als enige Centraal-Aziatische land toegetreden tot het VN-verdrag inzake de Status van staatlozen van 1954 (op 7 december 2011), maar heeft dit verdrag tot op heden nog niet geratificeerd. Turkmenistan is niet toegetreden tot het VN-verdrag inzake het Terugdringen van staatloosheid van 1961.³⁸¹

Staatloosheid komt in Turkmenistan nog veel voor, vooral onder voormalige burgers van de Sovjet-Unie die op hun Sovjetpaspoort Turkmenistan zijn ingereisd en er na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie vervolgens niet in zijn geslaagd het staatsburgerschap van de Republiek Turkmenistan te bemachtigen nadat de geldigheid van hun Sovjetpaspoort was verlopen.³⁸² UNHCR schat het aantal staatlozen in Turkmenistan op 11.000 maar accurate gegevens over de hoeveelheid staatlozen ontbreken.³⁸³

In december 2010 hebben de Turkmeense overheid en UNHCR een *Joint Action Plan* gelanceerd ter bevordering van het terugdringen van staatloosheid in Turkmenistan. Hierop werden veel staatlozen en personen die dreigden staatloos te worden door UNHCR geregistreerd en voorzien van juridische bijstand. De president van Turkmenistan heeft in 2011 middels persoonlijke decreten het staatsburgerschap verleend aan meer dan 3.000 personen.³⁸⁴

³⁷⁹ US Department of State: *Country report on human rights practices 2011: Turkmenistan* (mei 2012), NewEurasia.net: *Turkmenistan and Uzbekistan are Central Asian "leaders" in global corruption* (1 december 2011).

³⁸⁰ Staatsburgerschapswet, artikel 49.

³⁸¹ www.treaties.un.org.

³⁸² Dit kon voorkomen om verschillende redenen zoals het ontbreken van documentatie om een aanvraag in te dienen, onwelwillende autoriteiten of onwetendheid en gebrek aan kennis over de procedures.

³⁸³ UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011).

³⁸⁴ UNHCR: *More than 3,000 stateless people given Turkmen nationality* (7 december 2011).

7.2.6 *Vaststelling van het staatsburgerschap van Turkmeense vreemdelingen*

Het staatsburgerschap van de Republiek Turkmenistan wordt vastgesteld aan de hand van het paspoort van de Republiek Turkmenistan. Het staatsburgerschap van kinderen tot zestien jaar wordt bepaald door hun geboortebewijs dan wel door het paspoort van één van beide ouders, die staatsburger is van Turkmenistan.³⁸⁵ In de periode totdat staatsburgers van Turkmenistan het paspoort van Turkmenistan ontvangen, dienen zij het paspoort van de voormalige Sovjet-Unie te gebruiken.³⁸⁶ De SMST is verantwoordelijk voor het vaststellen en registreren van Turkmeense staatsburgers. De vaststelling van staatsburgers van Turkmenen die hun vaste verblijf in het buitenland hebben, wordt gedaan door de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen van Turkmenistan in het buitenland (zie paragraaf 7.2.4). De identiteit van een vreemdeling (in Nederland) die stelt staatsburger van Turkmenistan te zijn, moet via de diplomatieke vertegenwoordiging van Turkmenistan in het systeem van de SMST aan de hand van persoonsgegevens zoals, naam, geboortedata en vaste woonplaatsregistratie kunnen worden vastgesteld. In juli 2008 is de Turkmeense overheid begonnen met het uitgeven van biometrische paspoorten. De biometrische gegevens bevatten onder meer vingerafdrukken van de houder. Het paspoort is tien jaar geldig.³⁸⁷ De paspoorten in oude stijl zijn officieel nog geldig tot juli 2013.³⁸⁸

7.3 **Vreemdelingenwetgeving**

7.3.1 *Vreemdelingen*

Het verblijf van vreemdelingen en staatlozen op het grondgebied van Turkmenistan, is geregeld door middel van de *Wet op de Juridische status van vreemdelingen in Turkmenistan* (Vreemdelingenwet; aangenomen en in werking getreden op 8 oktober 1993), de *Wet van de Republiek Turkmenistan inzake Migratie* (Migratiewet; aangenomen en in werking getreden op 7 december 2005) en een presidentieel decreet inzake de *Regulering met betrekking tot het verlenen van permanente verblijfsvergunningen* (Regulering; aangenomen en in werking getreden op 20 april 2002). Op basis van deze wetgeving kunnen vreemdelingen en staatlozen een aanvraag indienen voor een tijdelijke of een permanente verblijfsvergunning.³⁸⁹

Vreemdelingen en staatlozen die op het grondgebied van Turkmenistan aankomen, dienen zich binnen drie werkdagen te laten registreren bij een grenscontrolepost of bij een lokaal registratiekantoor van de SMST in een provincie, district of stad in Turkmenistan.³⁹⁰ Indien vreemdelingen en staatlozen niet langer dan vijf dagen in Turkmenistan willen verblijven, kunnen zij zich via een versimpelde procedure laten inschrijven bij een grenscontrolepost.³⁹¹

De volgende categorieën personen komen volgens de Regulering in aanmerking voor een permanente verblijfsvergunning.³⁹²

³⁸⁵ Staatsburgerschapswet, artikel 10.

³⁸⁶ Ibid., artikel 51.

³⁸⁷ Kinderen onder de zestien jaar kunnen ook een biometrisch paspoort aanvragen. Deze is vijf jaar geldig.

³⁸⁸ Turkmenistan-business.com: *Biometric passports introduced in Turkmenistan* (6 augustus 2008). In hoeverre in praktijk de oude stijl paspoorten daadwerkelijk zijn vervangen door biometrische exemplaren, is niet bekend.

³⁸⁹ Vreemdelingenwet, artikel 5, Migratiewet, artikel 14.

³⁹⁰ Migratiewet, artikel 6 en 10.

³⁹¹ Ibid., artikel 10.

³⁹² Regulering, artikel 8.

1. etnische Turkmenen;
2. personen die zijn getrouwd met een Turkmeense staatsburger;
3. personen die verwant zijn aan personen die hun permanente verblijf in Turkmenistan hebben (echtgenoot, kinderen, broer, zus, kleinkinderen, grootouders);
4. personen die het voogdijschap voeren over staatsburgers van Turkmenistan;
5. personen die boven een bepaald vastgesteld bedrag hebben geïnvesteerd in de Turkmeense economie;
6. personen die voor Turkmenistan belangrijke professionele kwalificaties bezitten of grote verdiensten hebben op het terrein van wetenschap, cultuur, kunst en sport;
7. burgers van staten die behoren tot het GOS³⁹³ en staatlozen afkomstig uit GOS-staten die zijn geregistreerd in Turkmenistan voordat een visumregime met GOS-staten werd ingevoerd,³⁹⁴

Om in aanmerking te komen voor een permanente verblijfsvergunning moeten vreemdelingen en staatlozen beschikken over een vast inkomen of over de financiële middelen om zichzelf en hun familieleden te onderhouden, of over een garantie dat derden in het onderhoud van de betrokkene en zijn familie zullen voorzien.³⁹⁵

Een aanvraag ter verkrijging van een permanente verblijfsvergunning dient gericht te zijn aan de president van Turkmenistan en moet worden ingediend bij een vestiging van de SMST in de vaste woonplaats van de betrokkene. Vreemdelingen en staatlozen die buiten Turkmenistan wonen, kunnen hun aanvraag indienen bij een diplomatieke vertegenwoordiging van Turkmenistan in het betreffende land. Wanneer er geen vertegenwoordiging aanwezig is dient de aanvraag gericht te worden aan het ministerie van Buitenlandse Zaken in Turkmenistan.³⁹⁶

Het aanvraagformulier dient vergezeld te worden van de volgende documenten:³⁹⁷

1. een curriculum vitae;
2. een document dat de wettige inkomstenbron bevestigt of een garantie van derden dat in het onderhoud van de betrokkene wordt voorzien;
3. een document dat het staatsburgerschap van een ander land bevestigt;
4. een document dat de status van staatloze bevestigt;
5. een bewijs van betaalde staatsbelasting dan wel de vrijwaring daarvan;
6. documenten inzake de vaste woonplaats en de familiesamenstelling;
7. vier pasfoto's.
8. kopieën van huwelijks- en geboorteakten;
9. andere documenten die van belang zijn voor het verlenen van de permanente verblijfsstatus.

Indien vreemdelingen en staatlozen beschikken over een permanente verblijfsvergunning en zeven jaar in een vaste woonplaats in Turkmenistan hebben verbleven, kunnen zij op basis van de Staatsburgerschapswet een aanvraag

³⁹³ GOS (Gemenebest van Onafhankelijke Staten): Rusland, Armenië, Wit-Rusland, Kazachstan, Kirgizië, Tadzjikistan, Oekraïne, Azerbeidzjan, Moldavië, Oezbekistan.

³⁹⁴ Turkmenistan is sinds 2005 uitgetreden uit het GOS maar heeft wel de status van geassocieerd lid. Het is dezerzijds onbekend in hoeverre het uittreden van Turkmenistan uit het GOS deze bepaling uit de Regeling heeft beïnvloed. Turkmenistan heeft onder het bewind van president Berdimuhamedov de banden met het GOS wel weer geïntensiveerd en is in 2012 voorzitter van de bijeenkomst van de Raad van GOS-staatshoofden.

³⁹⁵ Reguleringswet, artikel 8.

³⁹⁶ Ibid., artikel 12.

³⁹⁷ Ibid., artikel 12.

indienen ter verkrijging van het staatsburgerschap van Turkmenistan (zie paragraaf 7.2.2).

7.3.2 *Vluchtelingen*

Turkmenistan heeft op 2 maart 1998 het VN Vluchtelingenverdrag (1951) en het bijbehorende additionele protocol (1967) ondertekend.³⁹⁸

De Vluchtelingenwet van Turkmenistan is op 12 juni 1997 aangenomen en op 7 juli 1997 in werking getreden. Op 4 maart 1998 tekenden de regering van Turkmenistan en UNHCR een samenwerkingsovereenkomst waarin het mandaat voor de vaststelling van vluchtelingenstatussen in Turkmenistan door UNHCR werd vastgelegd. Volgens UNHCR respecteert Turkmenistan het mandaat van UNHCR en erkent Turkmenistan de besluiten die door de UNHCR-vertegenwoordiging in Turkmenistan worden genomen, aangaande het vaststellen van vluchtelingenstatussen.³⁹⁹

Volgens de officiële cijfers van UNHCR bevonden zich per 1 januari 2012 59 vluchtelingen in Turkmenistan.⁴⁰⁰ Het reële aantal vluchtelingen ligt waarschijnlijk veel hoger.

7.3.3 *Ontheemden*

Er zijn zeer weinig gegevens bekend over de situatie van binnenlands ontheemden in Turkmenistan. Het IDMC wijt dit voor het grootste gedeelte aan de strikte overheidscontrole op binnenlands ontheemden, het gebrek aan toegang tot ontheemden voor mensenrechtenorganisaties en de zeer beperkte vrijheid van informatieverstrekking in het land. In Turkmenistan zijn naar verluidt veel mensen ontheemd geraakt doordat de voormalige president van Turkmenistan Niyazov (ook wel Turkmenbashi) gedwongen hervestiging toepaste op personen die als oppositioneel tegen het regime werden beschouwd. Ook stedelijke en landelijke ontwikkelingsprojecten (onder andere in de hoofdstad Ashgabat) hebben tot een toename van het aantal ontheemden geleid, aangezien zij gedwongen werden door de overheid hun huizen te verlaten.⁴⁰¹

Voor vluchtelingen en ontheemden uit de voormalige Sovjet-Unie die niet meer over (geldige) documenten beschikken, is het zeer moeilijk hun identiteit aan te tonen ter verkrijging van rechtmatig verblijf in of staatsburgerschap van Turkmenistan.⁴⁰²

Er zijn geen specifieke gegevens bekend over naar Turkmenistan gevluchte Armeniërs door het conflict om Nagorny Karabach.⁴⁰³ Naar verluidt leeft een aanzienlijk aantal etnische Armeniërs (mogelijk duizenden) zonder geldige verblijfstitel in Turkmenistan. Zij leven in moeilijke omstandigheden en kunnen niet (legaal) werken, hun kinderen naar school doen en vrijelijk (binnenlands) reizen. Tussen 2000 en 2010 zijn enkele honderden Armeniërs gerepatriëerd (met hulp van de Noorse overheid en IOM) naar Armenië. Een aantal van hen heeft verklaard na

³⁹⁸ Website VN-verdragen (www.treaties.un.org).

³⁹⁹ Website UNHCR: *Central Asia/Turkmenistan* (<http://unhcr.a13.kz/eng/central-asia/turkmenistan/>).

⁴⁰⁰ Ibid.

⁴⁰¹ IDMC: *Turkmenistan* (geraadpleegd op 25 juli 2012).

⁴⁰² In alle Centraal-Aziatische staten is het doorgaans de praktijk dat de autoriteiten de bewijslast voor het aantonen van de identiteit bij de betrokkene zelf legt. Een persoon zonder documenten staat daarom voor de bijna onmogelijke opgave zijn identiteit vastgesteld te krijgen bij de autoriteiten aangezien hij geen bewijs van zijn identiteit bezit. UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011),

⁴⁰³ De schattingen over het aantal in Turkmenistan verblijvende etnische Armeniërs lopen uiteen van 20.000 tot 40.000. Tamarnajarian.wordpress.com: *Armenians in Turkmenistan* (28 mei 2012), Joshua Project: Armenians in Turkmenistan (www.joshuaproject.net, geraadpleegd 25 juli 2012.)

terugkomst in Armenië, dat het gebrek aan benodigde documentatie voor een permanente woonplaatsregistratie in Turkmenistan de belangrijkste reden vormde voor hun terugkeer naar Armenië.⁴⁰⁴

⁴⁰⁴ Tamarnajarian.worldpress.com: *Armenians in Turkmenistan* (28 mei 2012), IRINnews.org: *Turkmenistan: Repatriation of Armenians awaits further funding* (6 februari 2004).

8 Bijlagen

8.1 Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Central Asia-Caucasus Institute Analyst: *Lesson from Kyrgyzstan: Is there a shortcut to democracy* (13 mei 2010)
- Ernst & Young Legislative Alert Kazakhstan: *New Law on Migration of the Poulation* (augustus 2011)
- Global Commission on International Migration: *Migration in the countries of the former Soviet Union* (september 2005)
- Idasq: *In Tajikistan; introduced biometric passports* (februari 2010)
- IRINNews: *Turkmenistan: Repatriation of Armenians awaits further funding* (februari 2004)
- NewEurasia: *Turkmenistan and Uzbekistan are Central Asian "leaders" in global corruption* (december 2011)
- OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia: *Kazakhstan monitoring report* (September 2011)
- OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia: *Kyrgyz Republic monitoring report* (februari 2012)
- OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia: *Uzbekistan monitoring report* (februari 2012)
- OECD Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia: *Tajikistan monitoring report* (februari 2012)
- OSCE: *Kyrgyz Republic: Assessment on the prospects for the establishment of a population register* (juli 2012)
- PanArmenian: *Armenian community of Kyrgyzstan increases at the expense of those leaving Turkmenistan* (mei 2004)
- Radio Free Europe/Radio Liberty: *Ethnic Kyrgyz have trouble gaining citizenship in Kyrgyzstan* (4 januari 2012)
- Refugees International: *Republic of Kazakhstan: Neglecting refugees, engendering statelessness* (december 2007)
- Refugees International: *Uzbekistan, committed leadership on refugees and asylum key to regional protection efforts* (oktober 2010)
- Tamamajarian.worldpress: *Armenians in Turkmenistan* (mei 2012)
- Turkmenistan-Business: *Biometric passports introduced in Turkmenistan* (augustus 2008)
- UNHCR: *A place to call home. The situation of stateless persons in the Kyrgyz Republic* (2009)
- UNHCR: *More than 3,000 stateless people given Turkmen nationality* (december 2011)
- UNHCR: *Small changes – big gains. An action plan to prevent and reduce statelessness in the Kyrgyz Republic* (2010)
- UNHCR: *Statelessness in Central Asia* (mei 2011)
- UNHCR: *Stateless persons: Prevention, reduction, protection. Analysis of the legislation of the Republic of Tajikistan* (juli 2009)
- US Department of State: *Country report on human rights practices 2011: Kazakhstan* (mei 2012)
- US Department of State: *Country report on human rights practices 2011: Kyrgyz Republic* (mei 2012)
- US Department of State: *Country report on human rights practices 2011: Uzbekistan* (mei 2012)
- US Department of State: *Country report on human rights practices 2011: Tajikistan* (mei 2012)

- US Department of State: *Country report on human rights practices 2011: Turkmenistan* (mei 2012)
- UzDaily: *Uzbek official explains procedure of issuing biometric passports* (januari 2011)
- Volkskrant: *Atambajev nieuwe president van Kirgizië* (oktober 2011)

Wetgeving

- Decree On the legal status of foreign citizens in the Republic of Kazakhstan (1995)
- Decreet UP-2240 Inzake de verbetering van het paspoortstelsel van de Republiek Oezbekistan (1999)
- Grondwet Kazachstan (1995)
- Grondwet Kirgizië (2010)
- Grondwet Oezbekistan (1992)
- Grondwet Tadzjikistan (1994)
- Grondwet Turkmenistan (2008)
- Migratiewet van Kazachstan (2011)
- Migratiewet van Kirgizië (1994)
- Migratiewet Tadzjikistan (1999)
- Migratiewet Turkmenistan (2005)
- Overeenkomst tussen de Russische Federatie en Tadzjikistan aangaande het reguleren van kwesties met betrekking tot dubbel staatsburgerschap (1995)
- Overeenkomst tussen Kirgizië en Oekraïne op de vereenvoudigde wijze van wijziging van het staatsburgerschap door staatsburgers van Kirgizië in Oekraïne en door staatsburgers van Oekraïne in Kirgizië en op de voorkoming van gevallen van staatloosheid en dubbel staatsburgerschap (2006)
- Overeenkomst tussen Kirgizië en Tadzjikistan op een verlening van het recht aan staatsburgers van Tadzjikistan van het recht op vereenvoudigde wijze van uittreding uit het staatsburgerschap van Tadzjikistan en op een vereenvoudigde wijze van verkrijging van het staatsburgerschap van Kirgizië (2002)
- Overeenkomst tussen Oekraïne en Kazachstan op de vereenvoudigde wijze van verkrijging en beëindiging het staatsburgerschap en op voorkoming van staatloosheid (2000)
- Overeenkomst tussen Wit-Rusland en Kazachstan op de vereenvoudigde wijze van verkrijging van het staatsburgerschap (1996)
- Overeenkomst tussen Wit-Rusland, Kazachstan, Kirgizië en de Russische Federatie op de vereenvoudigde wijze van verkrijging van het staatsburgerschap (1999)
- Regeling betreffende de beantwoording van de vraagstukken die betrekking hebben op het staatsburgerschap van de Kirgizische Republiek (Verordening van 25 oktober 2007)
- Regulations governing the work with refugees in the Kyrgyz Republic (2003)
- Regulering Inzake de binnenkomst en het verblijf in Kazachstan en het vertrek uit Kazachstan van vreemdelingen (2000)
- Regulering Inzake de verblijfsvergunning in de Republiek Oezbekistan bedoeld voor een buitenlandse staatsburger; verblijfsvergunning in de Republiek Oezbekistan en een document bedoeld voor een staatloze (1999)
- Regulering Inzake het verblijf van buitenlandse staatsburgers en staatlozen in de Republiek Oezbekistan (1996)
- Regulering Inzake het verblijf van vreemdelingen en staatlozen in de Republiek Tadzjikistan (1999)
- Regulering met betrekking tot het verlenen van permanente verblijfsvergunningen in Turkmenistan (2002)
- Resoluties 323, 325 en 328 van de regering van Tadzjikistan (resp. 2000, 2000 en 2004)
- Vluchtelingenwet Kazachstan (2010)

- Vluchtelingenwet Kirgizië (2002)
- Vluchtelingenwet Tadzjikistan (2002)
- Vreemdelingenwet van de Republiek Kirgizië (1993)
- Vreemdelingenwet van Tadzjikistan (1996)
- Vreemdelingenwet Turkmenistan (1993)
- Wet op de Staatsonafhankelijkheid van de Republiek Kazachstan (1991)
- Wet op het Staatsburgerschap Kazachstan (1991)
- Wet op het Staatsburgerschap Kirgizië (2007)
- Wet op het Staatsburgerschap van Oezbekistan (1992)
- Wet op het Staatsburgerschap van Tadzjikistan (1995)
- Wet op het Staatsburgerschap van Turkmenistan (1992)

Websites

- Baker & McKenzie - Kazachstan pagina (www.bakermckenzie.com)
- CIA The World Factbook (www.cia.gov)
- Danish Refugee Council (www.drc.dk)
- Haley tourism (www.haleytourism.com)
- Internal Displacement Monitoring Centre (www.internal-displacement.org)
- International Federation for Human Rights (www.fidh.org)
- International Observatory on statelessness (www.nationalityforall.org)
- International Planned Parenthood Federation (www.ippf.org)
- Joshua Project (www.joshuaproject.net)
- Kazachstaanse overheid (www.e.gov.kz)
- Ministerie van Buitenlandse Zaken Kazachstan (www.mfa.kz)
- Oezbeekse overheid (www.gov.uz)
- Turkmeense overheid (www.turkmenistan.gov.tm)
- Paragraf (http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30118294)
- Raad van Europa/Venice Commission (www.venice.coe.int)
- Spinform (www.base.spinform.ru)
- UNHCR (www.unhcr.org)
- VN landenpagina's (www.un.org)
- VN verdragen (www.treaties.un.org)
- Website stad Almaty (www.almaty.kz)

8.2 Overzichtskaart Centraal Azië

Bron: Nationsonline.org

